

Φορείς της αλλαγής:

Ο ρόλος των γυναικείων οργανώσεων της Παλαιστίνης σε καιρούς κρίσης

Επικεφαλής Σύμβουλος
Walaa Abu Zaiter

Βοηθός έρευνας
Amal Al Khawaja

Ευχαριστίες

Νιώθουμε ευγνωμοσύνη για την ανθεκτικότητα των Παλαιστινίων γυναικών που αναδείχθηκε στις δύσκολες αυτές στιγμές - τη δύναμή τους, τις αδυναμίες τους, τις ζωές, τις ελπίδες, τα όνειρα, τις προσπάθειες επιβίωσης, την αμοιβαία υποστήριξη, την καλοσύνη, τη θλίψη, το τραύμα και τον πόνο τους.

Οι θερμές ευχαριστίες μας απευθύνονται σε όλες τις Παλαιστίνιες που συμμετείχαν ενεργά σε αυτό το έγγραφο πολιτικής, μιλώντας και υψώνοντας τις φωνές τους για την ανοικοδόμηση της Γάζας.

Θέλουμε επίσης να εκφράσουμε την εκτίμηση και την αλληλεγγύη μας στη συνάδελφό μας σε αυτό το έργο, την Amal, τη βοηθό ερευνήτρια, μια Παλαιστίνια που βρήκε τη δύναμη να συμμετάσχει σε αυτό το έργο παρά τον πόνο και τη θλίψη της για την απώλεια του μοναχογιού της «Khalid» σε αυτόν τον πόλεμο.

Εκφράζουμε επίσης την ευγνωμοσύνη μας στην Υπηρεσία Διεθνούς Συνεργασίας και Ανάπτυξης της Ανδαλουσίας (Agencia Andaluza de Cooperación Internacional para el Desarrollo -AACID) για την επιδίωξη της γνώσης σε αυτούς τους δύσκολους καιρούς, παρά την συντριπτική καταστροφή και τις απώλειες.

Η έκθεση αυτή έχει πραγματοποιηθεί με την οικονομική υποστήριξη της Υπηρεσίας Διεθνούς Συνεργασίας και Ανάπτυξης της Ανδαλουσίας(AACID) στην Ισπανία. Προετοιμάστηκε από την Alianza por la Solidaridad, το ισπανικό μέλος της ActionAid, σε συνεργασία με την ActionAid Palestine. Το περιεχόμενο αυτής της έκθεσης δεν αντικατοπτρίζει απαραίτητα τις απόψεις του δωρητή.

Περιεχόμενα

4 Περίληψη

5 Μεθοδολογία

6 Εισαγωγή

7 Ο πόλεμος του Ισραήλ κατά των γυναικών της Παλαιστίνης

7 Η Λωρίδα της Γάζας πριν από την 7η Οκτωβρίου

7 Η Λωρίδα της Γάζας μετά την 7η Οκτωβρίου

8 Έμφυλες επιπτώσεις των ισραηλινών στρατιωτικών επιχειρήσεων στη Γάζα

13 Η Δυτική Όχθη

15 (Μη) Λογοδοσία για την αποτυχία προστασίας των γυναικών κατά τη διάρκεια ένοπλης σύγκρουσης

19 Έμφυλη δικαιοσύνη και το μέλλον της Γάζας και της Παλαιστίνης

21 Συμπεράσματα

22 Συστάσεις

25 Μαρτυρίες

Περίληψη

Παράγοντες αλλαγής: Οι γυναικείες οργανώσεις στο Κατεχόμενο Παλαιστινιακό Έδαφος σε καιρό κρίσης ερευνούν τις σοβαρές και έμφυλες επιπτώσεις του συνεχιζόμενου πολέμου στη Γάζα σε Παλαιστίνιες γυναίκες και κορίτσια. Εν μέσω του πολέμου στη Γάζα και της κλιμάκωσης στην Κατεχόμενη Δυτική Όχθη, οι Παλαιστίνιες έχουν υποστεί το κύριο βάρος της βίας, του αναγκαστικού εκτοπισμού και των συστημικών διακρίσεων, ωστόσο έχουν επιδείξει αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα και έχουν αναλάβει ηγετικούς ρόλους εν όψει αυτών των εξαιρετικά δύσκολων προκλήσεων.

Βασικά ευρήματα

- Έμφυλη βία και αναγκαστικός εκτοπισμός: Οι Παλαιστίνιες αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο έμφυλης βίας, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής κακοποίησης, της ενδοοικογενειακής βίας και του εξαναγκαστικού γάμου, που επιδεινώνονται από τον εξαναγκαστικό εκτοπισμό σε υπερπλήρη και μη ασφαλή περιβάλλοντα. Αυτές οι συνθήκες έχουν διαβρώσει τον κοινωνικό ιστό, αυξάνοντας την ευπάθεια των γυναικών και στερώντας τους την ασφάλεια, την αξιοπρέπεια και την αυτενέργεια.
- Κρίση ψυχικής υγείας και ευημερίας: Ο ψυχολογικός αντίκτυπος του πολέμου τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες είναι καταστροφικός, με πολλούς να βιώνουν έντονο στρες, άγχος και τραύμα. Οι γυναίκες, ωστόσο, αναφέρουν ότι έχουν δεχθεί μεγαλύτερο πλήγμα, αναφέροντας ως βασικούς στρεσογόνους παράγοντες την αστάθεια, τον επαναλαμβανόμενο εκτοπισμό και την απώλεια της ιδιωτικότητας. Ένα 16χρονο κορίτσι είπε, «Δεν ξέρουμε πού να καταφύγουμε για να είμαστε ασφαλείς». Η διαβίωση σε συνθήκες συνωστισμού επιδεινώνει τις εντάσεις, ενώ κάποιο άλλο κορίτσι δηλώνει: «Κανείς δεν μπορεί να ανεχτεί τον άλλο».
- Πρόσθετος φόρτος εργασίας και ευθύνες: Οι γυναίκες είναι κυρίως υπεύθυνες για τη σωματικά απαιτητική και χρονοβόρα λειτουργία ενός νοικοκυριού σε μια εμπόλεμη ζώνη, από τη μεταφορά βαρέων κουβάδων με νερό στις σκηνές τους μέχρι το μαγείρεμα πάνω από ανοιχτές φωτιές, ενώ αναλαμβάνουν επίσης πρόσθετες ευθύνες φροντίδας, όπως η φροντίδα τραυματισμένων συγγενών. Εν μέσω σοβαρών ελλείψεων σε τρόφιμα, οι γυναίκες τρώνε τελευταίες και λιγότερο για να εξασφαλίσουν ότι άλλοι στην οικογένεια τρέφονται επαρκώς. Η Hala, μια εργαζόμενη της Alianza por la Solidaridad σχολιάζει: «Το χειρότερο που κάνουν οι γυναίκες είναι ότι βάζουν τους εαυτούς τους στο τέλος, τελευταίες στη λίστα, μη προτεραιοποιώντας αυτές και φροντίζοντας όλους τους άλλους».
- Μαιευτική φροντίδα σε καιρούς κρίσης: Η μαιευτική φροντίδα στη Γάζα έχει μειωθεί σημαντικά, καθώς μόνο δύο από τα δώδεκα νοσοκομεία λειτουργούν και να μπορούν να παρέχουν μαιευτική φροντίδα. Οι έγκυες αντιμετωπίζουν καταστάσεις υψηλού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένης της ανεπαρκούς προγεννητικής φροντίδας και του μη αποστειρωμένου ιατρικού εξοπλισμού, οδηγώντας σε υψηλότερα ποσοστά επιπλοκών και θνησιμότητας. Η UNICEF περιέγραψε τις τρομερές συνθήκες ως μωρά που «γεννιούνται στην κόλαση». Ο Δρ. Adnan Radi, Σύμβουλος και Επικεφαλής της Μαιευτικής και Γυναικολογικής Κλινικής, του Νοσοκομείου Al-Awda, σημείωσε: «Το ποσοστό θνησιμότητας μεταξύ των γυναικών που γεννούν και των νεογνών είναι υψηλότερο λόγω ανεπαρκούς ιατρικής περίθαλψης».
- Ανυπαρξία ασφαλών χώρων και έμφυλης υποστήριξης: Η πρόσβαση σε ασφαλείς χώρους και η υποστήριξη για τις γυναίκες που βιώνουν έμφυλη βία έχει μειωθεί σημαντικά. Οι επαναλαμβανόμενες αναγκαστικές μετατοπίσεις και οι επικοινωνιακές προκλήσεις έχουν αφήσει πολλές γυναίκες χωρίς επαρκή πληροφόρηση σχετικά με τη διαθέσιμη βοήθεια, ενώ οι οργανισμοί που παρέχουν υπηρεσίες προστασίας για τις γυναίκες έχουν τεθεί υπό τεράστια επιχειρησιακή πίεση λόγω έλλειψης χρηματοδότησης και φόβων για την ασφάλειά τους. Η πλήρης κατάρρευση του νομικού συστήματος της Γάζας έχει αφήσει νομικό κενό, με τις γυναίκες να μην μπορούν να έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη ούτε να εξασφαλίσουν τα νόμιμά τους δικαιώματα.
- Αποκλεισμός από την ανθρωπιστική βοήθεια: Καθώς η βοήθεια σε κάθε σπίτι προέρχεται κυρίως από την εγγραφή των ανδρών στους σχετικούς καταλόγους, τα νοικοκυριά με διαζευγμένες γυναίκες ή σε διάσταση αντιμετωπίζουν δυσανάλογα μεγάλες δυσκολίες για να λάβουν τη βοήθεια αυτή. Οι γυναίκες μπορούν να αντιμετωπίσουν παρενόχληση και εκβιασμό όταν θελήσουν να έχουν πρόσβαση σε βοήθεια,

ενώ ένα μέλος του προσωπικού της ΜΚΟ σχολιάζει: «Οι γυναίκες αντιμετωπίζουν εκβιασμό από τους παρόχους υπηρεσιών για να τις βοηθήσουν να έχουν ταχύτερη πρόσβαση πληρώνοντας υψηλότερες αμοιβές ή προμήθειες».

- Ηγεσία εν μέσω κρίσης: Παρά τις σοβαρές δυσκολίες, οι Παλαιστίνιες έχουν αναδειχθεί σε ηγέτιδες στις κοινότητές τους, διαχειρίζονται στρατόπεδα εκτοπισμού, παρέχουν κρίσιμες υπηρεσίες και συνηγορούν για την εξεύρεση πόρων. Η Samira Khalil, η οποία διευθύνει τον καταυλισμό Al-Istiqama, μετέτρεψε τον πόνο της σε κίνητρο για να βοηθήσει τους άλλους: «Αφού έχασα τα παιδιά και το σπίτι μου, αναζήτησα καταφύγιο στον καταυλισμό Al-Istiqama, έζησα σε σκηνές και υπέφερα όπως και οι υπόλοιποι άνθρωποι. Αποφάσισα να αγωνιστώ για να βοηθήσω τους εκτοπισμένους».

Βασικές Συστάσεις

Η έκθεση προτρέπει τους τοπικούς και διεθνείς φορείς να αναγνωρίσουν και να υποστηρίξουν τις Παλαιστίνιες όχι μόνο ως θύματα αλλά και ως βασικούς παράγοντες αλλαγής στην ανάκαμψη της Γάζας.

Είναι απαραίτητο οι γυναίκες να αναλάβουν ηγετικό ρόλο και να έχουν προοπτικές για το μέλλον έτσι ώστε η ανάκαμψη να είναι δίκαιη για όλα τα φύλα ωστόσο εξακολουθούν να υποχρηματοδοτούνται και να μην έχουν επαρκή συμμετοχή στα φόρουμ λήψης αποφάσεων. Οι γυναικείες οργανώσεις (WLOs) και οι οργανώσεις για τα δικαιώματα των γυναικών (WROs) συχνά παραγκωνίζονται, οδηγώντας σε χαμένες ευκαιρίες για ουσιαστική συνεργασία και βιώσιμο αντίκτυπο. Η Buthaina, διευθύντρια της Ένωσης Wefaq για τη φροντίδα των γυναικών και των παιδιών, δηλώνει: «Οι συλλογικές δράσεις είναι πάντα πιο αποτελεσματικές από την ατομική προσπάθεια. [Κατά τη διάρκεια του πολέμου του 2014] Ήμασταν συνεργάτες με μεγάλες ΜΚΟ, αλλά κανείς δεν επέστρεψε για να εργαστεί μαζί μας ως εμπειρογνώμονες. Το επισημάναμε αυτό στα διδάγματα που αντλήσαμε από το 2014, αλλά επαναλαμβάνονται τα ίδια λάθη. Η επόμενη φάση θα είναι ακόμη πιο δύσκολη από όσα έχουμε ήδη αντιμετωπίσει».

Στο μέλλον, οι Παλαιστίνιες πρέπει να συμμετέχουν ενεργά σε όλες τις ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις και τους πολιτικούς διαλόγους που σχετίζονται με το μέλλον της περιοχής. Ο καθορισμός ποσοστώσεων για τη συμμετοχή των γυναικών και η παροχή οικονομικής και τεχνικής υποστήριξης στις γυναικείες οργανώσεις για την οικοδόμηση της ειρήνης μπορεί να βοηθήσουν στην επίτευξη αυτού του στόχου και να διασφαλίσουν ότι η συμμετοχή των γυναικών έχει νόημα και είναι αποτελεσματική, και δεν είναι απλά μια συμβολική χειρονομία.

Μεθοδολογία

Για την έκθεση χρησιμοποιήθηκε μια ποιοτική προσέγγιση μεικτής μεθόδου, που περιλαμβάνει συζητήσεις ομάδων εστίασης, εις βάθος συνεντεύξεις και μαρτυρίες από Παλαιστίνιες γυναίκες, άνδρες και βασικούς ενδιαφερόμενους στη Γάζα και τη Δυτική Όχθη. Στοχεύει στην κατανόηση των σωματικών, ψυχολογικών και κοινωνικών επιπτώσεων των συγκρούσεων στις γυναίκες, τονίζοντας τα συστημικά ζητήματα που επιδεινώθηκαν από τη συνεχιζόμενη εμπόλεμη κατοχή, τον πόλεμο στη Γάζα και την κλιμακούμενη ισραηλινή στρατιωτική βία στη Δυτική Όχθη, ιδιαίτερα από τον Οκτώβριο του 2023 και μετά. Βασικός στόχος της έκθεσης είναι να τονίσει τον κρίσιμο ρόλο των γυναικών στην ανοικοδόμηση της Γάζας και στις ευρύτερες προσπάθειες για την αυτοδιάθεση της Παλαιστίνης.

Πραγματοποιήθηκε εκτενής έρευνα δευτερογενών στοιχείων και πρωτογενής συλλογή δεδομένων σε όλες τις περιοχές της Γάζας, χρησιμοποιώντας τεχνικές ευαίσθητες ως προς το φύλο μέσα σε στρατόπεδα εσωτερικά εκτοπισμένων ατόμων και καταφύγια του ΟΗΕ. Συλλέχθηκαν δεδομένα από οκτώ συζητήσεις ομάδων εστίασης, έντεκα συνεντεύξεις βασικών πληροφοριοδοτών και πέντε μαρτυρίες, εμπλουτισμένες με προσωπικές ιστορίες από μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Αυτή η μεθοδολογία παρείχε ισχυρές, τεκμηριωμένες πληροφορίες, τονίζοντας την ηγετική θέση των γυναικών στην ανάκαμψη της Γάζας και τον ευρύτερο αγώνα για τα δικαιώματα των Παλαιστινίων.

Εισαγωγή

Η 57χρονη κατοχή της Δυτικής Όχθης, συμπεριλαμβανομένης της Ανατολικής Ιερουσαλήμ, και της Λωρίδας της Γάζας από το Ισραήλ, έχει συστηματικά αποστερήσει τους Παλαιστίνιους από πολλά από τα δικαιώματά τους, με αποτέλεσμα εκτεταμένες και βαθιά επιβλαβείς συνέπειες για όλα τα μέλη της κοινωνίας. Οι Παλαιστίνιες φέρουν ένα σημαντικό μέρος αυτού του βάρους, βιώνοντας συγκεκριμένες και συνεχείς επιθέσεις. Η συνεχιζόμενη επίθεση στη Γάζα και η εδραίωση του ελέγχου του Ισραήλ στα παλαιστινιακά εδάφη έχουν επιδεινώσει αυτές τις προκλήσεις, με αποκορύφωμα την πρόσφατη εντατικοποίηση της βίας.

Από τον Οκτώβριο του 2023, οι ισραηλινές στρατιωτικές επιχειρήσεις είχαν ως αποτέλεσμα τον θάνατο περισσότερων από 11.269¹ Παλαιστίνιων γυναικών στη Γάζα και 4.700 αγνοούμενων γυναικών και παιδιών. Ο αριθμός των παιδιών που έχουν χάσει τουλάχιστον ένα γονέα κυμαίνεται από 15.000 ως 25.000². Εκτός από την αντιμετώπιση συντριπτικών προσωπικών απωλειών, οι επιζώντες έχουν αναγκαστεί να φύγουν πολλές φορές - με αποτέλεσμα περίπου 2 εκατομμύρια³ άνθρωποι να εκτοπιστούν από τα σπίτια τους - και να υποφέρουν από λιμοκτονία κατά τη διάρκεια αδυσώπητων βομβαρδισμών και χερσαίων επιθέσεων. Στη Δυτική Όχθη, οι Παλαιστίνιες αντιμετωπίζουν και άλλες σοβαρές απειλές, όπως αυθαίρετες και τιμωρητικές κατεδαφίσεις σπιτιών, σωματική και ψυχολογική βία που ασκείται από Ισραηλινούς στρατιώτες και εποίκους, και κατακερματισμό των εδαφών και των κοινοτήτων τους. Τέτοιου είδους ενέργειες έχουν άμεσο και σοβαρό αντίκτυπο στις γυναίκες, προκαλώντας συχνά άγχος και τραύμα, και συμβάλλουν στην αποσύνθεση του κοινωνικού ιστού και την επιδείνωση των οικονομικών συνθηκών.

Η βία κατά των γυναικών εντείνεται σε συγκρουσιακές συνθήκες, και εκδηλώνεται με αυξημένες απειλές βιασμού, γυναικοκτονίας, εξαναγκασμού σε γάμο, εκμετάλλευσης και στέρησης της ζωής, των σωμάτων και των εδαφών των γυναικών.⁴ Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια του πολέμου του Ισραήλ στη Γάζα το 2014, η βία κατά των γυναικών στην Παλαιστίνη αυξήθηκε σημαντικά. Σύμφωνα με έρευνα της ActionAid διαπιστώθηκε ότι το 39,6% των γυναικών βίωσαν τουλάχιστον μία μορφή ενδοοικογενειακής βίας μετά την έναρξη του πολέμου, με επικρατέστερη την ψυχολογική κακοποίηση, συμπεριλαμβανομένων των προσβολών και των απειλών. Από τις ερωτηθείσες, το 14% ανέφερε σωματική κακοποίηση και το 18,9% οικονομική κακοποίηση, όπου τους αρνήθηκαν οικονομική υποστήριξη ή έλεγχαν τα έξοδά τους.

Τόσο στη Γάζα όσο και στη Δυτική Όχθη, οι γυναίκες μπορεί να αντιμετωπίσουν και άλλες μορφές περιθωριοποίησης, όπως φτώχεια ή αναπηρία.

Ο διπλός αντίκτυπος των στρατιωτικών επιχειρήσεων και των ευρύτερων συστημάτων και πολιτικών αποστερήσης, επομένως, αποτελεί μια μεγάλη πρόκληση για τις Παλαιστίνιες, επηρεάζοντας κάθε πτυχή της ζωής τους και απαιτώντας πολύπλευρες λύσεις. Η Γάζα ερειπωμένη και ουσιαστικά μη βιώσιμη από τη στρατιωτική επίθεση του Ισραήλ βρίσκεται αντιμέτωπη μια διαδικασία ανοικοδόμησης και ανάκτησης πρωτοφανούς έκτασης και κλίμακας. Η αντιμετώπιση του πλήρους φάσματος των αναγκών σε αυτή την κατεστραμμένη κοινωνία, που εκτείνεται από τη φυσική ανοικοδόμηση - με το κόστος των ζημιών σε κρίσιμες υποδομές μόνο στη Γάζα να εκτιμάται σε περίπου 18,5 δισεκατομμύρια⁵ δολάρια - καθώς και την ανοικοδόμηση των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και πολιτικών συστημάτων, θα απαιτήσει χρόνια, τεράστιες επενδύσεις και σταθερή, στοχευμένη υποστήριξη από τη διεθνή κοινότητα.

Ωστόσο, υπάρχει σοβαρός κίνδυνος μετά το τέλος των εχθροπραξιών, τα ζητήματα και τα δικαιώματα των γυναικών να ξεχαστούν ενόψει της ανοικοδόμησης της Γάζας και γενικότερα στις πολιτικές συζητήσεις για το μέλλον της Παλαιστίνης. Όπως έχει διαπιστωθεί και σε άλλες περιστάσεις, η διεθνής κοινότητα μπορεί να προτεραιοποιήσει την υλική ανοικοδόμηση και τις βασικές υπηρεσίες χωρίς να δώσει ιδιαίτερη ή επαρκή προσοχή στην ισότητα των φύλων, στα δικαιώματα και στον ρόλο των γυναικών, ιδιαίτερα των νέων γυναικών καθώς και στη δημιουργία μιας δίκαιης και βιώσιμης ειρήνης. Η ανοικοδόμηση της Γάζας και η μετάβαση στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη προς μια δίκαιη και βιώσιμη ειρήνη, με σεβασμό και προστασία των δικαιωμάτων των Παλαιστίνιων, απαιτεί την αξιοποίηση των εμπειριών των γυναικών που, όπως και σε άλλους τόπους κατοχής και συγκρούσεων, διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο ως ανταποκρίτριες

ανθρωπιστικής βοήθειας, φροντιστές, ηγέτιδες κοινότητες, υπερασπίστριες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεσολαβήτριες και ακτιβίστριες υπέρ της ειρήνης. Αυτές οι γυναίκες προσφέρουν μοναδικές προοπτικές και εμπειρίες, ανεκτίμητους πόρους για την παροχή καινοτόμων, ολοκληρωμένων και περιεκτικών προσεγγίσεων για την επίλυση των συγκρούσεων και την ανοικοδόμηση της ειρήνης.

Οι προοπτικές αυτές είναι κρίσιμες για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της δομικής φύσης της βίας που αντιμετωπίζουν οι Παλαιστίνιοι και των παραγόντων που συνεχίζουν να επιτρέπουν την ύπαρξή της, σπάζοντας το συνεχές αυτής της βίας και διασφαλίζοντας την οικοδόμηση μιας ειρήνης που προωθεί την ισότητα και εγγυάται τα δικαιώματα των γυναικών.⁷ Με άλλα λόγια, οι Παλαιστίνιες δεν πρέπει να θεωρούνται απλώς θύματα της κατοχής και των συγκρούσεων, αλλά και ουσιαστικοί παράγοντες για την ανοικοδόμηση, την ανάκαμψη και την ειρήνη.

Η παρούσα έκθεση σκιαγραφεί τις έμφυλες άμεσες επιπτώσεις των ισραηλινών πρακτικών και πολιτικών που επιβάλλονται σε όλα τα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη με ιδιαίτερη έμφαση στις αλλαγές που έλαβαν χώρα από τον Οκτώβριο του 2023 και μετά. Επιπλέον, δίνει έμφαση στον κρίσιμο ρόλο που πρέπει να διαδραματίσουν οι γυναίκες όχι μόνο στην ανοικοδόμησης και ανάκτησης της Γάζας από τους Παλαιστίνιους με βάση τα δικαιώματά τους, αλλά και σε πρωτοβουλίες για να τερματιστεί η παρατεταμένη κατοχή παλαιστινιακών εδαφών από το Ισραήλ και να γίνει πλήρως σεβαστό το παλαιστινιακό δικαίωμα στην αυτοδιάθεση.

Ο πόλεμος του Ισραήλ κατά των γυναικών της Παλαιστίνης

Σε όλη τη Λωρίδα της Γάζας και τη Δυτική Όχθη, συμπεριλαμβανομένης της Ανατολικής Ιερουσαλήμ, το Ισραήλ θεσπίζει πρακτικές και πολιτικές που - άμεσα και έμμεσα - επηρεάζουν σοβαρά την ικανότητα των Παλαιστινίων γυναικών να απολαμβάνουν τα βασικά τους δικαιώματα. Οι συγκεκριμένες πολιτικές και πρακτικές είναι βαθιά επιζήμιες, πόσω δε μάλλον όταν συνυπάρχουν ευρύτερα δομικά φαινόμενα που έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος ζοφερού πόνου και χαμένων ευκαιριών.

«Οι Παλαιστίνιες ζουν σε ένα περιβάλλον όπου διασταυρώνονται τρεις μορφές καταπίεσης: Ισραηλινή αποικιοκρατική βία, πατριαρχία και κοινωνικές διακρίσεις»
Shalhoub-Kevorkian, Wing.⁸

Η Λωρίδα της Γάζας πριν από την 7η Οκτωβρίου

Η άρνηση των δικαιωμάτων των γυναικών στη Γάζα προϋπήρχε πολύ καιρό πριν τη μαζική στρατιωτική επίθεση του Ισραήλ που ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2023. Από το 2007, το Ισραήλ έχει επιβάλει το κλείσιμο της Λωρίδας της Γάζας, με εξοντωτικούς περιορισμούς στην κυκλοφορία ανθρώπων και αγαθών, που διατηρήθηκαν μέσω ενός πλήρους αποκλεισμού θαλάσσιου και εναέριου καθώς και μέσω αυστηρά ελεγχόμενων χερσαίων διαβάσεων. Σύμφωνα με το Γραφείο Συντονισμού Ανθρωπιστικών Υποθέσεων (ΟΧΑ), το 2022, παρά την αύξηση του αριθμού των Παλαιστινίων στους οποίους επιτράπηκε η έξοδος από τη Λωρίδα της Γάζας, αυτή η «μετακίνηση παρέμεινε η εξαίρεση παρά ο κανόνας, με τη συντριπτική πλειοψηφία των κατοίκων, πάνω από 2 εκατομμύρια άνθρωποι, να παραμένουν ουσιαστικά εγκλωβισμένοι».

Μεταξύ του 2009 και του 2023 η Γάζα βίωσε πολλαπλές ισραηλινές στρατιωτικές επιθέσεις μεγάλης κλίμακας. Η πιο καταστροφική από αυτές ήταν η λεγόμενη «Επιχείρηση Προστατευτική Αιχμή», που ξεκίνησε τον Ιούλιο του 2014 και είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο τουλάχιστον 1.462 Παλαιστινίων (συμπεριλαμβανομένων 299 γυναικών), την καταστροφή 18.000 παλαιστινιακών σπιτιών και τον αναγκαστικό εκτοπισμό 500.000 ανθρώπων (28% του πληθυσμού). Επίσης, από τις 30 Μαρτίου μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2018, οι Ισραηλινές δυνάμεις σκότωσαν 183 Παλαιστίνιους (συμπεριλαμβανομένης μίας γυναίκας και ενός κοριτσιού) και τραυμάτισαν τουλάχιστον 6.106 (μεταξύ αυτών 159 γυναικών) με ενεργά πυρομαχικά στο πλαίσιο των διαμαρτυριών περί της επιστροφής τους στα κατεχόμενα στο Φράχτη που όριζε τα σύνορα μεταξύ της Γάζας και του Ισραήλ.

Αυτός ο κύκλος ακραίας σωματικής βίας για 57 χρόνια κατοχής και 16 χρόνια αποκλεισμού, άφησε τη Λωρίδα της Γάζας και τους κατοίκους της απομονωμένους και απέλπιδες. Αυτές είναι οι συνθήκες όταν λαμβάνει χώρα η τρέχουσα Ισραηλινή επιχείρηση. Μια επιχείρηση μεγαλύτερη από ποτέ και με εξαιρετικά μεγάλο αριθμό νεκρών και καταστροφών.

Η Λωρίδα της Γάζας μετά την 7η Οκτωβρίου

Από την έναρξη των βομβαρδισμών τον Οκτώβριο του 2023, ο ισραηλινός στρατός έχει εξαπολύσει χιλιάδες εναέριες επιθέσεις σε όλο το μήκος και το πλάτος της Γάζας, παράλληλα με μια μεγάλης κλίμακας χερσαία εισβολή, με πολιτική, οικονομική και υλική υποστήριξη από τους συμμάχους του¹³. Αυτές οι ενέργειες αναφέρεται ότι προκάλεσαν το θάνατο περισσότερων από 41.000 Παλαιστίνιων, προκάλεσαν ζημιές ή κατέστρεψαν το 55%¹⁴ των παλαιστινιακών σπιτιών, και προκάλεσαν σοβαρές ζημιές σε βασικές αστικές υποδομές, συμπεριλαμβανομένων ιατρικών εγκαταστάσεων, και δικτύων ύδρευσης, ηλεκτρισμού, μεταφορών και επικοινωνιών. Υπό το πρίσμα αυτής της βίας, και σε αναζήτηση ασφάλειας, περίπου 2 εκατομμύρια Παλαιστίνιοι,¹⁵ που αποτελούν το 85% του πληθυσμού της Γάζας, έχουν εγκαταλείψει τα σπίτια και τις κοινότητές τους και περνούν κάθε μέρα χωρίς να γνωρίζουν αν θα είναι η τελευταία τους.

Επιπλέον, το Ισραήλ έχει περιορίσει σημαντικά την είσοδο απαραίτητης ανθρωπιστικής βοήθειας στη Γάζα,

συμπεριλαμβανομένων τροφίμων και καυσίμων. Ως αποτέλεσμα, οι Παλαιστίνιοι στη Γάζα λιμοκτονούν. Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα, το 96% του πληθυσμού της Γάζας αντιμετωπίζει οξεία επισιτιστική ανασφάλεια¹⁶ και η Γάζα κινδυνεύει από λιμό.¹⁷ Σύμφωνα με τον οργανισμό Save the Children, από τις 2 Απριλίου 2024, τουλάχιστον 34 παιδιά στη Γάζα είχαν πεθάνει από λιμοκτονία και ασθένειες.¹⁸ Τον Μάιο του 2024, ο γενικός εισαγγελέας του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου ανακοίνωσε την απόφασή του να ζητήσει εντάλματα σύλληψης για τον Ισραηλινό Πρωθυπουργό, Μπενιαμίν Νετανιάχου, και τον Υπουργό Άμυνας, Yoan Gallant, για εικαζόμενα εγκλήματα στη Λωρίδα της Γάζας, συμπεριλαμβανομένης της λιμοκτονίας αμάχων ως μεθόδου πολέμου.

Ο χρόνιος υπερπληθυσμός, ο υποσιτισμός και η έλλειψη επαρκών υπηρεσιών υγείας και υγιεινής έχουν δημιουργήσει πρόσφορο έδαφος για την εμφάνιση ασθενειών. Οι χειμερινές καταιγίδες επιδεινώνουν την κατάσταση. Σύμφωνα με τη UNICEF, από τον Οκτώβριο του 2023 μέχρι τον Ιανουάριο του 2024 έχουν αναφερθεί περισσότερα από 152.000 περιστατικά διάρροιας, τα μισά εκ των οποίων αφορούσαν παιδιά μικρότερα από πέντε ετών. Αυτοί οι αριθμοί κρουσμάτων είναι 23 φορές υψηλότεροι από ό,τι πριν από τον Οκτώβριο του 2023. Επιπλέον, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας έχει αναφέρει περισσότερα από 150.000 κρούσματα λοίμωξης του ανώτερου αναπνευστικού,²¹ και πολυάριθμα περιστατικά παθήσεων, όπως μηνιγγίτιδα, δερματικά εξανθήματα, ψώρα, ψείρες και ανεμοβλογιά. Τον Αύγουστο του 2024 ένα μωρό έμεινε μερικώς παράλυτο αφού προσβλήθηκε από πολιομυελίτιδα, στην πρώτη περίπτωση της νόσου στη Γάζα εδώ και 25 χρόνια, πριν ξεκινήσει μια εκστρατεία εμβολιασμού σε όλη την επικράτεια.²²

Έμφυλες επιπτώσεις των ισραηλινών στρατιωτικών επιχειρήσεων στη Γάζα

Οι έμφυλες συνέπειες της καταστροφικής ανθρωπιστικής κατάστασης που προκάλεσε το Ισραήλ στη Γάζα είναι διάχυτες, περίπλοκες και αλληλένδετες.

Αριθμός νεκρών και τραυματιών

Οι γυναίκες είναι άμεσα θύματα βίας, με πολλές νεκρές ή ακρωτηριασμένες κατά τη διάρκεια των ισραηλινών βομβαρδισμών και των χερσαίων επιχειρήσεων. Μέχρι τα τέλη Οκτωβρίου του 2023, οι γυναίκες και τα παιδιά αντιπροσώπευαν το 64% των Παλαιστίνιων που σκοτώθηκαν και είχαν ταυτοποιηθεί πλήρως από το Υπουργείο Υγείας της Γάζας. Μέχρι το τέλος του Απριλίου του 2024, ο αριθμός αυτός ανερχόταν στο 54%,³ αντιπροσωπεύοντας έτσι μια κλίμακα καταστροφικής απώλειας και πόνου. Εμπειρογνώμονες των Ηνωμένων Εθνών έχουν τονίσει πώς έχουν υπάρξει «αναφορές για σκόπιμη στόχευση και εξώδικη δολοφονία Παλαιστίνιων γυναικών και παιδιών σε μέρη όπου αναζήτησαν καταφύγιο ή ενώ προσπαθούσαν να διαφύγουν. Μερικοί από τους οποίους φέρεται να κρατούσαν λευκά κομμάτια υφάσματος όταν σκοτώθηκαν από τον Ισραηλινό στρατό ή συμμαχικές δυνάμεις».²⁴

Η βία διαλύει τις οικογένειες. Τον Ιανουάριο του 2024 η Υπηρεσία του ΟΗΕ για τις Γυναίκες ανέφερε ότι δύο μητέρες σκοτώνονται κάθε ώρα στη Γάζα από την αρχή του πολέμου, και τουλάχιστον 3.000 γυναίκες απέμειναν ως αρχηγοί της οικογένειας μετά το θάνατο των συζύγων τους.²⁵ Έρευνα που διεξήχθη από την Alianza por la Solidaridad και την ActionAid σε γυναίκες, άνδρες και κορίτσια που ζούσαν σε στρατόπεδα και καταφύγια του ΟΗΕ τον Ιούλιο του 2024 διαπίστωσε ότι η θλίψη και ο πόνος από την απώλεια μελών της οικογένειας λόγω του συνεχιζόμενου πολέμου ήταν βαθιά αισθητά. Οι επιπτώσεις στην ψυχική υγεία είναι βαθιές ενώ συχνά εκδηλώνονται με αντικρουόμενα συναισθήματα που τονίζουν την ένταση του πόνου τους. Ένα κορίτσι, που έχασε τη μητέρα της, εξέφρασε τον πόνο της λέγοντας «**Η ζωή σταμάτησε μετά το θάνατο της μαμάς**». Αντίθετα, ένα άλλο κορίτσι που έχασε τον πατέρα της περιέγραψε το αίσθημα μουδιάσματος, δηλώνοντας, «**δεν ένιωσα τίποτα**».

Ψυχική υγεία και ευημερία των γυναικών

Γυναίκες και άνδρες είναι εξίσου εκτεθειμένοι στον καταστροφικό ψυχολογικό αντίκτυπο του πολέμου καθώς και τα δύο φύλα ανέφεραν ότι βιώνουν σοβαρή ψυχολογική και σωματική δυσφορία. Ωστόσο, οι γυναίκες ανέφεραν ότι αισθάνονται ότι είναι η ομάδα που έχει πληγεί περισσότερο στην παρούσα κατάσταση. Τόσο οι γυναίκες όσο και οι άνδρες συμφώνησαν ότι δύο συγκεκριμένες εμπειρίες τους άγχωναν

υπέρμετρα. Από τη μία η απουσία σταθερότητας λόγω των πολλαπλών αναγκαστικών μετατοπίσεων τους έβαζε σε μια συνεχή κατάσταση πάλης ή φυγής²⁶ μην επιτρέποντάς τους να ηρεμήσουν και αναγκάζοντάς τους να ξαναρχίσουν από το μηδέν κατά μέσο όρο 10 φορές τους τελευταίους 10 μήνες. Ένα από τα κορίτσια, ηλικίας 16 ετών, που συμμετείχε στη συζήτηση της ομάδας εστίασης είπε: **«Δεν ξέρουμε πού να πάμε για να είμαστε ασφαλείς»**. Οι συνθήκες συνωστισμού έχουν αυξήσει τις οικογενειακές εντάσεις και έχουν εκθέσει τις γυναίκες και τα κορίτσια σε κινδύνους για την ασφάλεια και τη δημόσια υγεία. Ένας άλλος συμμετέχοντας στη συζήτηση της ομάδας εστίασης είπε: **«Κανείς δεν μπορεί να ανεχτεί τον άλλο»**. Ο δεύτερος κυρίαρχος λόγος άγχους ήταν η έλλειψη ιδιωτικότητας, ασφάλειας και αξιοπρέπειας. Μία από τις γυναίκες που συμμετείχαν στην ομάδα εστίασης είπε: **«Στο παρελθόν, οι τοίχοι ήταν η προστασία μας, σήμερα είναι απλά ένα κομμάτι νάιλον»**.

Το κύριο μέλημα των ανδρών είναι η ασφάλεια και η ιδιωτικότητα των γυναικών και κοριτσιών της οικογένειάς τους, η οποία έχει διακυβευτεί λόγω των σκληρών συνθηκών διαβίωσης που όλοι πρέπει να υπομείνουν. Αυτή η παραβίαση της ιδιωτικότητας βαθιάει την αίσθηση ανημποριάς και αδυναμίας των ανδρών, καθώς αγωνίζονται να παρέχουν τα απαραίτητα, όπως η ασφάλεια και η ιδιωτικότητα για τις οικογένειές τους. Ως αποτέλεσμα, τα αισθήματα ντροπής και απελπισίας συνεχίζουν να εντείνονται.

Απελπισία, ανασφάλεια και εγκατάλειψη: Το συναισθηματικό τίμημα σε άνδρες και γυναίκες

Ο συνεχιζόμενος βάνουσος πόλεμος έχει προκαλέσει συντριπτικά συναισθήματα απελπισίας, ανασφάλειας και εγκατάλειψης στους άνδρες. Στοιχειώνονται από μια διάχυτη αίσθηση αδυναμίας, η οποία επιδεινώνεται από την έλλειψη ψυχολογικής υποστήριξης και ψυχαγωγικών διεξόδων για τα παιδιά τους. Καθώς αγωνίζονται να προστατεύσουν τις οικογένειές τους, ιδιαίτερα τα παιδιά τους, οι άνδρες γνωρίζουν πολύ καλά τα αυξανόμενα οικιακά βάρη που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες και οι κόρες τους. Παρά τις προσπάθειές τους να βοηθήσουν, η απελπισία συχνά τους παραλύει τόσο σωματικά και όσο και συναισθηματικά. Ένας από τους άνδρες που συμμετείχαν στην ομάδα εστίασης είπε: **«Το μόνο που ευχόμαστε είναι ο θάνατος!»**. Οι ανησυχίες τους εκτείνονται πέρα από τις δικές τους οικογένειες και συμπεριλαμβάνουν ευρύτερα ζητήματα εσωτερικής ασφάλειας. Η απουσία επιβολής του νόμου, η εξάπλωση των οικογενειακών διαφορών και η έλλειψη εσωτερικής προστασίας εντείνουν το φόβο και το άγχος τους.

Οι γυναίκες, από την άλλη, μοιράζονται πολλούς ίδιους φόβους, ιδιαίτερα το φόβο της απώλειας αγαπημένων προσώπων. **Το αίσθημα της απώλειας και ο φόβος του θανάτου κυριαρχούν λόγω των επαναλαμβανόμενων σκηνών θανάτου μεταξύ της οικογένειας, των φίλων και των γειτόνων**. Η θλίψη είναι ένα διάχυτο συναίσθημα μεταξύ των γυναικών και των κοριτσιών, αν και συχνά εσωτερικεύεται, θαμμένο κάτω από την επιφάνεια των καθημερινών τους καθηκόντων και προτεραιοτήτων. Πολλές θάβουν τη θλίψη τους, δίνοντας προτεραιότητα στις άμεσες ανάγκες των οικογενειών τους. Ο Riham, μέλος του προσωπικού της ActionAid παρατηρεί το εξής: **«Οι γυναίκες αναβάλλουν τη θλίψη τους, το τέλος του πολέμου σηματοδοτεί γι' αυτές την αρχή ενός άλλου ταξιδιού γεμάτο πόνο και δυστυχία»**.

Πολλές γυναίκες ανέφεραν απώλεια αυτοεκτίμησης και αυτοπεποίθησης καθώς η καθημερινή ζωή γίνεται μια εξαντλητική μάχη για επιβίωση που αποτελείται από σωματικά απαιτητικές και επαναλαμβανόμενες εργασίες: μεταφορά βαρέων κουβάδων νερού για μεγάλες αποστάσεις, συλλογή καυσόξυλων, μαγείρεμα σε φωτιές. Η Hala, μέλος του προσωπικού στην Alianza por la Solidaridad δήλωσε: **«Κάνω πράγματα που δεν έχω ξανακάνει - πλένω ρούχα με το χέρι, μαγειρεύω στη φωτιά. Γελούσα και έκλαιγα ταυτόχρονα στην πρώτη μου προσπάθεια να μαγειρέψω έτσι»**. Αυτή η ξαφνική αλλαγή έχει επηρεάσει βαθύτατα τις γυναίκες, οδηγώντας τις σε αισθήματα ταπείνωσης.

Η αυτοκτονία και η προθυμία θανάτου αναφέρθηκαν επανειλημμένα κατά τη διάρκεια της συλλογής δεδομένων σε διαφορετικές ομάδες στόχους. Κορίτσια, άνδρες και γυναίκες βρίσκονταν σε απόγνωση στο βαθμό που είτε επιθυμούσαν το θάνατο είτε είχαν σκεφτεί την αυτοκτονία. Ο Jehad, ο συντονιστής της ομάδας προστασίας, δήλωσε: **«Αναμένεται αύξηση στον αριθμό αυτοκτονιών»**. Η Samira μια εκτοπισμένη γυναίκα που διευθύνει τον καταυλισμό Al-Istiqama στο Deir Al Balah, είπε ότι είχε παρατηρήσει μια αύξηση

στις απόπειρες αυτοκτονίας. Δήλωσε το εξής: «**Μια κυρία που υπέστη βία από τον σύζυγό της προσπάθησε να αυτοκτονήσει (τη σώσαμε την τελευταία στιγμή)**».

Αναγκαστική εκτόπιση

Ο μαζικός αναγκαστικός εκτοπισμός Παλαιστίνιων από το Ισραήλ στη Γάζα,²⁷ σε συνδυασμό με σοβαρούς περιορισμούς στην παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, έχει δημιουργήσει σοβαρές ανησυχίες για την ασφάλεια των γυναικών. Από τα δύο εκατομμύρια Παλαιστίνιων που εκτοπίστηκαν λόγω της απειλής βομβαρδισμού, ή από παράνομες εντολές εκτοπισμού που εκδόθηκαν από τον ισραηλινό στρατό, περίπου ένα εκατομμύριο είναι γυναίκες. Τα καταφύγια για τους εκτοπισμένους Παλαιστίνιους στη Γάζα είναι χρονίως υπερπλήρη, δεν υπάρχει επαρκής τροφή, νερό ή φάρμακα και, κατά καιρούς, δέχονται επίθεση από τις ισραηλινές δυνάμεις.

Σύμφωνα με την Υπηρεσία Αρωγής και Έργων του ΟΗΕ για τους Παλαιστίνιους Πρόσφυγες στην Εγγύς Ανατολή (UNRWA), πολλές γυναίκες στα υπερπλήρη καταφύγια για τους εκτοπισμένους Παλαιστίνιους αναφέρουν ότι δεν τρώνε ή δεν πίνουν όχι μόνο λόγω ανεπαρκούς τροφής ή νερού, **«αλλά επίσης για να περιορίσουν το χρόνο που πρέπει να περάσουν για να χρησιμοποιήσουν τις βρώμικες και ανθυγιεινές εγκαταστάσεις της τουαλέτας**».²⁸ Μερικές γυναίκες έχουν περάσει εβδομάδες χωρίς ντους, με σοβαρές επιπτώσεις για την υγεία τους, ενώ άλλες έχουν καταφύγει στο ξύρισμα της κεφαλής τους λόγω της έλλειψης νερού και για να απαλλαγούν από τις ψείρες.

Σε συνθήκες εκτοπισμού, οι γυναίκες βρίσκονται επίσης αντιμέτωπες με κίνδυνο έμφυλης βίας, παρενόχλησης και εκμετάλλευσης.²⁹ Οι επιζήσασες έμφυλης βίας χρειάζονται επίσης ιατρική φροντίδα για τραυματισμούς και σεξουαλικά μεταδιδόμενες ασθένειες και πρόσβαση σε ιατρικές προμήθειες, συμπεριλαμβανομένης της επείγουσας αντισύλληψης και θεραπείας, καθώς και ψυχοκοινωνική υποστήριξη. Αυτό είναι σχεδόν αδύνατο με το σύστημα υγείας της Γάζας να βρίσκεται κοντά στην κατάρρευση.

Οι γυναίκες και τα κορίτσια δήλωσαν με ανησυχία ότι οι πολλαπλές εκτοπίσεις ενθαρρύνουν τα αρσενικά μέλη της οικογένειάς τους να επιβάλουν τον πρόωρο γάμο στα κορίτσια ως μηχανισμό αντιμετώπισης των δυσκολιών, λόγω της έλλειψης τροφής, κλεισίματος των σχολείων και απώλειας εκπαιδευτικών ευκαιριών. Σύμφωνα με πληροφορίες, η σεξουαλική κακοποίηση και η ενδοοικογενειακή βία αυξάνονται επίσης λόγω της έλλειψης ιδιωτικότητας, του εκτοπισμού και των σκληρών συνθηκών. Η Buthaina, διευθύντρια της ένωσης Wefaq για τις γυναίκες και τη φροντίδα των παιδιών, είπε: **«Πρόωρος γάμος! Κανείς δεν είναι σε θέση να ακούσει λογικά επιχειρήματα, δεν μπορούμε να προειδοποιήσουμε τους ανθρώπους να μην κάνουν κάτι τέτοιο, οι άνδρες θέλουν να προστατεύσουν τα κορίτσια τους μέσω του γάμου, ακόμα κι αν κακοποιήθηκε σεξουαλικά όταν ήταν παντρεμένη, καλύτερα από το να γίνει εκτός γάμου!**»

Οι επαναλαμβανόμενες αναγκαστικές μετατοπίσεις είναι ιδιαίτερα δύσκολες για τα άτομα με αναπηρίες και, δυστυχώς τα μέλη της οικογένειας αναγκάζονται μερικές φορές να αφήσουν πίσω τους συγγενείς με αναπηρίες, καθώς είναι πολύ δύσκολο ή επικίνδυνο να τους κουβαλήσουν μαζί τους. Ένας εργαζόμενος της οργάνωσης Alianza por la Solidaridad δήλωσε: **«Πολλές γυναίκες με αναπηρία αποτελούν μεγάλη δυσκολία για τις οικογένειές τους κατά τη διάρκεια του εκτοπισμού, μερικοί άνθρωποι με αναπηρίες έμειναν πίσω κατά τη διάρκεια του εκτοπισμού επειδή οι οικείοι τους δεν μπορούν να τους μεταφέρουν ή λόγω ξαφνικών επιθέσεων!**». Κάποιες γυναίκες με αναπηρίες δυσκολεύονται να επιβιώσουν στους καταυλισμούς των εκτοπισμένων, οι οποίοι δεν έχουν σχεδιαστεί για να ικανοποιούν τις ιδιαίτερες ανάγκες τους. Η Buthaina, Διευθύντρια Σύμβουλος της οργάνωσης Wefaq, είπε ότι υπήρξαν, **«πολλές περιπτώσεις γυναικών με αναπηρία που σέρνονται για να πάνε στις κοινές τουαλέτες με τα χέρια και τα γόνατά τους**».

Ο εκτοπισμός προκαλεί επίσης οικονομικά προβλήματα, επιβαρύνοντας και δυσκολεύοντας ακόμη περισσότερο τις εξαντλημένες οικογένειες, και αναγκάζοντας τις γυναίκες και τα κορίτσια να εργαστούν έξω από το σπίτι για να αποκτήσουν εισόδημα. Το άγχος και η πίεση της κατάστασης οδήγησαν σε κατάρρευση ορισμένων συζυγικών σχέσεων, με αποτέλεσμα αυξημένα ποσοστά διαζυγίων και/ή κατάρρευση του

σεβασμού μεταξύ των συζύγων.

Κυρίως, οι πολλαπλές αναγκαστικές εκτοπίσεις έχουν επίσης αρνητικό αντίκτυπο στην πρόσβαση σε ανθρωπιστική βοήθεια, ιδίως σε υπηρεσίες προστασίας. Οι συνεχείς αλλαγές στις τοποθεσίες εκτοπισμού, οι διακοπές επικοινωνίας, οι βομβαρδισμοί και η γενική ευαλωτότητα αφήνουν τους ανθρώπους χωρίς πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες προστασίας, ειδικά για τις γυναίκες και τα κορίτσια. Η Raihana, μια μητέρα που έχει εκτοπιστεί στο Deir Al-Balah, δήλωσε «Εκτοπιστήκαμε από τη Γάζα στη Ράφα. Και συνεχώς εκτοπιζόμαστε και μετακινούμαστε. Αυτή τη στιγμή εκτοπιζόμαστε στο Deir Al-Balah. Αυτή η συνεχής μετακίνηση μας έχει αφήσει χωρίς σταθερό καταφύγιο, και καταφεύγουμε σε προσωρινά καταλύματα που στερούνται βασικών ανέσεων».

Πείνα και υποσιτισμός

Ο λιμός στη Γάζα ως αποτέλεσμα των βομβαρδισμών του ισραηλινού στρατού από ξηρά, αέρα και θάλασσα και της άρνησης επαρκούς πρόσβασης σε βοήθεια, έχει βαθιές έμφυλες επιπτώσεις. Οι γυναίκες, ως βασικοί φροντιστές, φέρουν το κύριο βάρος της επισιτιστικής ανασφάλειας, αγωνιζόμενες να παρέχουν τροφή στις οικογένειές τους εν μέσω σοβαρών ελλείψεων. Η Julia, δικηγόρος και μέλος των Παλαιστινιακών Αναπτυξιακών Μελετών για τις Γυναίκες, περιέγραψε την δυσχερή κατάσταση, λέγοντας: «Ζούμε **με κονσέρβες για πάνω από πέντε μήνες, οι οποίες μας έχουν προκαλέσει ασθένειες όπως για παράδειγμα γαστρεντερίτιδα. Είναι σαφές πόσο αδύναμοι και αδυνατισμένοι είμαστε λόγω της σοβαρής πείνας που υπομένουμε**». Οι γυναίκες φέρουν επίσης το βάρος της διαχείρισης της υποσιτιστικής κρίσης και της φροντίδας υποσιτισμένων παιδιών, γεγονός που τους επιτείνει το άγχος και τις φέρνει αντιμέτωπες με προκλήσεις ψυχικής υγείας. Κατά τη διάρκεια κρίσεων πείνας, οι γυναίκες λειτουργούν ως «αποσβεστήρες κραδασμών» για τα νοικοκυριά τους, στερώντας την δική τους τροφή για να διασφαλίσουν ότι υπάρχουν περισσότερα τρόφιμα για τους άλλους,³⁰ θέτοντας σε περαιτέρω κίνδυνο την υγεία και την ευημερία τους. Η Hala, μέλος του προσωπικού της οργάνωσης Alianza por la Solidaridad, δήλωσε: «**Το χειρότερο πράγμα που κάνουν οι γυναίκες είναι ότι βάζουν τους εαυτούς τους τελευταίες, κάτω κάτω στη λίστα, δεν προτεραιοποιούν τους εαυτούς τους και φροντίζουν τους άλλους**». Περιγράφοντας τον αντίκτυπο της έλλειψης τροφίμων στους συγγενείς της και στους ανθρώπους γύρω της, είπε: «**Η απώλεια βάρους είναι ένα πολύ αναμενόμενο σύμπτωμα στο βαθμό που κάποιους ανθρώπους δεν τους αναγνωρίζεις**» .

Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις γυναίκες με προβλήματα υγείας, συμπεριλαμβανομένων των χρόνιων νοσημάτων, όπως καρδιακές παθήσεις, διαβήτη και καρκίνος. Οι έγκυες γυναίκες και οι νέες μητέρες ανήκουν επίσης στις ομάδες που επηρεάζονται περισσότερο λόγω της έλλειψης διατροφής και ιατρικής υποστήριξης. Η Abeer, μια νέα μητέρα που μόλις γέννησε στο νοσοκομείο Al-Awda στη βόρεια Γάζα, είπε: «**Υπέφερα πολύ κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και κατά τη διάρκεια του τοκετού λόγω της έλλειψης τροφής και θρεπτικών ουσιών**». Αυτή η κατάσταση οδήγησε σε αύξηση των αποβολών, των πρόωρων γεννήσεων και των επιπλοκών κατά τη διάρκεια του τοκετού, όπως επιβεβαίωσε ο Δρ Adnan Radi, Σύμβουλος και Επικεφαλής του Μαιευτικού και Γυναικολογικού Τμήματος στο Νοσοκομείο Al-Awda, ο οποίος είπε: «**Η πείνα θα επηρεάσει αρνητικά πολλές εγκύους, και τα παιδιά θα είναι υποσιτισμένα ήδη από τη στιγμή της γέννησης τους**».

Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία

Η πρόσβαση σε επαρκή σεξουαλική και αναπαραγωγική περίθαλψη είναι απαραίτητη για την υγεία και ευημερία των ατόμων, ιδιαίτερα των γυναικών, καθώς και για την υγεία και τη σταθερότητα των οικογενειών και των κοινοτήτων. Ωστόσο, στη Γάζα το μέγεθος της καταστροφής, του αναγκαστικού εκτοπισμού και της πολιορκίας που επέβαλε το Ισραήλ έχει καταστήσει την πρόσβαση σε τέτοιου είδους υπηρεσίες σχεδόν αδύνατη. Ως αποτέλεσμα, οι κίνδυνοι αναφορικά με την ασφάλεια των γυναικών έχουν κλιμακωθεί δραματικά, απειλώντας την ασφάλειά τους, την αξιοπρέπεια και τα θεμελιώδη δικαιώματά τους.

Μαιευτική

Ο τομέας της μαιευτικής - η ιατρική περίθαλψη που παρέχεται στις γυναίκες κατά τη διάρκεια της

εγκυμοσύνης, του τοκετού και αμέσως μετά τον τοκετό - έχει επηρεαστεί σοβαρά, με τρομακτικές συνέπειες για τις γυναίκες και τις οικογένειές τους. Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη, από τον Απρίλιο του 2024, υπήρχαν 155.000 έγκυες ή θηλάζουσες στη Γάζα.³¹ Εκτιμάται ότι 183 γυναίκες γεννούν κάθε μέρα, με ένα μωρό να γεννιέται κάθε δέκα λεπτά. Ωστόσο, μόνο δύο από τα 12 νοσοκομεία που λειτουργούσαν εν μέρει στη Γάζα ήταν σε θέση να παρέχουν μαιευτική φροντίδα, σε σύγκριση με τα 36 νοσοκομεία που λειτουργούσαν πριν από τον Οκτώβριο του 2023.³² Οι Παλαιστίνιες αναγκάζονται να γεννήσουν χωρίς επαρκή φροντίδα, ακόμη και στις περιπτώσεις καισαρικών τομών και επειγουσών επεμβάσεων χωρίς αποστείρωση, αναισθησία ή παυσίπονα.

Η απουσία αντισυλληπτικών αυξάνει τον κίνδυνο ακούσιας εγκυμοσύνης σε εξαιρετικά σκληρές συνθήκες. Οι γυναίκες αναγκάζονται να έχουν σεξουαλικές σχέσεις χωρίς προστασία, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα εγκυμονούσες γυναίκες σε σκληρές σε κακές συνθήκες διαβίωσης. Ο Feryal Thabet, διευθυντής ενός κέντρου υγείας γυναικών, είπε ότι η αδυναμία αποστείρωσης του ιατρικού εξοπλισμού δημιούργησε ένα ακόμη θέμα, εξηγώντας το εξής: **«Η τοποθέτηση ενδομήτριου σπειράματος δεν είναι δυνατή λόγω της αδυναμίας αποστείρωσης των εργαλείων που χρειάζεται ο γιατρός για να το τοποθετήσει. Η αποστείρωση και η καθαριότητα είναι περιορισμένες και μη διαθέσιμες, οδηγώντας έτσι στην εξάπλωση των λοιμώξεων».**

Υπάρχει μια γενική έλλειψη προγεννητικής και μεταγεννητικής φροντίδας, που οδηγεί σε επιπλοκές κατά τη διάρκεια του τοκετού. Η Ιμάν, μια νέα μητέρα που μόλις γέννησε με καισαρική τομή στο Νοσοκομείο Αλ-Αουντα, είπε: «Κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης της εγκυμοσύνης μου, ανακάλυψα ότι ήμουν έγκυος με δίδυμα. Το ένα δίδυμο είχε πεθάνει λόγω των συνθηκών υγείας και της μετακίνησης από το ένα μέρος στο άλλο». Το ποσοστό θνησιμότητας μεταξύ των γυναικών που γεννούν και των νεογνών τους είναι ψηλότερο λόγω ανεπαρκούς ιατρικής περίθαλψης, έλλειψης σωστής διατροφής και έλλειψης βασικών υπηρεσιών. Αυτοί οι κίνδυνοι επιβεβαιώθηκαν από τον Δρ. Adnan Radi, Σύμβουλο και Επικεφαλής του Μαιευτικού και Γυναικολογικού Τμήματος στο Νοσοκομείο Al-Awda, ο οποίος δήλωσε: **«Όλα αυτά προστίθενται στα προβλήματα που ήδη αντιμετωπίζουν οι έγκυες, όπως η έλλειψη πρωτοβάθμιας φροντίδας, η έλλειψη [ιατρικής] παρακολούθησης, η απότομη αύξηση του ποσοστού των [υψηλού κινδύνου] κήσεων, οι επιπλοκές που σχετίζονται με τον πρόωρο τοκετό, η αύξηση των αποβολών και προβλήματα όπως λοιμώξεις, σηψαιμία, αιμορραγία και άλλα».**

Εμμηνορροϊκή υγεία

Η εμμηνορροϊκή υγεία - η κατάσταση της σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευημερίας σε σχέση με τον εμμηνορροϊκό κύκλο - είναι εξαιρετικής σημασίας για την αξιοπρέπεια, την κινητικότητα και την παραγωγικότητα των γυναικών και των κοριτσιών. Περιλαμβάνει την πρόσβαση σε καθαρά εμμηνορροϊκά προϊόντα, κατάλληλες εγκαταστάσεις υγιεινής, υγειονομική περίθαλψη για διαταραχές της εμμήνου ρύσεως και εκπαίδευση σχετικά με την εμμηνορροϊα. Η διατάραξη της εμμηνορροϊκής υγείας ενέχει τον κίνδυνο λοιμώξεων του αναπαραγωγικού και του ουροποιητικού συστήματος, καθώς και άλλων σοβαρών παθήσεων και μπορεί να έχει σοβαρές ψυχολογικές επιπτώσεις.

Σύμφωνα με την Υπηρεσία Αρωγής και Έργων του ΟΗΕ για τους Παλαιστίνιους Πρόσφυγες στην Εγγύς Ανατολή (UNRWA), υπάρχουν περίπου 690.000 γυναίκες και κορίτσια με έμμηνο ρύση στη Γάζα.³⁵ Με τη συνεχιζόμενη άρνηση βοήθειας, τον μαζικό αναγκαστικό εκτοπισμό και το κατεστραμμένο σύστημα υγειονομικής περίθαλψης που υποφέρει από τεράστια ζήτηση, η έλλειψη πρόσβασης σε προϊόντα υγιεινής, καθαρό νερό και ιδιωτικότητα για τις γυναίκες και τα κορίτσια στην Παλαιστίνη αποτελεί σοβαρό πρόβλημα ασφάλειας. Για παράδειγμα, τα υπερπλήρη κέντρα εκτοπισμού και οι πρόχειροι καταυλισμοί στερούνται πρόσβασης σε τουαλέτες και μπάνια, με φως, ιδιωτικότητα, κλειδαριά και διαχωρισμένα ως προς το φύλο, γεγονός που θα επέτρεπε τη διαχείριση της εμμηνορροϊκής υγείας με ιδιωτικότητα και αξιοπρέπεια.³⁶ Αυτές οι δυσκολίες δυσχεραίνουν την κατάσταση ακόμη περισσότερο για Παλαιστίνιες με προβλήματα κινητικότητας, με τις εγκαταστάσεις έκτακτης ανάγκης και τους πρόχειρους καταυλισμούς να μην είναι προσβάσιμοι. Εν τω μεταξύ, εμπειρογνώμονες του ΟΗΕ ανέφεραν ότι « γίνεται χρήση αντισυλληπτικών χαπιών για να αποφευχθούν οι κακές συνθήκες υγιεινής που σχετίζονται με την έμμηνο ρύση»³⁷

Τα νεαρά κορίτσια που βιώνουν την εμμηνόρροια για πρώτη φορά αντιμετωπίζουν σημαντικό άγχος καθώς δεν έχουν πρόσβαση σε απαραίτητα προϊόντα, όπως για παράδειγμα σερβιέτες και παυσίπονα. Η έλλειψη καθαρού νερού και προϊόντων υγιεινής επιδεινώνουν αυτά τα ζητήματα. Τα κορίτσια που βίωσαν την πρώτη τους περίοδο χρειάζονταν φροντίδα και υποστήριξη, αλλά ένας εργαζόμενος σε ανθρωπιστική οργάνωση είπε: «**Τώρα αγωνιζόμαστε να εξασφαλίσουμε σερβιέτες... Κάποτε υπήρχε πλήρης παρέμβαση για την υποστήριξη των έφηβων κοριτσιών, τώρα όλες αυτές οι υπηρεσίες δεν είναι πλέον διαθέσιμες**».

Πρόσβαση σε υπηρεσίες προστασίας

Κατά τη διάρκεια του συνεχιζόμενου πολέμου στη Γάζα, οι γυναίκες και τα κορίτσια αντιμετωπίζουν σοβαρές προκλήσεις σχετικά με την πρόσβαση σε υπηρεσίες προστασίας, εγκαθιστώντας τες έτσι ακόμη πιο ευάλωτες. Ένα από τα κύρια ζητήματα είναι ο αποκλεισμός τους από την απαραίτητη ανθρωπιστική βοήθεια, όπως τα τρόφιμα, το νερό και η υγιεινή και η βοήθεια σε μετρητά. Καθώς η βοήθεια σε κάθε σπίτι προέρχεται κυρίως από την εγγραφή των ανδρών στους σχετικούς καταλόγους, τα νοικοκυριά με διαζευγμένες γυναίκες ή σε διάσταση αντιμετωπίζουν δυσανάλογα μεγάλες δυσκολίες για να λάβουν τη βοήθεια αυτή. Ακόμη και όταν υπάρχουν διαθέσιμες υπηρεσίες, οι γυναίκες μπορεί να δυσκολευτούν να έχουν πρόσβαση στη βοήθεια, αντιμετωπίζοντας μεταξύ άλλων μεγάλους χρόνους αναμονής, παρενόχληση και εκβιασμό από τους παρόχους υπηρεσιών. Ένα μέλος του προσωπικού μιας ΜΚΟ περιέγραψε τις εμπειρίες των γυναικών στην πρόσβαση σε ανθρωπιστική βοήθεια λέγοντας: «**Οι γυναίκες είναι συνήθως στο τέλος της ουράς. Δεν μπορούν να μπουν ανάμεσα στους άνδρες μέσα στο πλήθος... οι γυναίκες μπορεί να χρειαστεί να πάνε πάνω από τέσσερις φορές στα καλάθια με το φαγητό γιατί δεν θα μπορέσουν με την πρώτη να περάσουν ανάμεσα από τους άνδρες. Οι γυναίκες αντιμετωπίζουν εκβιασμό από τους παρόχους υπηρεσιών για να τις βοηθήσουν να έχουν πρόσβαση πιο γρήγορα πληρώνοντας υψηλότερες αμοιβές ή προμήθειες**».

Η προτεραιότητα τομέων όπως η επισιτιστική ασφάλεια και η στέγη έναντι των υπηρεσιών προστασίας περιορίζει περαιτέρω τη διαθεσιμότητα της απαραίτητης υποστήριξης. Ο Jehad, ο συντονιστής του cluster προστασίας, είπε ότι υπήρχε κίνδυνος να εμπλακεί ανεπίδεκτο προσωπικό στις υπηρεσίες προστασίας, πιθανώς αυξάνοντας τον κίνδυνο λόγω της έλλειψης εκπαίδευσης και σωστού προσανατολισμού και προετοιμασίας. Το πρόβλημα επιδεινώνεται από την έλλειψη πόρων, με τους φορείς προστασίας να αποκλείονται από βασικούς πόρους όπως τα καύσιμα, εμποδίζοντας την ικανότητά τους να λειτουργούν αποτελεσματικά.

Η κατάρρευση των επίσημων τοπικών υπηρεσιών προστασίας, όπως τα αστυνομικά τμήματα και τα ασφαλή σπίτια των γυναικών, έχει αφήσει τις γυναίκες σε κίνδυνο ή τις επιζήσασες της έμφυλης βίας χωρίς ασφαλείς χώρους ή υποστήριξη. Μόνο το 62% των³⁸ γυναικών που συμμετείχαν στις συζητήσεις της ομάδας εστίασης ανέφεραν ότι γνώριζαν για τις υπηρεσίες προστασίας, σε σύγκριση με το 38% που δεν είχαν ιδέα για τις διαθέσιμες υπηρεσίες. Η επικοινωνία η οποία επιδεινώθηκε από την καταστροφή των υποδομών και τις πολλαπλές αναγκαστικές εκτοπίσεις, δεν επιτρέπει στις γυναίκες την πρόσβαση σε συνεπείς πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες προστασίας. Ο πόλεμος έχει επίσης εντείνει τη σιωπή σχετικά με την έμφυλη βία, με πολιτιστικούς κανόνες και κοινωνικές συμπεριφορές που αποθαρρύνουν περαιτέρω τις γυναίκες από το να μιλούν για τις εμπειρίες τους. Εν τω μεταξύ, οι πάροχοι υπηρεσιών προστασίας βρίσκονται κάτω από τεράστια επιχειρησιακή πίεση λόγω της έλλειψης χρηματοδότησης, των ανησυχιών για την ασφάλεια και την καταστροφή των εγκαταστάσεών τους, περιορίζοντας σημαντικά την ικανότητά τους να υποστηρίξουν εκείνους που έχουν ανάγκη. Ο Riham, υπεύθυνος επικοινωνίας της ActionAid, είπε: «**Το προσωπικό των τοπικών και διεθνών ΜΚΟ και των συνεργατών τους επηρεάζεται και το ίδιο και αντιμετωπίζει προκλήσεις σχετικά με την παροχή τακτικών και σταθερών υπηρεσιών προστασίας**».

Στη Γάζα πολλές γυναίκες και κορίτσια έμειναν μόνα τους μετά το θάνατο όλων των μελών της οικογένειάς τους. Οι τοπικοί μηχανισμοί προστασίας δεν είναι διαθέσιμοι, και μένουν με τους συγγενείς ή τους φίλους τους, γεγονός που μπορεί να τους εκθέσει σε έμφυλη βία ή σε μηχανισμούς αντιμετώπισης όπως ο πρόωρος γάμος.

Επιβολή του νόμου

Ο πόλεμος στη Γάζα είχε καταστροφικές επιπτώσεις στο τοπικό νομικό σύστημα, με αποτέλεσμα την πλήρη κατάρρευση των υποδομών του κράτους δικαίου, την απουσία επιβολής του νόμου και την απώλεια της νομικής εκπροσώπησης. Τα δικαστήρια είναι μη λειτουργικά ή μερικώς λειτουργικά με συνεχείς διακοπές λόγω της κατάστασης ασφάλειας στην περιοχή, και υπάρχει εκτεταμένη καταστροφή του νομικού πλαισίου, που οδηγεί σε σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Η αμφισβητούμενη ικανότητα των φορέων προστασίας και η κατάσταση της ασφάλειας στην περιοχή εντείνουν επίσης τους κινδύνους που προκαλεί η αδυναμία επιβολής του νόμου. Η Buthaina, ο διευθύντρια της της οργάνωσης Wafaq, είπε: **«Κάποιες γυναίκες πήραν διαζύγιο κατά τη διάρκεια του πολέμου και δεν μπορούσαμε να τις υποστηρίξουμε όπως συνηθίζαμε καθώς δεν υπήρχαν μηχανισμοί επικοινωνίας και το προσωπικό μας δεν ήταν σε θέση να τις βρει»**. Οι ηγέτες της κοινότητας προσπαθούν τώρα να εφαρμόσουν κάποιες απαραίτητες νομικές διαδικασίες όπως για παράδειγμα η καταγραφή των γεννήσεων στους καταυλισμούς . Ο Jihad, ο συντονιστής της ομάδας προστασίας, είπε ότι κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο δηλώνοντας: **«Μερικές γυναίκες δεν γέννησαν καν σε νοσοκομεία»**.

Κάποια εργαζόμενη μιας ΜΚΟ εξέφρασε τις ανησυχίες της για την απουσία επιβολής του νόμου, λέγοντας: «Ο τρέχων πόλεμος [ενίσχυσε] τους παραδοσιακούς ρόλους [των φύλων] γεγονός έχει αρνητικές συνέπειες ειδικά για τις γυναίκες και τα κορίτσια, και μας πήγε 50 χρόνια πίσω». Χωρίς ένα λειτουργικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης, οι γυναίκες δεν μπορούν να διασφαλίσουν τα νομικά τους δικαιώματα, όπως για παράδειγμα να πάρουν το "Nafaqa" - τα οικονομικά τους δικαιώματα από τους πρώην συζύγους τους.

Συνολικά, ο πόλεμος έχει αφήσει ένα νομικό κενό, καθιστώντας εξαιρετικά δύσκολη την αποκατάσταση ενός λειτουργικού νομικού συστήματος και την προστασία των δικαιωμάτων των ευάλωτων ατόμων. Ορισμένες οργανώσεις ξεκινούν προσπάθειες για την ύπαρξη νομικών εγγράφων όπως το Νορβηγικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (NRC) και το Παλαιστινιακό Κέντρο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (PCHR), ωστόσο χρειάζονται περισσότερες προσπάθειες για να επιτευχθούν άμεσες λύσεις σε αρκετά νομικά ζητήματα που προκύπτουν.

Η Δυτική Όχθη

Το τοπίο μετά τον Οκτώβριο στην κατεχόμενη Δυτική Όχθη, συμπεριλαμβανομένης της Ανατολικής Ιερουσαλήμ, χαρακτηρίζεται από την εντατικοποίηση των υφιστάμενων διακρίσεων, με αποτέλεσμα η ζωή των Παλαιστινίων γυναικών να έχει γίνει ακόμα πιο δύσκολη.

Βία (στρατιωτικοί, έποικοι)

Η βία των Ισραηλινών στη Δυτική Όχθη επηρεάζει σημαντικά τις γυναίκες, με πολλές από αυτές να εκτίθενται άμεσα ή να γίνονται μάρτυρες βίας. Οι γυναίκες διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο έμφυλης βίας λόγω των πιέσεων και των διαταραχών που προκαλούνται από την πολιτική αστάθεια. Οι ακτιβίστριες, ειδικότερα, αντιμετωπίζουν παρενοχλήσεις, συλλήψεις και κρατήσεις, οι οποίες συχνά περιλαμβάνουν ψυχολογικά βασανιστήρια και σεξουαλική βία. Ζητήματα όπως οι επεμβατικοί έλεγχοι και η παρακολούθηση των προσωπικών δεδομένων των γυναικών από τις ισραηλινές δυνάμεις στα σημεία ελέγχου στη Χεβρώνα, υποδεικνύουν τον αυξανόμενο κίνδυνο για την ασφάλειά τους. Η Horeya, ακτιβίστρια στην περιοχή H2³⁹ στη Χεβρώνα, περιέγραψε τον αντίκτυπο των επιθετικών πρακτικών των ισραηλινών δυνάμεων στις γυναίκες και τα κορίτσια, λέγοντας: **«Υπάρχει σωματική παρενόχληση, μερικές οικογένειες έπρεπε να νοικιάσουν καταλύματα έξω από την περιοχή, χακάρουν φωτογραφίες και τηλέφωνα... για να έχουν πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα».**

Αυτό το περιβάλλον βίας διαιωνίζει έναν κύκλο τραύματος και κοινωνικοοικονομικής εξάρτησης, περιορίζοντας την ικανότητα των γυναικών να συμμετέχουν πλήρως στη δημόσια ζωή και αυξάνοντας την ευαισθησία τους σε περαιτέρω βία και εκμετάλλευση. Η Horeya έδωσε λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο στρατιώτες από τις ισραηλινές δυνάμεις μεταχειρίστηκαν μια Παλαιστίνια από τη γειτονιά της στο H2. Δήλωσε το εξής: **«Μια γυναίκα [μεταφέρθηκε] μέσα σε ένα δωμάτιο, της έβγαλαν όλα τα ρούχα [και] άφησαν [ένα] σκυλί να της επιτεθεί, μπροστά στον σύζυγο και τα παιδιά της».** Το αίσθημα του φόβου συνοδευόμενο από ντροπή, με άλλους να είναι ανήμποροι να κάνουν οτιδήποτε σε τέτοια περιστατικά, έχει σοβαρές συνέπειες για την ψυχική υγεία και την ευημερία όλων των μελών της οικογένειας.

Κράτηση

Οι ισραηλινές συλλήψεις και κρατήσεις Παλαιστινίων αυξήθηκαν δραματικά μετά την 7η Οκτωβρίου. Τους μήνες μετά τις επιθέσεις, περισσότεροι από 2.200 Παλαιστίνιοι τέθηκαν υπό κράτηση.⁴⁰ Παρόλο που οι άνδρες ήταν ο κύριος στόχος, μπήκαν στο στόχαστρο και κάποιες Παλαιστίνιες. Σύμφωνα με τον Al Dameer, υπήρξαν περίπου 240 περιπτώσεις Παλαιστινίων γυναικών που κρατήθηκαν στη Δυτική Όχθη και το Ισραήλ μεταξύ της 7ης Οκτωβρίου 2023 και του Μαρτίου 2024.⁴¹

Επιπλέον, η μεταχείριση των γυναικών κρατουμένων μπορεί να ισοδυναμεί με σοβαρές παραβιάσεις του διεθνούς δικαίου. Τον Φεβρουάριο του 2024, οι εμπειρογνώμονες του ΟΗΕ εξέφρασαν σοβαρή ανησυχία για τις μαρτυρίες των γυναικών κρατουμένων που **«υποβλήθηκαν σε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, δεν είχαν πρόσβαση σε σερβιέτες, τρόφιμα και φάρμακα, και χτυπήθηκαν σοβαρά».**⁴² Η ίδια έκθεση υπογράμμισε τους ισχυρισμούς **«ότι οι Παλαιστίνιες γυναίκες που βρίσκονται υπό κράτηση έχουν επίσης υποστεί πολλαπλές μορφές σεξουαλικής επίθεσης, όπως να γδυθούν και να ερευνηθούν από άνδρες αξιωματικούς του ισραηλινού στρατού. Τουλάχιστον δύο παλαιστίνιες κρατούμενες φέρεται να βιάστηκαν ενώ άλλες φέρεται να απειλήθηκαν με βιασμό και σεξουαλική βία».**

Έγκυες, ηλικιωμένοι και παιδιά κρατούνται σε σημεία ελέγχου για περισσότερες από έξι ή επτά ώρες χωρίς φαγητό ή νερό, δήλωσε ένας κάτοικος της Χεβρώνας. Τέτοιοι ισχυρισμοί επιβεβαιώνουν τις μακροχρόνιες καταγγελίες ομάδων δικαιωμάτων ότι το Ισραήλ υποβάλλει συστηματικά τις Παλαιστίνιες κρατούμενες⁴³ σε σκληρές συνθήκες, συμπεριλαμβανομένης της έλλειψης καθαρού αέρα και ηλιακού φωτός, των υπεράριθμων και ανθυγιεινών κελιών, και της μικρής ή καθόλου πρόσβασης σε ιατρικές υπηρεσίες.⁴⁴

Η διαβίωση στην περιοχή Γ της Δυτικής Όχθης έχει καταστεί αδύνατη

Σύμφωνα με τις Συμφωνίες του Όσλο του 1995, το Ισραήλ απέκτησε πλήρη αλλά προσωρινό διοικητικό

έλεγχο και έλεγχο ασφαλείας στην "Περιοχή Γ", μια περιοχή που καλύπτει περίπου το 60 τοις εκατό της Δυτικής Όχθης. Αν και οι Συμφωνίες του Όσλο προέβλεπαν τη μεταφορά πολιτικών εξουσιών και ευθυνών στην Περιοχή Γ από το Ισραήλ στην Παλαιστινιακή Αρχή (ΠΑ) για μια περίοδο πέντε ετών, αυτό δεν συνέβη.⁴⁵ Αντ' αυτού, το Ισραήλ εκμεταλλεύτηκε τον έλεγχο του στην Περιοχή Γ - και ιδιαίτερα τον έλεγχο του στο ισχύον καθεστώς σχεδιασμού - για να δημιουργήσει ένα ανέφικτο περιβάλλον διαβίωσης για τους Παλαιστίνιους κατοίκους.

Οι γυναίκες που ζουν στο Η2 αντιμετωπίζουν ακραίους περιορισμούς στις μετακινήσεις τους, που έχουν επιπτώσεις στις γυναίκες που βιώνουν ή κινδυνεύουν να υποστούν έμφυλη βία. Η Horeya, από το Η2, είπε: **«Μόνο πουλιά μπορούν να φύγουν από την περιοχή, έτσι οι γυναίκες που κινδυνεύουν ή είναι θύματα έμφυλης βίας δεν μπορούν να βρουν αρκετή υποστήριξη, αν χρειαστεί»**. Σύμφωνα με το Γραφείο του ΟΗΕ για το συντονισμό των ανθρωπιστικών οργανώσεων (ΟCHA) **«η καταστροφών των υποδομών που ανήκουν στην Παλαιστίνη στην Περιοχή Γ της Δυτικής Όχθης από τις ισραηλινές αρχές λόγω έλλειψης οικοδομικών αδειών προηγείται από την έκδοση διαταγών κατεδάφισης»**. Μαζί με άλλες πολιτικές και πρακτικές, η απειλή της καταστροφής των σπιτιών και των πηγών βιοπορισμού που αντιπροσωπεύουν αυτές οι εντολές κατεδάφισης, συμβάλλει στη δημιουργία ενός εξαναγκαστικού περιβάλλοντος που πιέζει τους ανθρώπους να εγκαταλείψουν τις περιοχές όπου διαμένουν».⁴⁶

Οι έμφυλες επιπτώσεις αυτής της βάνουσης πραγματικότητας είναι βαθιές. Από τότε που ο ΟΗΕ ξεκίνησε την παρακολούθηση των ισραηλινών κατεδαφίσεων το 2009, το Ισραήλ έχει καταστρέψει σχεδόν 11.341 παλαιστινιακές υποδομές σε όλη τη Δυτική Όχθη, εκτοπίζοντας σχεδόν 17.739 άτομα.⁴⁷ Οι κατεδαφίσεις σπιτιών έχουν ιδιαίτερα σοβαρό αντίκτυπο στις γυναίκες, καθώς οι παραδοσιακοί πατριαρχικοί κανόνες ορίζουν το σπίτι ως το «βασίλειο της γυναίκας», με τα σχετικά οικιακά καθήκοντα.⁴⁸ Αυτό θέτει ένα πρόσθετο βάρος στις γυναίκες για τη διατήρηση της οικογενειακής σταθερότητας και τη φροντίδα των παιδιών εν μέσω του τραύματος και του εκτοπισμού που προκύπτουν από την καταστροφή του σπιτιού. Οι εκτοπισμένες οικογένειες συχνά μετεγκαθίστανται στους συγγενείς του συζύγου, οδηγώντας σε μείωση της εξουσίας λήψης αποφάσεων και αυτενέργειας των γυναικών.

Το ψυχολογικό τίμημα και η διατάραξη της καθημερινής ζωής επιδεινώνουν την ευπάθεια των γυναικών και μειώνουν την κοινωνική τους συμμετοχή. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις παλαιστινιακές κοινότητες βοσκών, οι οποίες αποτελούν τον μεγαλύτερο στόχο κατεδαφίσεων. Οι γυναίκες διαδραματίζουν καίριο ρόλο στις γεωργικές εργασίες σε τέτοιες κοινότητες και, ως εκ τούτου, αντιμετωπίζουν σοβαρές οικονομικές προκλήσεις καθώς στερούνται μέσων βιοπορισμού.⁴⁹ Χιλιάδες Παλαιστίνιοι εργάτες στη Δυτική Όχθη που εργάζονταν στο Ισραήλ έχουν χάσει τις δουλειές τους μετά την 7η Οκτωβρίου. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις χάνουν εισόδημα λόγω του συνεχούς κλεισίματος από τις ισραηλινές δυνάμεις και τις επιθέσεις εποίκων. Το οικονομικό άγχος που προκαλείται στις οικογένειες μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας.

Πολλές περιοχές της Δυτικής Όχθης αντιμετωπίζουν τακτικά στρατιωτικές επιδρομές, οι οποίες έχουν κλιμακωθεί τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα από τον Οκτώβριο του 2023. Η Faraha, η οποία ζει στον καταυλισμό προσφύγων της Jenin και είναι διευθύντρια της ένωσης "Not To Forget", είπε ότι το ηλεκτρικό ρεύμα συχνά κόβεται κατά τη διάρκεια στρατιωτικών εισβολών στον καταυλισμό, θέτοντας «επιπλέον φόρτο εργασίας στις γυναίκες για τις δουλειές του σπιτιού», ενώ οι ζημιές στην υποδομή του δικτύου ύδρευσης συχνά αφήνουν τις οικογένειες χωρίς πρόσβαση σε νερό. Οι άνθρωποι με ιατρικές ανάγκες ή αναπηρίες επηρεάστηκαν ιδιαίτερα, είπε. Περιγράφοντας τις δυσκολίες μιας γυναίκας, της οποίας το παιδί έχει μια αναπηρία, είπε: **«Αυτή η γυναίκα πρέπει να πάρει το παιδί της για τακτική θεραπεία έξω από τον καταυλισμό, αν θέλει να μεταφέρει το ανάπηρο παιδί της μέσω ταξί, οι οδηγοί αρνούνται να το μεταφέρουν ή αυξάνουν το κόστος(επειδή φοβάται από την κατάσταση ασφαλείας μέσα στον καταυλισμό)»**.

Οι ταχέως αυξανόμενοι ⁵⁰ παράνομοι εποικισμοί έχουν σοβαρό αντίκτυπο στις Παλαιστίνιες γυναίκες, σε

ορισμένες περιπτώσεις περιορίζοντάς τις στα σπίτια τους λόγω της απειλής παρενόχλησης και βίας των εποίκων. Αυτό διαβρώνει τους παραγωγικούς ρόλους των γυναικών και τη συμμετοχή στην κοινότητα, και περιορίζει την πρόσβαση των Παλαιστίνιων κοριτσιών στην εκπαίδευση. Ο φόβος και η ανασφάλεια που προκαλούνται από αυτές τις δραστηριότητες απομονώνουν περαιτέρω τις γυναίκες και μειώνουν την πρόσβασή τους σε βασικές υπηρεσίες και οικονομικές ευκαιρίες, επιδεινώνοντας τις υπάρχουσες ανισότητες μεταξύ των φύλων. Η Horeya, μια ακτιβίστρια από τη Χεβρώνα, ανέφερε πολλές περιπτώσεις σωματικών επιθέσεων από εποίκους, λέγοντας, **"Ο γείτονάς μας, ένα 16χρονο αγόρι, δέχτηκε επίθεση στο κεφάλι του με ένα μεταλλικό ραβδί την περασμένη εβδομάδα, και τώρα είναι στο νοσοκομείο. Παιδιά και ενήλικες, και γυναίκες υπόκεινται επίσης σε λεκτική κακοποίηση, σεξουαλικές προσβολές, και σωματικές επιθέσεις από εποίκους».**

Οι πάροχοι υπηρεσιών προστασίας στη Δυτική Όχθη, συμπεριλαμβανομένων των Η2, Περιοχή Γ, και των δομών φιλοξενίας προσφύγων αντιμετωπίζουν δύσκολες προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας του προσωπικού τους, που κινδυνεύουν από κράτηση ή επιθέσεις, την καταστροφή των εγκαταστάσεών τους, περιορισμούς στην πρόσβαση μέσα και έξω από αυτές τις τοποθεσίες, και περιορισμένους πόρους για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά και να παράσχουν την απαιτούμενη υποστήριξη στους πιο ευάλωτους. Η Faraha από τον καταυλισμό Jenin επιβεβαίωσε αυτή την τρομερή κατάσταση, λέγοντας, **«Υπάρχει μια γυναικεία οργάνωση που καταστράφηκε εντελώς. Διατρέχουμε πάντα κίνδυνο ασφαλείας. Ακόμα και μετά την επισκευή, θα την κατέστρεφαν ξανά. Αντιμετωπίζουμε επίσης διακοπές ηλεκτρικού ρεύματος και άλλα πολλά προβλήματα στη λειτουργία μας λόγω της κατοχής.»**

Αυτές οι προκλήσεις επιδεινώνονται από την αντίληψη των γυναικών ότι οι διεθνείς ΜΚΟ και τα θεσμικά όργανα των Ηνωμένων Εθνών δεν οικοδομούν αξιόπιστες και ουσιαστικές συνεργασίες με τις οργανώσεις της τοπικής κοινωνίας και τους φορείς που εργάζονται σε αυτές τις περιοχές. Φαίνεται ότι εστιάζουν σε ζητήματα ασφάλειας και όχι στην εκπλήρωση των αναγκών των ευάλωτων πληθυσμών. Η Farah περιέγραψε το ζήτημα αυτό, λέγοντας, **«Οι γυναικείες οργανώσεις της Δυτικής Όχθης κατά κάποιο τρόπο παραμελούνται. Δεν υπάρχει πραγματικό όραμα για την ουσιαστική συμμετοχή τους».**

(Μη) Λογοδοσία για την αποτυχία προστασίας των γυναικών κατά τη διάρκεια ένοπλων συγκρούσεων

Αν και οι ισχυρισμοί για τα εγκλήματα θηριωδίας του Ισραήλ στη Γάζα έχουν αυξηθεί σταθερά από τότε που ξεκίνησαν οι πιο πρόσφατες στρατιωτικές επιχειρήσεις τον Οκτώβριο του 2023, οι περισσότεροι από αυτούς τους ισχυρισμούς έχουν επικεντρωθεί στον τρόπο με τον οποίο το Ισραήλ διεξήγαγε επιθέσεις μέσα στη Γάζα, ή στην άρνησή του για ανθρωπιστική βοήθεια προς τους Παλαιστίνιους μέσα στη Γάζα. Η έρευνα και η αντιμετώπιση τέτοιων εικαζόμενων εγκλημάτων είναι κρίσιμη, αλλά το να επικεντρωθούμε σε αυτές τις παραβιάσεις εις βάρος άλλων βασικών νομικών μέτρων προστασίας κινδυνεύει να υποτιμήσει αυτά τα μέτρα προστασίας και να αποκρύψει τις απίστευτες κακουχίες που αντιμετωπίζουν οι Παλαιστίνιες στη Γάζα. Επίσης το ζήτημα αυτό δεν περιορίζεται στη Γάζα.

Όπως σημείωσε η Fionnuala Ni Aolain, πρώην ειδική εμπειρογνώμονας του ΟΗΕ για την προώθηση της ισότητας των φύλων σε περιόδους συγκρούσεων και ειρήνευσης, **«δεδομένης της μοναδικής προστασίας που ορίζεται στις Συμβάσεις της Γενεύης και στα Πρόσθετα Πρωτόκολλα για τη μητρότητα, τα νεογέννητα και τα μικρά παιδιά σύμφωνα με το δίκαιο του πολέμου, είναι ασυνήθιστο ότι η διεθνής κοινότητα έχει αφιερώσει τόσο λίγη προσπάθεια για να καταστήσει τα κράτη και τους μαχητές υπόλογους για την αποτυχία τους να σεβαστούν αυτές τις συγκεκριμένες υποχρεώσεις».**

Η μελέτη αποκάλυψε επίσης σημαντική δυσπιστία και σκεπτικισμό μεταξύ των παρόχων ανθρωπιστικών υπηρεσιών και υπηρεσιών προστασίας σχετικά με την αποτελεσματικότητα του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και του διεθνούς δικαίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην προστασία των πιο ευάλωτων πληθυσμών. Η ερευνητική ομάδα αντιμετώπισε εκφράσεις απογοήτευσης και μια αίσθηση απελπισίας σχετικά με τις πιθανές επιπτώσεις αυτών των νόμων στις πρακτικές των Ισραηλινών. Η Faraha, διευθύντρια της ένωσης "Not to Forget" στην Τζενίν, αμφισβήτησε την αποτελεσματικότητα του Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου (ΔΑΔ) και της Διεθνούς Νομοθεσίας Περί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ιδιαίτερα του νόμου 1325,⁵² δηλώνοντας: **«Δεν υπάρχει προστασία για εμάς. Αν η Διεθνής Νομοθεσία Περί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ήταν αποτελεσματική, θα είχε προστατεύσει τη Γάζα από την αρχή. Όλοι αυτοί οι νόμοι είναι απλά μελάνι σε χαρτί».** Κάποιος άλλος χαρακτήρισε το ΔΑΔ και τη Διεθνή Νομοθεσία Περί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως **«μεγάλα ψέματα»**, υποστηρίζοντας ότι αποτυγχάνουν να υποχρεώσουν την ισραηλινή πλευρά να σταματήσει τα φερόμενα εγκλήματά της εναντίον αθώων πολιτών.

Γιατί οι πρωτοβουλίες ανοικοδόμησης, ανάκαμψης και οικοδόμησης της ειρήνης πρέπει να γίνονται υπό την ηγεσία γυναικών;

Στον συνεχιζόμενο πόλεμο στη Γάζα, οι γυναίκες έχουν αναλάβει κρίσιμους ρόλους που τονίζουν την ανθεκτικότητα και την προσαρμοστικότητά τους εν μέσω αντιξοοτήτων. Οι βασικές δουλειές του σπιτιού και οι ευθύνες έχουν γίνει κεντρική πτυχή της ζωής τους. Για παράδειγμα, μία συμμετέχουσα ανέφερε ότι διαχειριζόταν όλες τις δουλειές του σπιτιού και εκπλήρωνε τις ανάγκες των παιδιών της μόνη της, ενσαρκώνοντας τόσο μητρικούς όσο και πατρικούς ρόλους. Αυτό αντανακλά μια ευρύτερη τάση όπου οι γυναίκες επωμίζονται βασικές οικιακές εργασίες - πολλές από αυτές σωματικά απαιτητικές - όπως η προετοιμασία φαγητού, η οργάνωση χώρων διαβίωσης, το πλύσιμο ρούχων, το ψήσιμο ψωμιού και η μεταφορά νερού από σημεία διανομής, συχνά κάτω από δύσκολες συνθήκες. Πολλές γυναίκες εκφράζουν απογοήτευση για το μεγάλο βάρος που επωμίζονται. Έχουν προκύψει πρόσθετοι ρόλοι, με τις γυναίκες να αναλαμβάνουν τη φροντίδα τραυματισμένων μελών της οικογένειας. Όπως περιέγραψε μια συμμετέχουσα **«Ο ρόλος μου στην οικογένεια είναι σημαντικός, η μητέρα μου με άφησε λόγω του τραυματισμού της και άφησε τα τραυματισμένα αδέρφια μου και τα παιδιά τους μαζί μου. Είμαι τώρα υπεύθυνη γι' αυτά και για όλα τα υπόλοιπα».** Αυτό υπογραμμίζει τον εξελισσόμενο και κρίσιμο ρόλο που διαδραματίζουν οι γυναίκες στη διατήρηση της οικογενειακής σταθερότητας και στην υποστήριξη των κοινοτήτων τους κατά τη διάρκεια της σύγκρουσης. Ορισμένες γυναίκες προσβλήθηκαν όταν ρωτήθηκαν για την ανθεκτικότητα, ισχυριζόμενες ότι δεν θεωρούν τους εαυτούς τους ηρωίδες. Αντίθετα, αισθάνονται ότι βρίσκονται σε μια αναπόφευκτη

κατάσταση χωρίς άλλες επιλογές από το να επιβιώσουν και να στηρίξουν τα παιδιά τους.

Από την άλλη πλευρά, ορισμένες συνεντεύξεις αποκάλυψαν επίσης ότι οι άνδρες ασχολούνται περισσότερο με τις δουλειές του σπιτιού, και με τη συλλογή ξύλων, το ψήσιμο στη φωτιά, τη φύλαξη των παιδιών όταν οι γυναίκες τους εργάζονται έξω, και την υποστήριξη των οικιακών εργασιών. Αυτό καταδεικνύει ότι η προσπάθεια για επιβίωση και ευημερία συχνά ξεπερνά τους παραδοσιακούς κανόνες και ρόλους των φύλων, υποδηλώνοντας ότι σε καταστάσεις κρίσης, οι πρακτικές και προσαρμοστικές αντιδράσεις προηγούνται της διατήρησης των συμβατικών έμφυλων ταυτοτήτων. Αυτή η αλλαγή στην κοινωνική δυναμική, συμπεριλαμβανομένης της αυξημένης αλληλεπίδρασης των ανδρών με τις γυναίκες, υπογραμμίζει πως οι δύσκολες συνθήκες μπορούν να δημιουργήσουν ευκαιρίες για συνεργασία και αλλαγή, ακόμη και όταν αυτές οι ενέργειες αμφισβητούν τις καθιερωμένες ταυτότητες της ανδρικής κοινότητας. Η επιθυμία να επιβιώσουν και να εξασφαλίσουν τη συλλογική ευημερία γίνεται ισχυρότερη από την τήρηση των παραδοσιακών προσδοκιών των φύλων. Αυτό ήταν προφανές όταν οι άνδρες ερωτήθηκαν στο πλαίσιο ομαδικών συζητήσεων εστίασης, αλλά επίσης ανέφεραν παρατηρήσεις από ορισμένες γυναίκες ότι ορισμένοι άνδρες δέχονται τώρα να κάνουν πράγματα που δεν θα δέχονταν ποτέ να κάνουν πριν από τον πόλεμο, όπως η φροντίδα των παιδιών. Η επιρροή των γυναικών στις αποφάσεις των νοικοκυριών ποικίλλει ευρέως, με ορισμένες να έχουν σημαντική εξουσία λήψης αποφάσεων και άλλες να έχουν περιορισμένους ή συμβουλευτικούς ρόλους. Η επιρροή τους είναι γενικά ισχυρότερη σε τομείς που σχετίζονται με τα παιδιά και τις οικογενειακές προτεραιότητες, αλλά λιγότερο σε θέματα που αφορούν τους συζύγους τους. Μια γυναίκα εξέφρασε την απογοήτευσή της για τη στάση των ανδρών λέγοντας: «**Ποτέ δεν μας ακούνε**».

Οι γυναίκες αναδείχθηκαν σε εξαιρετικά αποτελεσματικούς ηγέτες κατά τη διάρκεια της κρίσης, με ορισμένες γυναίκες να αναλαμβάνουν το ρόλο της διαχείρισης καταυλισμών εκτοπισμού. Η Hala, μέλος του προσωπικού της οργάνωσης Alianza por la Solidaridad, δήλωσε: «**Οι περισσότεροι από τους επιτυχημένους καταυλισμούς που έχω παρατηρήσει είναι αυτοί που τους διαχειρίζονται γυναίκες... οι ανάγκες των γυναικών λαμβάνονται υπόψη, καθώς και τα παιδιά και τα άτομα με αναπηρίες**». Η Samira, η διευθύντρια του καταυλισμού AL Istaqamh στο Deir Al Balah, εξήγησε πώς κατάφερε να μετατρέψει τον πόνο της σε κίνητρο για να βοηθήσει τους άλλους, λέγοντας: «**Αφού έχασα τα παιδιά μου και το σπίτι μου, αναζήτησα καταφύγιο στον καταυλισμό Al-Istaqamh, έζησα σε σκηνές, και υπέφερα όπως και οι υπόλοιποι άνθρωποι. Ανέλαβα να αγωνιστώ για να βοηθήσω τους εκτοπισμένους. Στράφηκα σε ενώσεις, τοπικά ιδρύματα, και μερικούς φίλους για να βοηθήσω τους άλλους**».

Η εμπειρία της Samira φαίνεται να επιβεβαιώνει τα ευρήματα της έρευνας⁵³ που διεξήχθη από το Ινστιτούτο Zenger Folkman, η οποία αποκάλυψε ότι οι γυναίκες είναι καλύτεροι ηγέτες σε περιόδους κρίσης. Η έρευνα διαπίστωσε ότι οι γυναίκες ηγέτες συχνά έχουν διαπροσωπικές δεξιότητες, όπως ενσυναίσθηση και αποτελεσματική επικοινωνία, οι οποίες είναι κρίσιμες κατά τη διάρκεια κρίσεων, και επίσης τείνουν να προωθούν πιο περιεκτικές και συμμετοχικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Όπως είπε μία από τις συμμετέχουσες στη συζήτηση της ομάδας εστίασης: «**Η γυναίκα είναι ο υπότις του ταξιδιού, ηγείται, αλλά πρέπει να είναι σοφή, συμπονετική και υπομονετική**».

Η Hanan διαχειρίζεται τον καταυλισμό εκτοπισμένων του Υπουργείου Κοινωνικής Ανάπτυξης (MoSD) στη Γάζα και είναι επίσης μητέρα πέντε παιδιών, συμπεριλαμβανομένου ενός τυφλού παιδιού που χρειάζεται ειδική φροντίδα. Όπως και η Samira, βρήκε τη δύναμη να βοηθήσει άλλους σε παρόμοιες καταστάσεις. Και οι δύο γυναίκες επιδεικνύουν ηγετική ικανότητα και πρωτοβουλία, αναλαμβάνοντας έργα εντός των καταυλισμών για τη βελτίωση της ζωής των εκτοπισμένων. Η συνεργασία είναι βασική, καθώς αυτές οι γυναίκες συνεργάζονται στενά με κοινοτικούς θεσμούς και ενώσεις, εξασφαλίζοντας πόρους και υποστήριξη για τις πρωτοβουλίες τους. Οι προσπάθειές τους αναδεικνύουν επίσης τον ρόλο τους στην υπεράσπιση και την εκπροσώπηση, καθώς συνεργάζονται με επιτυχία με σημαντικούς οργανισμούς όπως ο ΟΗΕ για να φέρουν βοήθεια και προσοχή στις κοινότητές τους. Επιπλέον, βασίζονται σε δίκτυα υποστήριξης, αναγνωρίζοντας την καίρια βοήθεια που λαμβάνουν από άνδρες, νέους άνδρες και την ευρύτερη κοινότητα. Εξισορροπούν επιδέξια τις πολυσύνθετες ευθύνες τους, διαχειριζόμενες τόσο το ανθρωπιστικό έργο όσο και

τα οικογενειακά καθήκοντα. Αυτά τα χαρακτηριστικά υπογραμμίζουν συλλογικά τον ζωτικό τους ρόλο στην καθοδήγηση και τη βελτίωση των συνθηκών εντός των καταυλισμών εσωτερικά εκτοπισμένων ατόμων. Είναι πολύ σημαντικό να επισημανθεί ότι όλα αυτά τα θετικά χαρακτηριστικά δεν πρέπει να υπονομεύουν το γεγονός ότι και αυτές οι γυναίκες χρειάζονται υποστήριξη σε ατομικό επίπεδο και δεν πρέπει ποτέ να αντιμετωπίζονται ή να ορίζονται ως ισχυρές ως δικαιολογία για να αποκλείονται επίσης από τη βοήθεια. Η Samira εξήγησε: **«Αν δοθεί προσοχή σε μια γυναίκα, η γυναίκα αυτή θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην κοινωνία».**

Οι διεθνείς ΜΚΟ και οι ΜΚΟ με επικεφαλής γυναίκες, καθώς και οι οργανώσεις με επικεφαλής γυναίκες (WLOs) και οι οργανώσεις για τα δικαιώματα των γυναικών (WROs) είναι μεταξύ των βασικών παρόχων υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης και προστασίας στη Γάζα. Μετά από συνεντεύξεις μας αποκάλυψαν τις συνεχιζόμενες συλλογικές τους προσπάθειες που επικεντρώνονται σε μια σειρά από κρίσιμες δραστηριότητες που στοχεύουν στην υποστήριξη των πιο ευάλωτων, ιδιαίτερα των γυναικών και των παιδιών. Μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν τη διαχείριση και το συντονισμό ανθρωπιστικών σχεδίων με έμφαση στις τεχνικές και οικονομικές πτυχές, και την αξιολόγηση και υποστήριξη των επιτόπιων αναγκών προστασίας. Δίνεται μεγάλη έμφαση στην ευαισθητοποίηση και την παροχή ψυχοκοινωνικής υποστήριξης μέσω ατομικών, ομαδικών συνεδριών, συνεδριών αυτοφροντίδας και οικογενειακής συμβουλευτικής. Υπάρχουν πρωτοβουλίες οικονομικής ενδυνάμωσης για να βοηθήσουν τις γυναίκες να αποκτήσουν οικονομική ανεξαρτησία, παράλληλα με υπηρεσίες νομικής υποστήριξης όπως η καταχώρηση πιστοποιητικού γέννησης και η υποστήριξη αστικών υποθέσεων. Οι προσπάθειες επεκτείνονται επίσης στην υποστήριξη παιδιών σε κίνδυνο, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συμμετέχουν σε προγράμματα για ορφανά και εκείνων που απαιτούν γονική υποστήριξη από ευάλωτες οικογένειες. Η υπεράσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών είναι ένα σημαντικό στοιχείο, παράλληλα με τον συντονισμό της επικοινωνίας και των εκστρατειών συνηγορίας. Επιπλέον, ο ακτιβισμός από την κοινότητα διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο, με τα μέλη της κοινότητας να αντιμετωπίζουν τη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών, τον εθελοντισμό στην ψυχική υγεία και τις οργανώσεις υποστήριξης, και τη λειτουργία έργων που παράγουν εισόδημα, όπως οι κουζίνες, παρά τις προκλήσεις που θέτουν οι καταστάσεις ασφαλείας.

Υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης παρέχονται μέσω αυτών των φορέων από τις πρώτες εβδομάδες του πολέμου. Ωστόσο, παρά αυτές τις συνεχιζόμενες προσπάθειες, υπάρχει ευρεία συναίνεση ότι οι γυναικείες οργανώσεις δεν εμπλέκονται όσο θα έπρεπε τόσο στον σχεδιασμό έκτακτης ανάγκης όσο και στον σχεδιασμό της επόμενης μέρας. Αυτή η έλλειψη συμμετοχής επιδεινώνεται από μια γενική απογοήτευση σχετικά με τη σοβαρότητα με την οποία οι βασικοί φορείς και οι φορείς λήψης αποφάσεων, όπως ο ΟΗΕ, προσεγγίζουν τη συμπερίληψη των γυναικείων οργανώσεων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, τόσο κατά τη διάρκεια του τρέχοντος σχεδιασμού έκτακτης ανάγκης όσο και στα μεταγενέστερα στάδια της ανάκαμψης και της ανοικοδόμησης. Ενώ θα έπρεπε να υπάρχει υψηλή δέσμευση, ενεργή συμμετοχή και εξουσία για να ακούγονται οι φωνές αυτών των οργανισμών, οι συνεντεύξεις έδειξαν ότι στην πράξη αυτό δεν ισχύει. Η Farah από το στρατόπεδο Jenin, αμφισβήτησε την τρέχουσα μορφή εντοπισμού και συνεργασίας μεταξύ των ΗΕ / διεθνών ΜΚΟ με τους τοπικούς φορείς, λέγοντας: **«Δεν το βλέπουμε ως πραγματική εταιρική σχέση ή συνεργασία».** Η Buthaina, διευθύντρια της οργάνωσης Wefaq, μοιράστηκε κρίσιμα διδάγματα από τον πόλεμο του 2014, τονίζοντας ότι παρόλο που οι γυναίκες περίμεναν να συμμετάσχουν στη λήψη αποφάσεων, αυτό δεν συνέβη, και αντί να ενδυναμωθούν συνέχιζαν να δυσκολεύονται να βρουν χρηματοδότηση. Συνέστησε να επικεντρωθούμε σε ολοκληρωμένες, συνεργατικές δράσεις παρά σε μεμονωμένες προσπάθειες. Παρά το γεγονός ότι ήταν εταίροι με μεγάλες ΜΚΟ, δεν προσεγγίστηκαν ξανά ως εμπειρογνώμονες για μελλοντική συνεργασία, παρόλο που αυτά τα ζητήματα τέθηκαν στα διδάγματα του 2014. Τόνισε: **«Οι συλλογικές δράσεις είναι πάντα πιο αποτελεσματικές από την ατομική προσπάθεια. Ήμασταν συνεργάτες με μεγάλες ΜΚΟ, αλλά κανείς δεν επέστρεψε για να εργαστεί μαζί μας ως εμπειρογνώμονες. Το επισημάναμε αυτό στα διδάγματα που αντήσαμε από το 2014, αλλά επαναλαμβάνονται τα ίδια λάθη. Η επόμενη φάση θα είναι ακόμη πιο δύσκολη από όσα έχουμε ήδη αντιμετωπίσει».**

Οφέλη των πρωτοβουλιών ανοικοδόμησης, ανάκαμψης και οικοδόμησης της ειρήνης στις οποίες εμπλέκονται γυναίκες

Τα οφέλη από τις διαδικασίες ανάκαμψης που εστιάζουν στις ανάγκες και τη συμμετοχή των γυναικών είναι αποδεδειγμένα και εκτενή. Για παράδειγμα, η οικονομική ενδυνάμωση των γυναικών είναι απαραίτητη για την ευρύτερη οικονομική ανάκαμψη και την μεταλλαγή της σύγκρουσης. Ο ΟΗΕ τονίζει ότι η αντιμετώπιση της περιθωριοποίησης των γυναικών στις οικονομικές δραστηριότητες είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της ειρήνης. Οι πολιτικές που υποστηρίζουν την οικονομική ενδυνάμωση των γυναικών, όπως η παροχή μικροχρηματοδότησης, η επαγγελματική κατάρτιση και η αντιμετώπιση των ανισορροπιών ισχύος, είναι ζωτικής σημασίας για την προαγωγή της συμπερίληψης και της βιώσιμης ανάπτυξης στις κοινωνίες που βρίσκονται μετά από ένοπλη σύγκρουση. Στη Λιβερία και τη Σιέρα Λεόνε, η ένταξη των γυναικών στις διαδικασίες οικονομικής ανάκαμψης, συμπεριλαμβανομένης της αναγνώρισης της σημαντικής συμβολής των γυναικών τόσο στην επίσημη όσο και στην ανεπίσημη οικονομία, έχει βοηθήσει στην ανοικοδόμηση των τοπικών οικονομιών και στην παροχή βασικών αγαθών και υπηρεσιών.⁵⁴

Οι γυναίκες αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στη διαδικασία λήψης αποφάσεων λόγω ενός συνδυασμού συστημικών, πολιτισμικών και πρακτικών προκλήσεων. Ο βασικός λόγος είναι η ανάγκη για επιβίωση, καθώς οι γυναίκες συχνά αναγκάζονται να δώσουν προτεραιότητα στην άμεση επιβίωση έναντι της ευρύτερης συμμετοχής στις πλατφόρμες λήψης αποφάσεων. Η ανθεκτικότητά τους σε αυτές τις καταστάσεις δεν αποτελεί επιλογή, αλλά αναγκαιότητα λόγω των δύσκολων συνθηκών, που τις εξαντλούν και δεν τους επιτρέπουν να συμμετάσχουν σε κοινοτικές ή πολιτικές δραστηριότητες. Η κατάσταση αυτή επιδεινώνεται περαιτέρω από το ότι οι γυναίκες συχνά παραμελούν τις δικές τους ανάγκες για να στηρίξουν τους άλλους, γεγονός που υπονομεύει την υγεία και την αποτελεσματικότητά τους. Ένα άλλο κρίσιμο εμπόδιο είναι ο συστημικός αποκλεισμός και η αφάνεια. Παρά το γεγονός ότι διαδραματίζουν καίριους ρόλους στις κοινότητές τους, οι γυναίκες συχνά αποκλείονται από τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες ανάγκες και η συμβολή τους. Αυτός ο αποκλεισμός είναι ιδιαίτερα εμφανής λόγω της απουσίας τους από τον σχεδιασμό και στις συζητήσεις περί πολιτικής, όπου δεν εκπροσωπούνται σε κρίσιμες συναντήσεις, όπως αυτές που αφορούν την υδροδότηση, την αποχέτευση και την υγιεινή. Ένα μέλος του προσωπικού της Alianza por la Solidaridad ανέφερε ως παράδειγμα μια συνάντηση αξιολόγησης αναγκών με μέλη της κοινότητας, όπου η απουσία των γυναικών ήταν αξιοσημείωτη. Κανένας από τους άνδρες που ήταν παρόντες δεν ήταν σε θέση να απαντήσει σε ερωτήσεις που σχετίζονταν με την προσωπική υγιεινή των γυναικών κατά τη διάρκεια της εμμήνου ρύσεως, υπογραμμίζοντας το κρίσιμο κενό που υπάρχει στην κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών των γυναικών.

Επιπλέον, οι γυναίκες είναι υπερφορτωμένες και υποτιμημένες. Φέρουν το τριπλό βάρος των μη αμειβόμενων οικιακών εργασιών, της φροντίδας των παιδιών και άλλων ατόμων στο σπίτι, παράγοντας ταυτόχρονα εισόδημα, συχνά χωρίς επαρκή υποστήριξη ή αναγνώριση. Αυτή η κατάσταση έχει επιπτώσεις στη σωματική και ψυχική τους υγεία, περιορίζοντας περαιτέρω την ικανότητά τους να συμμετέχουν σε ευρύτερες δραστηριότητες της κοινότητας. Δεδομένης της έλλειψης των πόρων που είναι απαραίτητοι για την ανθεκτικότητα και την επιβίωση, οι γυναίκες αδυνατούν να υποστηρίξουν αποτελεσματικά τον εαυτό τους και τις κοινότητές τους. Τα ανεπαρκή συστήματα υποστήριξης αποτελούν έναν επιπλέον λόγο για την περιορισμένη συμμετοχή των γυναικών. Η υποστήριξη από τις ΜΚΟ και τους δωρητές είναι συχνά περιορισμένη. Ως αποτέλεσμα, οι γυναίκες δεν λαμβάνουν την απαραίτητη υποστήριξη ή αναγνώριση παρά τον ζωτικό τους ρόλο. Επιπλέον, τα ανεπαρκή μέτρα ασφαλείας καθιστούν τους εργαζόμενους στον ανθρωπιστικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών, ευάλωτους σε απειλές και βία, με ανεπαρκή προστασία ή ανταπόκριση από την διεθνή κοινότητα.

Τα κοινωνικά και πολιτιστικά εμπόδια περιορίζουν περαιτέρω τη συμμετοχή των γυναικών. Η πολιτιστική αντίσταση από τις παραδοσιακές ανδροκρατούμενες δομές εμποδίζει τις γυναίκες να αναλάβουν ηγετικούς ρόλους ή να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους. Μια ακτιβίστρια της κοινότητας περιέγραψε την εμπειρία της αναφέροντας ότι τα αρσενικά μέλη της κοινότητας της έλεγαν ότι δεν θα ήταν σε θέση να επιτύχει λόγω του ότι ήταν γυναίκα και ότι θα είχε να αντιμετωπίσει αρκετές προκλήσεις. Το γεγονός αυτό επιδεινώνεται

από τη βία και τις διακρίσεις λόγω φύλου, οι οποίες όχι μόνο περιορίζουν τους πόρους, αλλά επίσης δαιωνίζουν τα κοινωνικά πρότυπα που υποτιμούν τη συνεισφορά των γυναικών και περιορίζουν τους ρόλους τους.

Η απουσία μακροπρόθεσμου σχεδιασμού και συνεργασίας μεταξύ των γυναικών και άλλων ενδιαφερομένων μερών αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων που έχουν να κάνουν την ανθεκτικότητα Παρ' όλα αυτά, το 100% των γυναικών, ανδρών και κοριτσιών που συμμετείχαν στις συζητήσεις της ομάδας εστίασης επιβεβαίωσαν την προθυμία τους να διαδραματίσουν κάποιο ρόλο στην ανάκαμψη και την ανασυγκρότηση.

Η ανάκαμψη και η ψυχολογική υποστήριξη των οικογενειών θεωρήθηκαν ζωτικής σημασίας, καθώς οι γυναίκες σχεδιάζουν να βοηθήσουν τα παιδιά τους μέσω συστηματικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων και παρέχουν ψυχολογική υποστήριξη για να τα βοηθήσουν να ανακάμψουν από το τραύμα του πολέμου. Μία από τις γυναίκες που συμμετείχαν στη συζήτηση είπε: «Θα μάθω στα παιδιά μου να προσαρμοστούν σε μια νέα ζωή μετά τον πόλεμο όπου δεν θα υπάρχει καταφύγιο. Ζούσαμε σε σκηνή και θα επιστρέψουμε σε σκηνή». Έχουν αναλάβει επίσης τη δέσμευση να ξεκινήσουν πρωτοβουλίες για τα παιδιά, εστιάζοντας σε εκπαιδευτικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες που προάγουν την συναισθηματική και εκπαιδευτική τους ανάπτυξη. Μια άλλη συμμετέχουσα είπε: «Θα γράψω τα παιδιά μου σε δραστηριότητες ψυχολογικής υποστήριξης».

Η ενδυνάμωση, η ανάπτυξη δεξιοτήτων και η ανάληψη δέσμευσης είναι ζωτικής σημασίας για να μπορέσουν οι γυναίκες να συμμετάσχουν στη λήψη αποφάσεων. Οι γυναίκες πρέπει να έχουν πρόσβαση σε αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας και διαβίωσης, ώστε να γνωρίσουν καλύτερα τα δικαιώματά τους και να συμμετέχουν ενεργά στην ανάπτυξη της κοινότητας. Οι γυναίκες θέλουν να συμμετάσχουν ενεργά στις προσπάθειες ανάκαμψης, καθαρίζοντας δρόμους, απομακρύνοντας συντρίμια και μπάζα και προωθώντας την περιβαλλοντική συνείδηση. Σχεδιάζουν επίσης να διεξαγάγουν εκπαιδευτικές εκστρατείες και εκστρατείες ευαισθητοποίησης για θέματα υγείας και περιβάλλοντος που θα υποστηρίξουν την ανάπτυξη της κοινότητας.

Όσον αφορά το κομμάτι της οικονομίας, οι γυναίκες επικεντρώνονται σε έργα που παράγουν εισόδημα, όπως η ίδρυση μικρών επιχειρήσεων σε τομείς όπως η ζαχαροπλαστική, η κομμωτική και η παραγωγή χυμών, αξιοποιώντας τις προπολεμικές δεξιότητες και εμπειρίες τους. Μία από τις συμμετέχουσες ανέφερε: «Θα επιστρέψω στην επιχείρηση ζαχαροπλαστικής μου» ενώ μια άλλη είπε, «Θα συνεχίσω την απομνημόνευση του Ιερού Κορανίου και το ταξίδι προς την επίτευξη του στόχου μου». Επιπλέον, σχεδιάζουν να συμβάλλουν στην ανοικοδόμηση της κοινότητας μέσω των δεξιοτήτων τους, αξιοποιώντας το ταλέντο τους στη μαγειρική, τη νοσηλευτική και σε άλλους τομείς.

Τέλος, οι γυναίκες αναγνωρίζουν την πληθώρα των προοπτικών που τους ανοίγονται μέσω των ρόλων που καλούνται να αναλάβουν μετά τον πόλεμο. Αναγνωρίζουν τις ποικίλες δεξιότητες και την εκπαίδευσή τους, κάποιες να εστιάζουν στο να επιστρέψουν στις προπολεμικές δραστηριότητες, ενώ κάποιες άλλες να αξιοποιούν το επαγγελματικό τους υπόβαθρο. Η εμπειρία που έχουν να προσαρμόζονται σε απίστευτα δύσκολες συνθήκες τους χαρίζει τη σιγουριά ότι μπορούν να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο στη διαδικασία ανάκαμψης. Μία από τις γυναίκες στην ομάδα εστίασης εξήγησε: «Ένας λαός που έζησε με ελάχιστους πόρους, υπόμεινε και επέμεινε, νομίζω ότι είναι ικανός να πετύχει την ανοικοδόμηση ακόμα και με ελάχιστους πόρους». Ωστόσο, ορισμένες γυναίκες παρέμειναν απογοητευμένες από τις διαθέσιμες επιλογές, με ένα από τα κορίτσια να δηλώνει: «Θα αναγκαστώ να προσαρμοστώ και να ανακάμψω, δεν έχω άλλη επιλογή».

Οι άνδρες θεωρούν ότι οι ρόλοι που καλούνται να αναλάβουν στην κοινωνία μετά τη σύγκρουση είναι πολλαπλοί, εστιάζοντας στην ανάληψη της ηγεσίας μέσα στην οικογένεια, την παροχή συναισθηματικής και ψυχολογικής υποστήριξης, την ανάκτηση της οικονομικής σταθερότητας της οικογένειας, και την διασφάλιση ασφαλούς και επαρκούς καταφυγίου. Τονίζουν την σταθερή ευθύνη που έχουν να διαφυλάσσουν τις

οικογένειές τους και να καλύπτουν εξίσου τις άμεσες και τις μακροπρόθεσμες ανάγκες μετά το πέρας της σύγκρουσης. Οι άνδρες αναφέρθηκαν επίσης και στο πως αντιλαμβάνονται τους ρόλους των γυναικών μετά τον πόλεμο, αναγνωρίζοντας ότι οι γυναίκες θα διαδραματίσουν σημαντικό και πολύπλευρο ρόλο. Οι γυναίκες θεωρούνται από τους άνδρες ως ενεργοί συμμετέχοντες σε διάφορους επαγγελματικούς τομείς και κοινοτικές υπηρεσίες, συμβάλλοντας με την εμπειρία και τις δεξιότητές τους στις προσπάθειες ανάκαμψης.

Ισότητα των φύλων και το μέλλον της Γάζας και της Παλαιστίνης

Οι γυναίκες έχουν εκφράσει σημαντικές ανησυχίες σχετικά με τις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσουν στη μεταπολεμική περίοδο ανάκαμψης, τονίζοντας αρκετές βασικές ανάγκες για το μέλλον. Τα καταφύγια και οι συνθήκες διαβίωσης αποτελούν σημαντική ανησυχία, με πολλές γυναίκες να αναμένουν ότι τα διαθέσιμα καταφύγια θα είναι ακατάλληλα για τις οικογένειές τους, καθώς στερούνται βασικών χαρακτηριστικών, όπως επαρκείς τουαλέτες, δεξαμενές νερού, εναλλακτικές πηγές ενέργειας και κατάλληλο εξοπλισμό. Το δύσκολο έργο της απομάκρυνσης των μπάζων για να καταστούν κατοικήσιμοι οι χώροι, εντείνει περαιτέρω αυτές τις ανησυχίες.

Οι ελλείψεις στις υποδομές αποτελούν άλλο ένα κρίσιμο εμπόδιο για την ανάκαμψη. Οι γυναίκες προβλέπουν την ανάδυση σημαντικών ζητημάτων που σχετίζονται με την έλλειψη υποδομών, συμπεριλαμβανομένων των κατεστραμμένων ή ελλιπών συστημάτων αποχέτευσης, των δικτύων ύδρευσης, των γραμμών ηλεκτροδότησης και της συνδεσιμότητας στο διαδίκτυο. Οι γυναίκες ανησυχούν σοβαρά ότι θα συνεχίσουν να διαβιούν σε σκληρές συνθήκες λόγω των διακοπών ηλεκτρικού ρεύματος, που τις αναγκάζουν να κάνουν πολλές εργασίες με το χέρι, αυξάνοντας τον φόρτο και τον χρόνο που απαιτείται. Φοβούνται ότι θα αναγκαστούν να δώσουν προτεραιότητα σε αυτές τις χρονοβόρες εργασίες αντί να αναλάβουν πιο στρατηγικούς ρόλους στις κοινότητές τους. Η απουσία βασικών υπηρεσιών όπως η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση και οι δημοτικές παροχές, εντείνει τις ανησυχίες, καθώς θα αποτελέσει τροχοπέδη στις προσπάθειες ανοικοδόμησης μιας αίσθησης κανονικότητας.

Σε συναισθηματικό και κοινωνικό επίπεδο, οι γυναίκες αναμένουν να αναβιώσει το πένθος για την απώλεια μελών της οικογένειας και των αγαπημένων τους, η οποία κάνει ακόμα πιο σύνθετη την διαδικασία ανάκαμψης. Η πρόκληση που αφορά την διασφάλιση της ψυχολογικής και εκπαιδευτικής ανάκαμψης των παιδιών τους είναι σημαντική, με τον αντίκτυπο της διακοπής της εκπαίδευσης και του συναισθηματικού τραύματος να εγείρουν μεγάλες ανησυχίες. Επιπλέον, οι ανησυχίες για θέματα ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων των φόβων για κλοπές και των διαμαχών για τα όρια ιδιοκτησίας, επιτείνουν την αγωνία τους για το μέλλον.

Επικεφαλές γυναικείων οργανώσεων δήλωσαν ότι η αβεβαιότητα όσον αφορά την πολιτική κατάσταση και την ασφάλεια στη Γάζα καθιστά δύσκολο τον σχεδιασμό αποτελεσματικών δράσεων ανάκαμψης. Οι προοπτικές που παρουσίασαν ήταν αρνητικές αναφέροντας το ενδεχόμενο πιθανής κοινωνικής αναταραχής και οικογενειακών συγκρούσεων λόγω της έλλειψης κράτους δικαίου στην περιοχή. Η Buthaina, διευθύντρια της Wefaq, αναρωτήθηκε: «Πώς η αλλαγή στην πολιτική κατεύθυνση μπορεί να επηρεάσει το μερίδιο της χρηματοδότησης των γυναικείων οργανώσεων, δεδομένων των τεράστιων αναγκών στο κομμάτι της υποστήριξης των γυναικών; Υπάρχει ανάγκη για κάλυψη λειτουργικών εξόδων, π.χ. διοικητικών εξόδων, εξόδων προσωπικού. Από προηγούμενη εμπειρία, είχαμε μειωμένες ροές χρηματοδότησης».

Η μελλοντική ασφάλεια των γυναικών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την πολιτική σταθερότητα και τη σαφήνεια του συστήματος διακυβέρνησης στη Γάζα. Χωρίς μια αποδεκτή και λειτουργική πολιτική οντότητα, η αποτελεσματική επιβολή του νόμου και οι μηχανισμοί προστασίας των γυναικών θα παραμείνουν αβέβαιοι.

Οι εκπαιδευτικές και οικονομικές ανησυχίες είναι επίσης σημαντικές. Η έλλειψη εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων, όπως σχολεία και πανεπιστήμια, αποτελεί σοβαρή απειλή για τη μελλοντική εκπαίδευση των παιδιών και των νέων, των βασικών παραγόντων ανοικοδόμησης του μέλλοντος. Οι οικονομικές προκλήσεις, ιδιαίτερα το υψηλό κόστος των μεταφορών και η απώλεια οικονομικών πόρων, επιδεινώνουν περαιτέρω τις δυσκολίες που αναμένουν να αντιμετωπίσουν οι γυναίκες.

Τέλος, οι γυναίκες παλεύουν με τις προκλήσεις της γενικής προσαρμογής και ανάκαμψης. Υπάρχει μια ευρεία δυσκολία αποδοχής της νέας πραγματικότητας της ζωής τους, συμπεριλαμβανομένης της απώλειας των

σπιτιών τους και της υποβάθμισης των συνθηκών διαβίωσής τους, τονίζοντας την ανάγκη για παροχή ολοκληρωμένης υποστήριξης ενώ αντιμάχονται αυτές τις σύνθετες προκλήσεις.

Οι γυναίκες που δραστηριοποιούνται επί του παρόντος στην αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης προέβλεψαν ότι οι γυναίκες πιθανότατα θα συνεχίσουν να περιθωριοποιούνται στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για θέματα σχετικά με την ασφάλεια και το μέλλον τους. Τα πολιτισμικά πρότυπα μπορεί να περιορίσουν την ικανότητά τους να λαμβάνουν κρίσιμες αποφάσεις, όπως το αν θα φύγουν ή πού θα εγκατασταθούν μετά τον πόλεμο. Όπως είπε ένα μέλος του προσωπικού μιας ΜΚΟ: «Οι γυναίκες και τα κορίτσια δεν θα έχουν τη δυνατότητα να αποφασίσουν πού θα εγκατασταθούν! Αν ο άνδρας αποφάσιζε να ζήσει πάνω στα συντρίμια του σπιτιού, η γυναίκα θα ακολουθούσε, ακόμα και αν υπήρχαν κίνδυνοι όπως οι μη εκραγέντες μηχανισμοί». Οι γυναίκες πρόβλεψαν την επιτακτική ανάγκη ενίσχυσης των μηχανισμών προστασίας, της διασφάλισης αποτελεσματικής επιβολής του νόμου και της παροχής ολοκληρωμένων υπηρεσιών υποστήριξης προσαρμοσμένων στις ανάγκες και τις ευπάθειες των γυναικών και των κοριτσιών.

Η έλλειψη στέγης ήταν η πιο πιεστική ανησυχία που εκφράστηκε από όλες τις συμμετέχουσες, καθώς η καταστροφή των σπιτιών έκανε τους ανθρώπους να αγωνίζονται να βρουν ασφαλή μέρη για να ζήσουν. Η ανάγκη για επαρκείς προσωρινές σχετικές λύσεις στέγασης θεωρείται θεμελιώδης και άμεση, και χρήζει επείγουσας αντιμετώπισης. Οι οικονομικές ανησυχίες είναι επίσης σημαντικές. Η απώλεια εισοδήματος αποτελεί μείζον ζήτημα για πολλές συμμετέχουσες, καθώς ο πόλεμος έχει διαταράξει την ικανότητά τους να δημιουργούν οικονομική σταθερότητα και να υποστηρίζουν τις οικογένειές τους. Αυτή η οικονομική αστάθεια προσθέτει ένα ακόμη επίπεδο δυσκολίας στην διαδικασία ανάκαμψής τους, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για στρατηγικές που θα βοηθήσουν τους ανθρώπους να ανακτήσουν τα προς το ζην και να αποκαταστήσουν την οικονομική τους ασφάλεια στον απόηχο της σύγκρουσης.

Νομικά και πολιτικά εμπόδια για τη μελλοντική συμμετοχή των γυναικών στην οικοδόμηση της ειρήνης

Τα νομικά εμπόδια είναι πιθανό να εμποδίσουν σημαντικά την ενεργό συμμετοχή των γυναικών στην οικοδόμηση της ειρήνης και την ανάκαμψη μετά τον πόλεμο, κυρίως λόγω των αδύναμων νομικών πλαισίων που αποτυγχάνουν να παράσχουν επαρκή προστασία και δικαιοσύνη. Κατά τη διάρκεια ή μετά τη σύγκρουση, η διάβρωση των νομικών συστημάτων μπορεί να μειώσει σημαντικά την προστασία των γυναικών, αφήνοντάς τις με περιορισμένη πρόσβαση σε επίσημους μηχανισμούς απονομής δικαιοσύνης. Ο πόλεμος μπορεί επίσης να αντιστρέψει την πρόοδο που έχει σημειωθεί στις νομικές μεταρρυθμίσεις, ειδικά εάν τα παραδοσιακά ή πατριαρχικά συστήματα ανακτήσουν τη θέση ισχύος τους, ενδεχομένως παραβλέποντας ή παρακάμπτοντας εξελίξεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση των δικαιωμάτων των γυναικών. Επιπλέον, ορισμένες επιβλαβείς πρακτικές κατά τη διάρκεια των διαδικασιών ανταπόκρισης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης έχουν επιδεινώσει αυτά τα ζητήματα. Ενισχύοντας τα πολιτιστικά συστήματα για να εξασφαλίσουν την παροχή βοήθειας, ορισμένοι οργανισμοί έχουν υπονομεύσει την προστασία και την ενδυνάμωση των γυναικών.

Η ανεπαρκής εκπροσώπηση αποτελεί ένα άλλο σημαντικό εμπόδιο. Παρόλο που οι απαιτήσεις για νομικές ή πολιτικές ποσοτώσεις εκπροσώπησης των γυναικών υπάρχουν στο νομοθετικό συμβούλιο της Παλαιστινιακής Αρχής, μια ποσόστωση της τάξεως του 30% στα συμβούλια συχνά δεν μεταφράζεται σε ουσιαστική συμμετοχή. Οι φωνές των γυναικών μπορεί να αντικειμενοποιούνται, ή μπορεί να εκπροσωπούνται από εκείνες που δεν έχουν άμεση εμπειρία του πολέμου, οδηγώντας σε στρατηγικές ανάκαμψης που αποτυγχάνουν να αντιμετωπίσουν τις πραγματικές ανάγκες των ντόπιων γυναικών που έζησαν την εμπειρία του πολέμου.

Υπάρχει μια κρίσιμη ανάγκη για νομικές μεταρρυθμίσεις σε μεταπολεμικά περιβάλλοντα για την αντιμετώπιση νέων και υφιστάμενων ζητημάτων, όπως τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν κατά των γυναικών κατά τη διάρκεια του πολέμου. Ωστόσο, η έλλειψη πόρων στα νομικά συστήματα μπορεί να εμποδίσει την πρόσβαση των γυναικών στη δικαιοσύνη, ιδιαίτερα σε υποθέσεις που σχετίζονται με εγκλήματα τιμής και

ενδοοικογενειακή βία. Τα κατακερματισμένα συστήματα υποστήριξης, σε συνδυασμό με την ανεπαρκή ευαισθητοποίηση και κατάρτιση, αφήνουν τις γυναίκες χωρίς επίγνωση των δικαιωμάτων τους ή χωρίς πρόσβαση στις απαραίτητες υπηρεσίες. Χωρίς συντονισμένες προσπάθειες από νομικά πρόσωπα, κοινοτικές επιτροπές, φορείς προστασίας και άλλα εμπλεκόμενα μέρη, η συμβολή των γυναικών στην ανάκαμψη παραμένει περιορισμένη, μειώνοντας τη συνολική αποτελεσματικότητα των μεταπολεμικών προσπαθειών ανοικοδόμησης.

Για να προχωρήσουν οι Παλαιστίνιες, είναι επιτακτική ανάγκη να αντιμετωπιστούν τα νομικά και κοινωνικά εμπόδια που αποτελούν τροχοπέδη για τα δικαιώματα των γυναικών, μέσω ολοκληρωμένων μεταρρυθμίσεων και συντονισμένων συστημάτων υποστήριξης. Κεντρικό στοιχείο αυτής της προόδου είναι η πολιτική βούληση για ουσιαστική συμμετοχή των γυναικών στις διαδικασίες σχεδιασμού, διασφαλίζοντας την εκπροσώπησή τους σε διάφορες πλατφόρμες. Το μέλλον της περιοχής εξαρτάται όχι μόνο από την ανοικοδόμηση της υλικής υποδομής της, αλλά και από την προώθηση μιας δίκαιης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίας, όπου οι γυναίκες διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση των κοινοτήτων τους και στη διασφάλιση μιας ισότιμης και διαρκούς ειρήνης.

Η πραγματική ανάκαμψη πρέπει να ξεκινήσει με μια προσωποκεντρική προσέγγιση που αναγνωρίζει τις γυναίκες ως ισότιμα μέρη, αναγνωρίζοντας τις ποικίλες δεξιότητες, τα χαρακτηριστικά και τις δυνατότητές τους ως παράγοντες αλλαγής στη διαδρομή προς ένα σταθερό μέλλον ευημερίας. Αυτή η προσέγγιση θα βοηθούσε να εκπληρωθούν τα όνειρα γυναικών όπως η Raihana, μια εκτοπισμένη μητέρα στο Deir Al Balah, που οραματίζεται ένα καλύτερο μέλλον και είπε «Βοηθάμε η μία την άλλη, χέρι-χέρι ως αδέρφια, ξεπερνώντας τις δυσκολίες και δημιουργώντας καλύτερες ζωές». Η δυνατότητα ουσιαστικής συμμετοχής σε πλατφόρμες χάραξης πολιτικής και λήψης αποφάσεων είναι ζωτικής σημασίας και αποτιμάται όχι μόνο από τον αριθμό των γυναικών που συμμετέχουν αλλά από την επιρροή που ασκούν. Αντλώντας διδάγματα από την μεταπολεμική Σιέρα Λεόνε, βλέπουμε ότι η συμμετοχή των γυναικών στη διακυβέρνηση και τις οικονομικές δραστηριότητες έχει οδηγήσει σε μεγαλύτερη αναγνώριση των δικαιωμάτων τους και αυξημένη συμμετοχή στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Έχει καταδειχθεί ότι η συμμετοχή των γυναικών ενισχύει σημαντικά την πιθανότητα ανάληψης επιτυχούς ειρηνευτικής πρωτοβουλίας, αυξάνοντας τις πιθανότητες επίτευξης μιας ειρηνευτικής συμφωνίας διάρκειας τουλάχιστον δύο και 15 ετών κατά 20% και 35% αντίστοιχα.⁵⁶

Χωρίς αυτές τις ευκαιρίες, οι γυναίκες παραμένουν περιθωριοποιημένες στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, ανίκανες να συμβάλουν πλήρως στην ανθεκτικότητα και την ανάπτυξη των κοινοτήτων τους. Ο δρόμος για την επίτευξη της συμμετοχής των γυναικών είναι άνισος, και χωρίς την υποστήριξη των ιθυνόντων χάραξης πολιτικής και των υπευθύνων λήψης αποφάσεων από τον ΟΗΕ και τις διεθνείς ΜΚΟ, θα είναι δύσκολο να διασφαλιστεί η αποτελεσματική συμμετοχή τους στη μεταπολεμική φάση ανάκαμψης. Οι γυναίκες στη Γάζα πρέπει επομένως να συμμετέχουν ενεργά σε όλες τις ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις και τους πολιτικούς διαλόγους που σχετίζονται με το μέλλον της περιοχής. Ο καθορισμός ποσοστώσεων για τη συμμετοχή των γυναικών και η παροχή οικονομικής και τεχνικής υποστήριξης στις γυναικείες οργανώσεις οικοδόμησης της ειρήνης θα βοηθήσουν να διασφαλιστεί ότι η συμμετοχή των γυναικών είναι ουσιαστική και αποτελεσματική, και όχι μια συμβολική χειρονομία.

Συμπεράσματα

Οι μαζικές στρατιωτικές επιχειρήσεις και οι συστηματικές πολιτικές καταπίεσης από το Ισραήλ κατά τη διάρκεια της 57χρονης κατοχής έχουν επιφέρει καταστροφική ζημιά στις Παλαιστίνιες, τόσο στη Γάζα όσο και στη Δυτική Όχθη. Οι γυναίκες δεν είναι απλώς παράπλευρες απώλειες. Είναι άμεσοι στόχοι ενός πολυεπίδεδου συστήματος βίας που εκμεταλλεύεται τα τρωτά τους σημεία και υπονομεύει τα δικαιώματά τους. Στη Γάζα, οι αδυσώπητοι βομβαρδισμοί στον τελευταίο πόλεμο έχουν σκοτώσει χιλιάδες γυναίκες και άφησαν πολλές περισσότερες να θρηνούν την απώλεια αγαπημένων τους προσώπων, τους στερήσαν τα σπίτια τους και τις άφησαν να αγωνίζονται για στοιχειώδη επιβίωση. Οι γυναίκες υφίστανται βαθιά δεινά εξαιτίας των σύνθετων συνεπειών της βίας, του αναγκαστικού εκτοπισμού και των συστημικών διακρίσεων. Αντιμετωπίζουν αυξημένους κινδύνους έμφυλης βίας, εκμετάλλευσης και ψυχολογικών τραυμάτων, συχνά με περιορισμένη πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες προστασίας. Η καταστροφή των υποδομών και η κατάρρευση των νομικών συστημάτων επιδεινώνουν περαιτέρω την τρωτότητά τους, στερώντας από πολλές γυναίκες την απαραίτητη υποστήριξη που θα μπορούσε να εξασφαλίσει την ασφάλεια και την ευημερία τους. Παρά την κρίσιμη ανάγκη τους για προστασία, οι πολιτισμικοί κανόνες, τα υλικοτεχνικά εμπόδια και οι ανεπαρκείς ανθρωπιστικές αποκρίσεις, συχνά αποκλείουν τις γυναίκες από τις υπηρεσίες που χρειάζονται απεγνωσμένα, δαιωνίζοντας έναν κύκλο ανασφάλειας και πόνου. Στη Δυτική Όχθη, οι γυναίκες αντιμετωπίζουν καθημερινά απειλές βίας, κατεδαφίσεων σπιτιών και ψυχολογικά τραύματα που διαβρώνουν την αίσθηση ασφάλειας και αξιοπρέπειας. Είναι επιτακτική ανάγκη οι διεθνείς παράγοντες να καταστήσουν το Ισραήλ υπόλογο για αυτές τις φρικαλεότητες που σχετίζονται με το φύλο και να δώσουν προτεραιότητα στην προστασία και την ενδυνάμωση των γυναικών της Παλαιστίνης σε όλες τις ανθρωπιστικές και διπλωματικές προσπάθειες.

Οι γυναίκες στη Γάζα και τη Δυτική Όχθη επέδειξαν εξαιρετική ανθεκτικότητα, αναλαμβάνοντας ηγετικούς ρόλους και προωθώντας τις κοινοτικές προσπάθειες ανάκαμψης υπό τις πιο δύσκολες συνθήκες. Η έρευνα επιβεβαίωσε ότι οι γυναίκες διαθέτουν αρκετά βασικά χαρακτηριστικά που τις καθιστούν εξαιρετικά ικανές να αναλάβουν την ηγεσία σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεις. Η έμφυτη προσαρμοστικότητά τους, που συχνά σφυρηλατείται μέσω της διαχείρισης πολλαπλών ρόλων σε απαιτητικά περιβάλλοντα, τους επιτρέπει να προσαρμόζονται γρήγορα και αποτελεσματικά σε καταστάσεις υψηλής πίεσης. Οι γυναίκες έχουν συνήθως ισχυρές επικοινωνιακές δεξιότητες, είναι ικανές να εκφράζουν τις ανάγκες και να κινητοποιούν τους πόρους αποτελεσματικά, εξασφαλίζοντας παράλληλα συμπεριληπτικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων που λαμβάνουν υπόψη τις οπτικές όλων των εμπλεκόμενων μερών. Η ενσυναίσθηση και η ικανότητά τους να οικοδομούν εμπιστοσύνη εντός των κοινοτήτων είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής και τη διασφάλιση ότι οι πιο ευάλωτοι δεν παραμελούνται.

Ωστόσο, η συμβολή τους πολύ συχνά παραβλέπεται και υποτιμάται στις επίσημες διαδικασίες ανοικοδόμησης και οικοδόμησης της ειρήνης. Είναι σημαντικό οι γυναίκες όχι μόνο να συμπεριληφθούν αλλά και να βρίσκονται στην πρώτη γραμμή αυτών των πρωτοβουλιών, διαμορφώνοντας το μέλλον των κοινοτήτων τους. Για να επιτευχθεί αυτό, οι διεθνείς δωρητές και οι τοπικές κυβερνήσεις πρέπει να επενδύσουν σε γυναικείες οργανώσεις και οργανώσεις για τα δικαιώματα των γυναικών, να παρέχουν στοχευμένη χρηματοδότηση σε πρωτοβουλίες γυναικών και να δημιουργήσουν επίσημους μηχανισμούς που διασφαλίζουν ότι οι φωνές των γυναικών διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο σε όλες τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Αν δεν γίνει αυτό, θα υπονομευθεί η αποτελεσματικότητα και η βιωσιμότητα των προσπαθειών ανάκαμψης, δαιωνίζοντας κύκλους αποκλεισμού και ανισότητας.

Το μέλλον της Γάζας και της Παλαιστίνης δεν μπορεί να διαχωριστεί από την επιδίωξη της ισότητας των φύλων. Η πραγματική ανάκαμψη και η οικοδόμηση της ειρήνης απαιτούν την άρση των νομικών και κοινωνικών φραγμών που έχουν ιστορικά περιθωριοποιήσει τις γυναίκες. Αυτό απαιτεί ολοκληρωμένες νομικές μεταρρυθμίσεις, την δημιουργία ισχυρών μηχανισμών προστασίας και την ενεργό συμμετοχή των γυναικών σε κάθε στάδιο της διαδικασίας ανάκαμψης και διακυβέρνησης. Τα διεθνή εμπλεκόμενα μέρη πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στη χρηματοδότηση και τη στήριξη πρωτοβουλιών που αφορούν το φύλο, εστιάζοντας σε ανθρωποκεντρικές προσεγγίσεις παράλληλα με τη φυσική ανάκαμψη και ανασυγκρότηση,

διασφαλίζοντας ότι τα δικαιώματα των γυναικών αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο στην ανοικοδόμηση του μέλλοντος της περιοχής και όχι μια προαιρετική επιλογή. Η διεθνής κοινότητα, μαζί με τους τοπικούς παράγοντες, πρέπει να δεσμευτούν για την επίτευξη μιας ανάκαμψης με ισότητα μεταξύ των φύλων, που θεωρεί τις γυναίκες όχι θύματα, αλλά ισχυρούς παράγοντες αλλαγής, απαραίτητοι για την οικοδόμηση μιας δίκαιης, ειρηνικής και ευημερούσας Παλαιστίνης.

Η αποτυχία της διεθνούς κοινότητας να καταστήσει το Ισραήλ υπόλογο για τις κατάφωρες παραβιάσεις του Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου (ΔΑΔ) και του Διεθνούς Δικαίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα σε βάρος των Παλαιστινίων γυναικών, αποτελεί συλλογική κηλίδα για την ανθρωπότητα. Η απουσία λογοδοσίας όχι μόνο διαιωνίζει τον κύκλο της βίας, αλλά στέλνει επίσης ένα επικίνδυνο μήνυμα, ότι τα δεινά των Παλαιστινίων γυναικών είναι ασήμαντος. Απαιτείται επείγουσα και αποφασιστική ανάληψη δράσης από τα διεθνή νομικά όργανα για την επιβολή μέτρων λογοδοσίας κατά της ισραηλινής κυβέρνησης, διασφαλίζοντας ότι τα δικαιώματα και οι ζωές των Παλαιστίνιων γυναικών προστατεύονται. Αυτό περιλαμβάνει την επιβολή κυρώσεων, την προσφυγή σε διεθνή δικαστήρια και την απαίτηση να διερευνηθούν διεξοδικά όλοι οι ισχυρισμοί για εγκλήματα πολέμου και να ασκηθούν οι σχετικές ποινικές διώξεις.

Συστάσεις

Είναι κρίσιμο οι Παλαιστίνιες να αναλάβουν ηγετικό ρόλο τόσο στη διαδικασία μεταπολεμικής ανάκαμψης της Γάζας όσο και στην επίτευξη μιας δίκαιης και βιώσιμης ειρήνης για τους Παλαιστίνιους γενικά. Πρέπει να δημιουργηθούν οι συνθήκες, μέσω της συμπερίληψης και της ενδυνάμωσης, για να ακουστεί η φωνή των γυναικών. Αυτό περιλαμβάνει τη δημιουργία επίσημων δομών και πλαισίων για την επίτευξη ουσιαστικής συμμετοχής των γυναικών όχι μόνο στην ανάπτυξη και την ανταλλαγή ιδεών, αλλά και στη λήψη αποφάσεων. Χρειάζεται περαιτέρω ανάπτυξη των δεξιοτήτων των γυναικείων οργανώσεων (WLO) και των οργανώσεων για τα δικαιώματα των γυναικών (WRO) στην Παλαιστίνη, μεταξύ άλλων μέσω της παροχής κατάλληλης οικονομικής, τεχνικής και πολιτικής στήριξης.

Ωστόσο, κάθε διαδικασία ανασυγκρότησης και ανάκαμψης που δεν αναγνωρίζει ούτε εστιάζει στο ευρύτερο νομικό και πολιτικό πλαίσιο - που χαρακτηρίζεται από μια 58ετή πλέον εμπόλεμη κατοχή παλαιστινιακών εδαφών - είναι καταδικασμένη να αποτύχει. Η άνευ προηγουμένου κλιμάκωση της βίας και του ανθρώπινου πόνου που παρατηρείται στα Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη και το Ισραήλ από τις 7 Οκτωβρίου 2023 πρέπει να οδηγήσει σε πλήρη και άμεσο επαναπροσδιορισμό της προσέγγισης του «Παλαιστινιακού Ζητήματος» από την διεθνή κοινότητα. Η προσέγγιση διατήρησης της υφιστάμενης κατάστασης (Business as usual) δεν αποτελεί πλέον επιλογή.

Προτείνουμε:

1. Δωρητές

- **Αύξηση της χρηματοδότησης προγραμμάτων που αφορούν το φύλο:** Διάθεση ειδικών κονδυλίων για την υποστήριξη γυναικείων οργανώσεων (WLO), οργανώσεων για τα δικαιώματα των γυναικών (WRO) και πρωτοβουλιών που επικεντρώνονται στην ενδυνάμωση και την προστασία των Παλαιστινίων γυναικών. Διασφάλιση ότι η χρηματοδότηση είναι ευέλικτη και μακροπρόθεσμη για την υποστήριξη των προσπαθειών βιώσιμης ανάκαμψης και οικοδόμησης της ειρήνης.
- **Υποστήριξη νομικών μεταρρυθμίσεων:** Παροχή οικονομικής και τεχνικής υποστήριξης για πρωτοβουλίες που στοχεύουν στη μεταρρύθμιση των νομικών πλαισίων για την προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών τόσο κατά τη διάρκεια του πολέμου όσο και μετά τον πόλεμο. Αυτό περιλαμβάνει την υποστήριξη των τοπικών οργανώσεων που υποστηρίζουν την ισότητα των φύλων και τη λογοδοσία και την υποστήριξη των τοπικών συστημάτων διακυβέρνησης.
- **Επενδύστε στην ανάπτυξη δεξιοτήτων:** Χρηματοδότηση προγραμμάτων κατάρτισης για γυναίκες σε θέματα ηγεσίας, οικοδόμησης της ειρήνης και οικονομικής ανάκαμψης, που θα ενισχύσουν την ικανότητα των γυναικών να ηγούνται των προσπαθειών ανασυγκρότησης και να συμμετέχουν στη διακυβέρνηση.
- **Εφαρμογή σχετικών και ρεαλιστικών συστημάτων παρακολούθησης:** Τα συστήματα παρακολούθησης δωρητών θα πρέπει να δίνουν προτεραιότητα σε δείκτες που μετρούν τον πραγματικό αντίκτυπο της συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Αυτό απαιτεί μια μετάβαση από καθαρά ποσοτικά μέτρα, όπως η καταμέτρηση του αριθμού των συμμετεχόντων, σε μια πιο ποιοτική προσέγγιση που θα αξιολογεί κατά πόσον οι γυναίκες κατέχουν θέσεις εξουσίας και συμβάλλουν πραγματικά στη λήψη αποφάσεων. Η προσπάθεια πρέπει να επικεντρωθεί στο να τεθούν οι σωστές ερωτήσεις: Οι γυναίκες κατέχουν σημαίνοντες ρόλους και έχουν ουσιαστική φωνή στη διαμόρφωση πολιτικών και στρατηγικών;
- **Αξιολόγηση της πολιτικής βούλησης και της κουλτούρας των δωρητών για την ενδυνάμωση των γυναικών:** Οι δωρητές, όπως και οι κυβερνητικοί φορείς, πρέπει να αξιολογήσουν κριτικά την πολιτική τους βούληση και την δέσμευσή τους να υποστηρίξουν την ηγεσία των γυναικών στην Παλαιστίνη. Χωρίς γνήσια ηγεσία και πραγματική δέσμευση για την ενδυνάμωση των γυναικών, οι προσπάθειες δεν θα ευοδωθούν. Οι δωρητές πρέπει να θέσουν στον εαυτό τους ένα κρίσιμο ερώτημα: Είμαστε διατεθειμένοι να υποστηρίξουμε ουσιαστικά την ανέλιξη των Παλαιστινίων γυναικών σε ηγετικές θέσεις ισχύος και λήψης αποφάσεων; Αυτή η αυτοαξιολόγηση είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι η υποστήριξη των δωρητών ξεφεύγει από την θεωρία και μεταφράζεται σε ουσιαστική ανάληψη δράσης.

2. Ιθύνοντες χάραξης πολιτικής

- **Εφαρμογή μηχανισμών λογοδοσίας:** Ενίσχυση των διεθνών νομικών πλαισίων ώστε να καταστεί το Ισραήλ υπόλογο για σχετικές με το φύλο παραβιάσεις του Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου (ΔΑΔ) και του Διεθνούς Δικαίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Υποστήριξη της επιβολής κυρώσεων και της ανάληψης νομικών ενεργειών κατά των υπευθύνων για εγκλήματα πολέμου που επηρεάζουν τις γυναίκες.
- **Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στην ανάπτυξη πολιτικής:** Διασφάλιση ότι όλες οι πολιτικές μεταπολεμικής ανάκαμψης χαράσσονται λαμβάνοντας υπόψη το φύλο και εστιάζοντας στις συγκεκριμένες ανάγκες και τα δικαιώματα των γυναικών. Αυτό περιλαμβάνει την προτεραιοποίηση της συμμετοχής των γυναικών στις ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις και στις δομές διακυβέρνησης.
- **Προώθηση της συμπεριληπτικής διακυβέρνησης:** Διασφάλιση ότι οι γυναίκες συμμετέχουν πλήρως στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που σχετίζονται με την ανάκαμψη και τη μελλοντική διακυβέρνηση της Γάζας και της Δυτικής Όχθης. Η προσέγγιση αυτή υπερβαίνει την απλή καθιέρωση ποσοστώσεων. Είναι σημαντικό οι γυναίκες να κατέχουν ισχυρές και σημαίνουσες θέσεις στο πλαίσιο των εν λόγω ποσοστώσεων και άλλων μηχανισμών, διασφαλίζοντας ότι η συμμετοχή τους δεν είναι μόνο συμβολική, αλλά έχει πραγματικό αντίκτυπο και νόημα.
- **Μόχλευση δυναμικής ισχύος και επιρροής για επίτευξη πραγματικής αλλαγής:** Οι ιθύνοντες χάραξης πολιτικής γνωρίζουν την επιρροή τους στο Ισραήλ, στους αξιωματούχους της Παλαιστινιακής Αρχής και στις οργανώσεις δωρητών. Είναι ζωτικής σημασίας να χρησιμοποιηθεί αυτή η επιρροή για να ενισχυθεί ενεργά η ενδυνάμωση των γυναικών και να διασφαλιστεί η πραγματική συμμετοχή τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Αξιοποιώντας στρατηγικά την εξουσία τους, οι ιθύνοντες χάραξης πολιτικής μπορούν να επιφέρουν ουσιαστικές αλλαγές και να υποστηρίξουν την πραγματική ανέλιξη των γυναικών σε θέσεις ηγεσίας και διακυβέρνησης.

3. Υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών

- **Προαγωγή προβληματισμού και μάθησης:** Οι υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών, ιδιαίτερα οι επικεφαλής των clusters, πρέπει να διεξάγουν επειγόντως συναντήσεις προβληματισμού και μάθησης με γυναικείες οργανώσεις, με οργανώσεις για τα δικαιώματα των γυναικών, με ΜΚΟ, με διεθνείς ΜΚΟ, με κοινοτικές οργανώσεις (CBO) και σημεία εστίασης στην κοινότητα όπου θα περιλαμβάνονται και τα δύο φύλα. Αυτές οι συναντήσεις θα αποτελούν την βάση επικαιροποίησης του υφιστάμενου σχεδιασμού αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης σε περίπτωση περαιτέρω κλιμάκωσης της ασφάλειας και θα θέτουν τις βάσεις για τον σχεδιασμό ανάκαμψης μετά τον πόλεμο. Η συμμετοχή των διαφορετικών εμπλεκόμενων μερών σε συναντήσεις προβληματισμού είναι ζωτικής σημασίας για την προσαρμογή και τη βελτίωση των συνεχιζόμενων προσπαθειών και την προετοιμασία για τις μελλοντικές προκλήσεις.
- **Ενίσχυση των υπηρεσιών προστασίας:** Ενίσχυση της ικανότητας παροχής υπηρεσιών προστασίας σε τοπικό επίπεδο για την κάλυψη των ιδιαίτερων αναγκών των γυναικών, ιδίως σε τομείς όπως η έμφυλη βία, η αναπαραγωγική υγεία και η ψυχική υγεία. Διασφάλιση ότι αυτές οι υπηρεσίες είναι προσβάσιμες, πολιτισμικά ευαίσθητες και υποστηρίζονται από επαρκείς πόρους.
- **Υποστήριξη πρωτοβουλιών για την οικοδόμηση της ειρήνης που εστιάζουν στις γυναίκες:** Συνεργασία με και υποστήριξη γυναικείων οργανώσεων στις προσπάθειες που καταβάλλουν για την προαγωγή της οικοδόμησης της ειρήνης της ανάκαμψης. Δυνατότητα συμμετοχής των γυναικών σε διεθνείς ειρηνευτικές συνομιλίες και συζητήσεις πολιτικής μέσω των κατάλληλων πλατφορμών.
- **Συντονισμός ανθρωπιστικών προσπαθειών:** Διασφάλιση ότι οι ανθρωπιστικές αποκρίσεις συντονίζονται με τρόπο που δίνει προτεραιότητα στην ασφάλεια και την αξιοπρέπεια των γυναικών. Αυτό περιλαμβάνει τη διασφάλιση ότι η διανομή της βοήθειας είναι δίκαιη και ότι οι γυναίκες δεν περιθωριοποιούνται κατά την παροχή βασικών υπηρεσιών.

4. Γυναικείες οργανώσεις (WLO)

- **Προώθηση της ανάκαμψης στο επίπεδο της κοινότητας:** Ανάληψη ενεργού ρόλου στην προαγωγή των προσπαθειών ανάκαμψης στο επίπεδο της κοινότητας, εστιάζοντας στην ανοικοδόμηση των κοινωνικών δομών, την παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης και τη συνηγορία για τα δικαιώματα των γυναικών και των

κοριτσιών μετά από συγκρούσεις.

- **Συνηγορία για την ισότητα των φύλων:** Διαρκής υποστήριξη της ισότητας των φύλων, προώθηση νομικών μεταρρυθμίσεων και λογοδοσία των δραστών έμφυλης βίας. Συνεργασία με διεθνείς εταίρους με σκοπό την ανάδειξη των ιδιαίτερων αναγκών και των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στη Γάζα και τη Δυτική Όχθη.
- **Επέκταση δικτύων και συμπράξεων:** Ενίσχυση των δικτύων με άλλες γυναικείες οργανώσεις, οργανώσεις για τα δικαιώματα των γυναικών, διεθνείς ΜΚΟ και υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών για την οικοδόμηση μιας συλλογικής φωνής που μπορεί να επηρεάσει την χάραξη πολιτικής και την λήψη αποφάσεων χρηματοδότησης. Συνεργασία σε έργα που αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις, όπως η έμφυλη βία, η οικονομική ενδυνάμωση και τα νομικά δικαιώματα.

5. Διεθνείς ΜΚΟ (INGO)

- **Προτεραιοποίηση του φύλου στον σχεδιασμό προγράμματος:** Διασφάλιση ότι ο σχεδιασμός όλων των προγραμμάτων στη Γάζα και τη Δυτική Όχθη δίνει, πρακτικά και ρεαλιστικά, έντονη έμφαση στη διάσταση του φύλου, αντιμετωπίζοντας τις ιδιαίτερες ανάγκες των γυναικών και των κοριτσιών σε τομείς όπως η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση και η οικονομική ενδυνάμωση.
- **Υποστήριξη της ανάπτυξης δεξιοτήτων για τους τοπικούς φορείς:** Επένδυση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων των τοπικών γυναικείων οργανώσεων και άλλων φορέων της κοινωνίας των πολιτών, ώστε να μπορέσουν να αναλάβουν ηγετικούς ρόλους στις προσπάθειες ανάκαμψης και οικοδόμησης της ειρήνης. Παροχή τεχνικής υποστήριξης και πόρων για την ενίσχυση της οργανωσιακής τους ικανότητας.
- **Ενίσχυση συστημάτων παρακολούθησης:** Οι διεθνείς ΜΚΟ πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα συστήματα παρακολούθησης και αξιολόγησης, καθώς και οι διαδικασίες συλλογής δεδομένων, είναι ευαίσθητα ως προς το φύλο και παρέχουν ανάλυση που αντιμετωπίζει τα κενά στις τρέχουσες πρακτικές και τρόπους απόκρισης και ότι προωθούν ενεργά την προστασία και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου. Αυτές οι γνώσεις πρέπει να συμβάλουν άμεσα στην ενίσχυση των στρατηγικών και παρεμβάσεων που αφορούν το φύλο.
- **Υποστήριξη της αλλαγής πολιτικής:** Αξιοποίηση των πλατφορμών τους για την υποστήριξη αλλαγών πολιτικής που προωθούν την ισότητα των φύλων και προστατεύουν τα δικαιώματα των γυναικών που ζουν σε ζώνες κατοχής, πολέμου και ένοπλων συγκρούσεων. Συμμετοχή στα διεθνή κινήματα συνηγορίας προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι φωνές των Παλαιστινίων γυναικών ακούγονται και ότι τα δικαιώματά τους γίνονται σεβαστά.
- **Αξιολόγηση της ικανότητας εφαρμογής προσέγγισης που εστιάζει στην προστασία:** Οι διεθνείς ΜΚΟ και οι υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών θα πρέπει να αξιολογήσουν κριτικά την ικανότητα και τη δέσμευσή τους στην εφαρμογή μιας προσέγγισης που εστιάζει στην προστασία. Αυτή η αξιολόγηση θα πρέπει να περιλαμβάνει μια εις βάθος αναθεώρηση του σχεδιασμού, των πόρων, των γνώσεων, των δεξιοτήτων, των προσπαθειών εντοπισμού και των στρατηγικών δημιουργίας συμπράξεων για τον εντοπισμό των κενών που εμποδίζουν την ενεργό συμμετοχή και δέσμευση των γυναικών. Με βάση αυτά τα ευρήματα, θα πρέπει να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν σχέδια δράσης για να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητά τους στην προώθηση της συμμετοχής των γυναικών και την προστασία σε όλες τις πτυχές της εργασίας τους.

Μαρτυρίες

Μαρτυρία 1: **Arwa**

Η Arwa, 32 ετών, μητέρα έξι παιδιών (τεσσάρων αγοριών και δύο κοριτσιών), ζούσε στο Abasan, ανατολικά του Khan Younis. Τα δεινά που πέρασε ως εκτοπισθέν άτομο ξεκίνησαν τον Νοέμβριο του 2023, όπου ήρθε αντιμέτωπη με επαναλαμβανόμενες αναγκαστικές εκτοπίσεις, υπερπλήρη καταφύγια και σοβαρή έλλειψη υπηρεσιών, με αποτέλεσμα την εμφάνιση προβλημάτων υγείας και περιβάλλοντος και απώλεια της ιδιωτικότητας. Πολλές οικογένειες αναγκάζονται να μοιράζονται το ίδιο δωμάτιο, με ανεπαρκή και ανθυγιεινά αποχωρητήρια, και έλλειψη υλικών υγιεινής και προμηθειών καθαρισμού.

Η μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετώπισε η Arwa κατά τη διάρκεια του πολέμου ήταν στις 28 Ιανουαρίου 2024, όταν γέννησε τη μικρότερη κόρη της υπό άθλιες συνθήκες. Ξεγέννησε το μωρό της σε ένα καταφύγιο της UNRWA. Οι ιατρικές ομάδες δεν κατάφεραν να φτάσουν λόγω των ισραηλινών δυνάμεων κατοχής που πολιορκούσαν το σχολικό καταφύγιο. Όταν ξεκίνησε ο τοκετός, μια εκτοπισμένη μαία στο καταφύγιο ήρθε να την βοηθήσει, παρά την απουσία ιατρικών εγκαταστάσεων. Οι εθελοντές έκαναν ό,τι μπορούσαν για να παράσχουν κάποια βασικά εφόδια και ανακούφιση από τον πόνο.

Η Arwa δεν περίμενε ποτέ ότι θα γεννούσε κάτω από τόσο ακραίες συνθήκες, ειδικά δεδομένου του διαβήτη της. Κάθε στιγμή του τοκετού της ήταν γεμάτη φόβο, καθώς αντιμετώπιζε τη συνεχή απειλή μιας ισραηλινής εισβολής στο καταφύγιο, με τανκς γύρω από το σχολείο και drones να πετάνε από πάνω. Γέννησε μέσα στην παγωνιά του Ιανουαρίου, χωρίς πρόσβαση σε προμήθειες υγειονομικής περίθαλψης ή κατάλληλα ρούχα για την ίδια ή το νεογέννητο μωρό της. Έπρεπε να βασιστεί σε άλλες εκτοπισμένες μητέρες για να βρει ρούχα για το μωρό της. Μην έχοντας πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες ή εξετάσεις, το μωρό της έλαβε το πρώτο του εμβόλιο μετά από 18 ημέρες, μόλις κατάφεραν να φύγουν από το καταφύγιο και να φτάσουν στο Mawasi, δυτικά του Khan Younis.

Όπως πολλές έγκυες και θηλάζουσες μητέρες στη Γάζα, η Arwa υποφέρει από την έλλειψη υπηρεσιών υγείας, ιατρικής περίθαλψης και προϊόντων προσωπικής φροντίδας. Λόγω της μη διαθεσιμότητας και του υψηλού κόστους των σερβιετών, κατέφυγε στη χρήση κομματιών φθαρμένου υφάσματος κατά τη διάρκεια της λοχείας. Η κατάσταση για τις έγκυες και θηλάζουσες μητέρες, καθώς και για τα νεογέννητα, είναι άθλια, με σοβαρή έλλειψη τακτικών εξετάσεων υγείας, θρεπτικού φαγητού, συμπληρωμάτων, βρεφικού γάλακτος και πανών. Η Arwa αναγκάστηκε να χρησιμοποιήσει πάνες ενηλίκων για το μωρό της, γεγονός που του δημιούργησε δερματικά προβλήματα όπως εξανθήματα και αλλεργίες.

Παρά τις δυσκολίες αυτές, η Arwa παραμένει αισιόδοξη για το μέλλον της Γάζας. Πιστεύει στην ανθεκτικότητα της κοινότητάς της και στην ικανότητα ανοικοδόμησής της μέσω πρωτοβουλιών της νεολαίας που θα εστιάζουν στην περιβαλλοντική, οικονομική, ψυχολογική και κοινωνική ανάκαμψη. Βίωσε και η ίδια αυτήν την αίσθηση συνοχής και αλληλεγγύης στο καταφύγιο κατά τη διάρκεια του τοκετού.

Η Arwa περιμένει με ανυπομονησία την ανακοίνωση ανακωχής και κατάπαυσης του πυρός, ώστε να μπορέσει να επιστρέψει στο μερικώς κατεστραμμένο σπίτι της. Ωστόσο, παραμένει ψυχολογικά σημαδεμένη από την καταστροφή πολλών οικείων τόπων στη γειτονιά της και τον θάνατο συγγενών και γειτόνων. Επιπλέον, η περιοχή της εξακολουθεί να χρειάζεται εκτενή απομάκρυνση των μάζων και αποκατάσταση των υποδομών, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων αποχέτευσης, του ηλεκτρικού ρεύματος, των δικτύων ύδρευσης, των δημόσιων δρόμων, του διαδικτύου, και των εναλλακτικών πηγών ενέργειας, καθώς και τη δημιουργία βασικών δημόσιων υπηρεσιών όπως η εκπαίδευση, η υγειονομική περίθαλψη και οι δημοτικές παροχές.

Η μεγαλύτερη επιθυμία της Arwa είναι να πάρει μια βαθιά ανάσα και να μυρίσει και πάλι τον καθαρό αέρα της πόλης της, μακριά από τις σκηνές και τον γεμάτο μυρωδιές αέρα από ιδρώτα, καπνό, σκόνη και τα σκουπίδια που συσσωρεύονται στις εισόδους των καταυλισμών και των καταφυγίων.

Μαρτυρία 2: Om Ali

Η Om Ali, μια 60χρονη κάτοικος της Ράφα στη νότια Λωρίδα της Γάζας, κάποτε έζησε μια άνετη ζωή με τον σύζυγό της, τα παιδιά της και τα εγγόνια της. Ο σύζυγός της ήταν αυτός που εργαζόταν για την οικογένεια, επιτρέποντάς της να απολαύσει μια ζωή απαλλαγμένη από τα βάρη του βιοπορισμού. Ωστόσο, όλα άλλαξαν στις 17 Οκτωβρίου 2023, όταν το σπίτι της βομβαρδίστηκε από τις ισραηλινές δυνάμεις κατοχής χωρίς προειδοποίηση. Ο βομβαρδισμός έδωσε τέλος τις ζωές του συζύγου της, του γιου της, των δύο υφών της, των δύο εγγονών και της εγγονής της. Ένας άλλος γιος τραυματίστηκε σοβαρά στα πόδια του και εξακολουθεί να περιμένει χειρουργική επέμβαση, εν αναμονή του ανοίγματος της διάβασης της Ράφα. Μία από τις κόρες της τραυματίστηκε επίσης και λαμβάνει θεραπεία εκτός της Γάζας. Δυστυχώς, δύο μήνες αργότερα, ένας άλλος γιος σκοτώθηκε ενώ επέστρεφε περπατώντας μετά από αεροπορική επιδρομή που έπληξε ένα κοντινό σπίτι, αφήνοντας πίσω του δύο μικρά παιδιά.

Η ζωή της Om Ali έχει αλλάξει δραματικά. Κάποτε περιτριγυρισμένη από τα παιδιά της, τα εγγόνια της και τους συζύγους τους που βοηθούσαν στις δουλειές του σπιτιού και γέμιζαν τις μέρες της με χαρά, τώρα αντιμετωπίζει συντριπτική μοναξιά και ευθύνες. Αναλογίζεται το παρελθόν, λέγοντας, **«Γέμιζαν τη ζωή μου με χαρά, η ζωή μας ήταν γλυκιά και άνετη, και τα παιδιά μου ήταν ικανοποιημένα»**. Η ζωή ήταν κάποτε εύκολη και άνετη, με τις αγορές κοντά και όλες τις βασικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της υγείας και της εκπαίδευσης, άμεσα διαθέσιμες. Οι οικιακές εργασίες ήταν απλές με τη βοήθεια του ηλεκτρισμού, χρησιμοποιώντας συσκευές όπως ηλεκτρικό μίξερ και πλυντήριο ρούχων, και τα αρτοποιεία λειτουργούσαν. Τώρα, χωρίς ηλεκτρική ενέργεια, κάθε εργασία έχει γίνει βάρος, απαιτώντας χρόνο, προσπάθεια και χρήματα. Η προετοιμασία του φαγητού πάνω από μια ανοιχτή φωτιά έχει γίνει εξαντλητική τόσο σωματικά όσο και διανοητικά γι' αυτήν, καθώς πρέπει να συγκεντρώσει και να αγοράσει ξύλα, διαθέτοντας χώρο και ενέργεια που δεν έχει.

Οι αυξημένες ευθύνες επιβαρύνουν σε μεγάλο βαθμό την Om Ali, καθώς τώρα νοιάζεται για τα μικρά, ορφανά εγγόνια της. Περιγράφει τις μεγάλες αποστάσεις που πρέπει να περπατήσει μαζί τους για να φέρει νερό, περνώντας από μη ασφαλοστρωμένους και δύσκολους δρόμους. Παρά τη θλίψη και την εξάντλησή της, η αγάπη για τα εγγόνια της και η ηθική και ψυχολογική υποστήριξη από τα παιδιά της που επέζησαν την βοήθούν να συνεχίσει. Η πιο καταστροφική πτυχή του πολέμου για την Om Ali ήταν η απώλεια οκτώ μελών της οικογένειας - του συζύγου, των γιων και των εγγονών της - και ο εκτοπισμός της τρεις φορές, η μετακίνηση από τη μία πόλη στην άλλη, κάθε φορά πιο εξαντλητική από την προηγούμενη. Τα εγγόνια της έχουν πληγεί βαθιά, υποφέρουν από νυχτερινή ενούρηση λόγω φόβου και ψυχολογικών τραυμάτων. Η Om Ali νοσταλγεί το σπίτι της, τους γείτονές της και τις αναμνήσεις της ζωής της πριν από τον πόλεμο. Περιμένει με ανυπομονησία την κατάπαυση του πυρός ώστε να μπορέσει να επιστρέψει στα απομεινάρια του σπιτιού της και να ξαναζήσει με αυτές τις αγαπημένες αναμνήσεις, παρά το γεγονός ότι γνωρίζει ότι το σπίτι της δεν στέκεται πλέον όρθιο. Δηλώνει με πάθος, **«Θα τρέξω στο σπίτι μου, θα τρέξω στο σπίτι μου. Ναι, δεν υπάρχει σπίτι, αλλά θα πάω στο σπίτι, στο σπίτι μου, στις αναμνήσεις μου, και στη ζωή που έζησα, παρόλο που δεν υπάρχει ζωή. Δεν θα το δω, αλλά θέλω να πάω. Ορκίζομαι ότι θα πήγαινα τώρα αν μπορούσα»**. Η Om Ali είναι αποφασισμένη να απομακρύνει τα ερείπια και να βάλει μια σκηνή στα ερείπια του σπιτιού της. Ο μεγαλύτερος φόβος της είναι η έλλειψη υποδομών και κατάλληλου καταφυγίου για την ίδια και την οικογένειά της, ειδικά για τα εγγόνια της. Ανησυχεί για το αν θα είναι διαθέσιμες υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης στο μέλλον. Παρόλο που νιώθει καταβεβλημένη από την προοπτική ανατροφής, εκπαίδευσης και φροντίδας των εγγονιών της στην ηλικία της, είναι αποφασισμένη να κάνει ό,τι καλύτερο μπορεί.

Η Om Ali έχει δεσμευτεί να ξαναχτίσει το σπίτι της ως το πρώτο βήμα για να βοηθήσει τα εγγόνια της να αναπτύξουν την προσωπικότητά τους, μέσω της εκπαίδευσης και της καθοδήγησης, και να αποκαταστήσει κάποιες από τις ανέσεις που κάποτε γνώριζαν. Είναι αποφασισμένη να βρει έναν τρόπο να δημιουργήσει εισόδημα για να συντηρήσει τον εαυτό της και την οικογένειά της. Ωστόσο, πριν ξεκινήσει αυτό το ταξίδι, χρειάζεται ψυχολογική και ηθική υποστήριξη για να συνεχίσει να φροντίζει τα εγγόνια της. Χρειάζεται επίσης οικονομική βοήθεια για να ξεκινήσει μια δραστηριότητα που θα παράγει εισόδημα για την ίδια και τον γιο της, για να καλύψει τις ανάγκες της υγείας της ως πρώην καρκινοπαθής και για να συντηρήσει τα ορφανά

εγγόνια της. Παρά τις τεράστιες προκλήσεις, η Om Ali βλέπει ένα πολλά υποσχόμενο μέλλον για τη Γάζα, με τις προσπάθειες της μορφωμένης νεολαίας της και την υποστήριξη των αραβικών και περιφερειακών χωρών.

Μαρτυρία 3: Raja

Η Raja, μια 36χρονη κάτοικος της πόλης της Γάζας και κάτοχος πανεπιστημιακού πτυχίου, ήταν παντρεμένη και μητέρα τεσσάρων παιδιών. Πριν ξεκινήσει ο πόλεμος στη Γάζα, στις 7 Οκτωβρίου 2023, ζούσε μια σταθερή ζωή, εργαζόμενη στην ανάπτυξη και την αυτοβελτίωση και οργανώνοντας πολυάριθμα σεμινάρια κατάρτισης. Τα παιδιά της ήταν πάντα εγγεγραμμένα σε αθλητικά προγράμματα όπως το ποδόσφαιρο και το κουνγκ φου, εξασφαλίζοντας έτσι μια ολοκληρωμένη ανατροφή. Ωστόσο, αυτή η ζωή καταστράφηκε όταν το νοικιασμένο σπίτι της στη γειτονιά Αλ-Νασρ της πόλης της Γάζας βομβαρδίστηκε την τρίτη ημέρα του πολέμου. Αυτό σηματοδότησε την αρχή ενός σκληρού ταξιδιού αναγκαστικού εκτοπισμού και πόνου, καθώς η Raja και η οικογένειά της αναγκάστηκαν να μετακομίσουν μέσα στην πόλη της Γάζας πάνω από επτά φορές.

Καθώς η πολιορκία της πόλης της Γάζας και του βορρά εντάθηκε, η Raja αποφάσισε να μεταφέρει την οικογένειά της στο νότο, δίνοντας προτεραιότητα στην ασφάλεια των παιδιών της, ειδικά αφού ο ισραηλινός στρατός κατοχής ανακοίνωσε την εκκένωση της δυτικής πόλης της Γάζας μέσω ενός λεγόμενου «ασφαλούς ανθρωπιστικού διαδρόμου» (περιοχή κόμβου Netsarim). Όταν ο ισραηλινός στρατός άρχισε να εισβάλλει στη Ράφα, η Raja και ο σύζυγός της αποφάσισαν να μετακομίσουν για άλλη μια φορά, αυτή τη φορά στο Mawasi στο Khan Younis. Προετοιμάστηκαν να φύγουν, αλλά ο μεγάλος αριθμός εκτοπισμένων, η έλλειψη μεταφοράς και το υψηλό κόστος των φορτηγών μεταφοράς το κατέστησαν αδύνατο. Παρά τις ακούραστες προσπάθειές της να βρει κάποιον να βοηθήσει, η Raja και ο σύζυγός της έπρεπε να αναβάλουν την αναχώρησή τους, ελπίζοντας ότι οι δρόμοι θα ήταν λιγότερο γεμάτοι την επόμενη μέρα.

Τη νύχτα της 7ης Ιουνίου 2024, σφοδροί βομβαρδισμοί στόχευσαν την αιγυπτιακή συνοριακή λωρίδα. Η Raja, απελπισμένη για ασφάλεια, ύψωσε μια λευκή σημαία στη σκηνή της, σηματοδοτώντας την έκκληση τους για ειρήνη. Αποφάσισαν να φύγουν την αυγή, αλλά οι σφαίρες των ισραηλινών αρμάτων κατέστρεψαν τα σχέδιά τους. Τα άρματα εισέβαλαν σε μια γειτονική σκηνή, συνθλίβοντας τα πτώματα αθώων παιδιών από κάτω τους. Η Raja, γεμάτη τρόμο, περίμενε την ίδια μοίρα για εκείνη και την οικογένειά της. Ο σύζυγός της, Akram, έπεσε πάνω στα τρία παιδιά τους, Mohammed Ahmed και Ibrahim, θυσιάζοντας τον εαυτό του σε μια απελπισμένη προσπάθεια να τα προστατεύσει. Το ταγκ έσκισε το σώμα του, κόβοντας τα χέρια του και θάβοντάς τον κάτω από τις ρόδες του. Παρά τις προσπάθειές του, η Raja αντιμετώπισε ακόμα την αβάσταχτη απώλεια του γιου της Mohammed, του πρωτότοκου της, ο οποίος πέθανε ακαριαία. Καθώς κείτονταν τραυματισμένη, η Raja ούρλιαζε για βοήθεια, λαχταρώντας να κρατήσει τα παιδιά της για μια τελευταία φορά.

Λίγα λεπτά αργότερα, η Raja εξεπλήγη όταν είδε τον γιο της Ibrahim να αναδύεται από τα συντρίμια, αναζητώντας καταφύγιο στην αγκαλιά της αφού είδε τα σοβαρά τραύματα του πατέρα του. Ο Akram, με τις τελευταίες του ανάσες, μίλησε στη Raja, αποχαιρετώντας την. Φοβούμενος για τη ζωή τους καθώς το ταγκ επέστρεφε, η Raja σύρθηκε σε ασφαλές μέρος, μεταφέροντας τον Ibrahim και τη Sana. Συνάντησε άλλες επιζήσασες γυναίκες και τις παρακάλεσε να πάνε τα παιδιά της στον πλησιέστερο σταθμό βοήθειας. Παρά το γεγονός ότι πυροβολήθηκε στο χέρι από έναν ισραηλινό ελεύθερο σκοπευτή, συνέχισε να σέρνεται για πάνω από 700 μέτρα μέχρι που έφτασε στην οδό Al-Rashid, όπου πολίτες τη βοήθησαν να μεταφερθεί στο νοσοκομείο του Ερυθρού Σταυρού.

Η Raja συλλογίζεται με πικρία τη ματαιότητα των διεθνών νόμων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την προστασία στη Γάζα, σημειώνοντας ότι **«το δικαίωμα στη ζωή, τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι νόμοι προστασίας δεν ήταν αποτελεσματικοί»**. Θυμάται πώς τα παιδιά της πείνασαν εκείνη την ημέρα, πολύ φοβισμένα για να φάνε ή να πιουν οτιδήποτε από φόβο μήπως χρειαστεί να φύγουν από τη σκηνή τη νύχτα.

Παρά το συντριπτικό τραύμα, η Raja είναι αποφασισμένη να συνεχίσει να ζει και να αναρρώσει για χάρη των δύο επιζώντων παιδιών της. Σχεδιάζει να ξαναχτίσει τις ζωές τους, συνεχίζοντας την εργασία της ως εκπαιδύτρια στην ανάπτυξη και την αυτοβελτίωση. Η Raja πιστεύει ότι ο πόνος και τα βάσανα που υπέμεινε αυτή και τα παιδιά της θα την οδηγήσουν να ξεκινήσει πρωτοβουλίες για την προστασία των παιδιών και των γυναικών που επέζησαν από τον πόλεμο και τη βία. Η Raja περιμένει με ανυπομονησία την ανακοίνωση της

κατάπαυσης του πυρός, ώστε να μπορέσει να επιστρέψει στο μέρος όπου βρισκόταν κάποτε η σκηνή τους και να αναζητήσει τα λείψανα του συζύγου και των παιδιών της, του Mohammed και του Ahmed, για να τους κηδέψει σωστά. Γνωρίζει πολύ καλά την έλλειψη κυβερνητικών, ανθρωπιστικών και ανθρωπιστικών προσπαθειών στη Γάζα, θρηνώντας για την απουσία συστηματικών προσπαθειών εκκένωσης των τραυματιών, των νεκρών και των επιζώντων που είναι παγιδευμένοι στον κύκλο της βίας.

Μαρτυρία 4: Sundus

Η Sundus, μια 25χρονη κάτοικος της πόλης της Γάζας, κατέχει Bachelor of Arts στα Αγγλικά και εργάστηκε ως βοηθός έρευνας στο Pal Think. Η ζωή της ήταν κάποτε γεμάτη με πολιτιστικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής σε λέσχη συζητήσεων και της συμμετοχής σε πολιτιστικές βραδιές. Τώρα, η Sundus περνάει τον περισσότερο χρόνο της στο σπίτι, διαβάζοντας βιβλία και γράφοντας ιστορίες και καταγράφει online τα γεγονότα του πολέμου για μια θεατρική παραγωγή που σχεδιάζεται στη Βρετανία.

Ζώντας μόνη με την αδελφή της, καθώς η υπόλοιπη οικογένειά της έχει μετακομίσει στο νότο, η Sundus είναι πλέον αποκλειστικά υπεύθυνη για το νοικοκυριό. Διαχειρίζεται βασικά καθήκοντα όπως **«ψώνια, βαριές δουλειές του σπιτιού και διαχείριση των εξόδων»**, όλα ενώ παλεύει με την τεράστια δυσκολία της ζωής και της ευθύνης κατά τη διάρκεια του πολέμου. Η ζωή της έχει αλλάξει δραστικά, τόσο εξωτερικά όσο και εσωτερικά. Αναλογίζεται **«Ακόμη και ο τρόπος σκέψης μου έχει αλλάξει»**. Πριν από τον πόλεμο, η Sundus ήταν οργανωμένη, με σαφή βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα σχέδια, αλλά τώρα αισθάνεται σαν η ζωή να είναι σε αναμονή, συντηρημένη μόνο από αναμνήσεις, με το μέλλον να φαίνεται μακρινό και αβέβαιο. Παρά αυτές τις προκλήσεις, η Sundus αντλεί δύναμη από την ελπίδα μέσα της, πιστεύοντας ότι **«τίποτα δεν διαρκεί για πάντα»**. Αυτή η ελπίδα, σε συνδυασμό με τα όνειρα και τα οράματά της για το μέλλον, την παρακινεί να συνεχίσει. Βρίσκει επίσης υποστήριξη στην αδελφή της, η οποία παραμένει πηγή δύναμης για εκείνη.

Ωστόσο, η Sundus υπέστη βαθιά τραύματα κατά τη διάρκεια του πολέμου. Ο θάνατος πέντε παιδιών της αδελφής της έχει επηρεάσει βαθιά την οικογένειά της, αφήνοντας την αδελφή της, κάποτε ισχυρή, σε μια κατάσταση σοβαρής θλίψης, απόσπασης της προσοχής και απώλειας εστίασης. Μια άλλη οδυνηρή εμπειρία ήταν όταν η Sundus και η αδελφή της πήγαν στο νοσοκομείο Al-Shifa για να βοηθήσουν φίλους που είχαν πολιορκηθεί από τον ισραηλινό στρατό. Έφτασαν λίγο μετά την απόσυρση του στρατού, μάρτυρες ασύλληπτων φρικαλεοτήτων - σώματα διασκορπισμένα παντού, κάποια σε αποσύνθεση, ρούχα βουτηγμένα στο αίμα και κτίρια διαλυμένα στα ερείπια.

Κοιτάζοντας προς το μέλλον, η Sundus είναι αποφασισμένη να ανακάμψει από τον πόλεμο και τις συμφορές του. Οραματίζεται τον εαυτό της να περπατά σε μεγάλες αποστάσεις, ακόμα και πάνω από συντρίμια και καταστροφές, αρκεί να είναι σε ελευθερία και ασφάλεια. Σχεδιάζει να επανασυνδεθεί με τους φίλους της και τελικά να συνεχίσει τις ακαδημαϊκές σπουδές της. Ωστόσο, έχει επίσης επίγνωση των προκλήσεων που βρίσκονται μπροστά της. Η καταστροφή των υποδομών και η έλλειψη αποχέτευσης την ανησυχούν βαθιά, καθώς φοβάται την εξάπλωση επιδημιών και ασθενειών. Προσπαθεί να διατηρήσει την υγεία της μέσω συμπληρωμάτων διατροφής, δεδομένης της έλλειψης υγιεινών τροφίμων. Η Sundus φοβάται επίσης το συνεχιζόμενο χάος στη Γάζα, γνωρίζοντας ότι η ανοικοδόμηση θα πάρει πολύ χρόνο. Η απουσία αποτρεπτικών μέτρων και νόμων προστασίας την κάνει να φοβάται να περπατήσει στους δρόμους, καθώς ο ψυχολογικός φόρτος του πολέμου έχει αλλάξει ριζικά τη συμπεριφορά των ανθρώπων.

Η Sundus πιστεύει ότι μπορεί να συμβάλει στην ανάκαμψη της κοινότητας συμμετέχοντας σε πρωτοβουλίες νέων, ιδιαίτερα στον τομέα της εκπαίδευσης των παιδιών. Ελπίζει να προσφέρει εκπαιδευτικά εργαστήρια και εκστρατείες ευαισθητοποίησης για τις περιθωριοποιημένες γυναίκες, σημειώνοντας ότι **«όλες οι γυναίκες χρειάζονται τέτοια εργαστήρια τώρα»**. Η υποστήριξη που χρειάζεται περισσότερο είναι ψυχολογική. Πιστεύει ότι θα αναρρώσει συμμετέχοντας στην κοινότητα, συναντώντας φίλους και συζητώντας για βιβλία ή εκδηλώσεις.

Η άποψη της Sundus για το μέλλον της Γάζας είναι γεμάτη φόβο. Βλέπει τεράστια καταστροφή και προβλέπει ότι η ανοικοδόμηση θα πάρει πολλά χρόνια. Συγκεκριμένα, η κατάρρευση του εκπαιδευτικού τομέα την ανησυχεί, καθώς θα δημιουργήσει ένα σημαντικό κενό στην κοινότητα. Σημειώνει ότι ο πόλεμος έχει επηρεάσει βαθιά την ψυχή των ανθρώπων, αλλάζοντάς τους προς το χειρότερο και καταπονώντας τις κοινωνικές σχέσεις, οι οποίες έχουν επιδεινωθεί λόγω του άγχους των στενών γειτονιών και των συνεχών συγκρούσεων. Ενώ η Sundus πιστεύει ότι η οικονομία μπορεί να αναζωογονηθεί με προσπάθεια, αναγνωρίζει

ότι η αποκατάσταση των κοινωνικών σχέσεων θα απαιτήσει σημαντικό χρόνο και προσπάθεια. Παρά αυτούς τους φόβους, ελπίζει ότι η ανάκαμψη θα αποτρέψει τα αρνητικά φαινόμενα από το να ριζώσουν στην κοινότητα.

Μαρτυρία 5: Samira

Η Samira, μια ανθεκτική εκτοπισμένη γυναίκα από το Juhor al-Dik, τώρα ηγείται του καταυλισμού Al-Istiqama και είναι επικεφαλής της ομάδας κοινωνικής προστασίας που συνδέεται με το Παλαιστινιακό Κέντρο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Μια μητέρα που έχασε με τραγικό τρόπο δύο παιδιά, η Samira έχει μετατρέψει τη θλίψη της σε μια ισχυρή δύναμη για το καλό. Ως συντονίστρια του έργου, ακούραστα υποστηρίζει τις ανάγκες των εκτοπισμένων οικογενειών, σε συντονισμό με τοπικούς και διεθνείς οργανισμούς για την εξασφάλιση βασικών υπηρεσιών. Υπό την ηγεσία της, μια ιατρική κλινική λειτουργεί τώρα δύο φορές την εβδομάδα στον καταυλισμό, προσφέροντας υγειονομική περίθαλψη ζωτικής σημασίας. Έχει επίσης ηγηθεί εργασιών απελευθέρωσης ψυχολογικού στρες για γυναίκες και παιδιά, και οργάνωσε με επιτυχία τη διανομή δεμάτων τροφίμων, σκηνών και ενδυμάτων σε όσους έχουν ανάγκη.

Η αφοσίωση της Samira δεν σταματά εκεί. Ξεκίνησε μια εκπαιδευτική πρωτοβουλία με τίτλο «Σχολείο, όχι σκηνή διδασκαλίας», παρέχοντας στα παιδιά ένα κατάλληλο περιβάλλον μάθησης, με επικεφαλής τους απόφοιτους της κατασκήνωσης. Παρά το γεγονός ότι έχασε το σπίτι της και υπέμεινε τεράστιες προσωπικές απώλειες, αναζήτησε καταφύγιο στον καταυλισμό Al-Istiqala, όπου ζούσε σε σκηνές και μοιραζόταν τις κακουχίες των εκτοπισμένων συνανθρώπων της. Αφοσιωμένη στην ανακούφιση του πόνου τους, κινητοποίησε υποστήριξη από τοπικούς συλλόγους, ιδρύματα και σημαντικές τοπικές προσωπικότητες, που βοήθησαν στην παροχή τροφής έκτακτης ανάγκης, νερού και σκηνών.

Οι ακούραστες προσπάθειές της τράβηξαν την προσοχή διεθνών φορέων. Προσκάλεσε με επιτυχία τον Muhannad Al-Hadi, επικεφαλής του παλαιστινιακού ζητήματος στα Ηνωμένα Έθνη, να επισκεφθεί τον καταυλισμό την πρώτη του ημέρα που εργαζόταν για το ζήτημα της Γάζας. Επί του παρόντος, η Samira ηγείται μιας πρωτοβουλίας 5.000 δολαρίων για την εγκατάσταση ηλιακού φωτισμού στον καταυλισμό, ένα έργο που θα φέρει το πολυπόθητο φως και ασφάλεια στους κατοίκους.

Η Samira θεωρεί τον εαυτό της επιζήσασα και πρότυπο για τις γυναίκες που συμβάλλουν ενεργά στις κοινότητές τους σε περιόδους κρίσης. Παρά τις σημαντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει ως γυναίκα, έχει εισέλθει με επιτυχία στον κόσμο του ανθρωπιστικού έργου και συνεχίζει να έχει σημαντικό αντίκτυπο υπό τις πιο δύσκολες συνθήκες. Πιστεύει ότι οι γυναίκες, έχοντας υπομείνει τόσα πολλά στον πόλεμο, θα ηγηθούν και θα διαμορφώσουν ένα ασφαλές μέλλον. Καλεί την τοπική κοινότητα και τους τοπικούς και διεθνείς οργανισμούς να δώσουν προτεραιότητα και να υποστηρίξουν τις γυναίκες σε αυτόν τον κρίσιμο ρόλο.

Σημειώσεις τέλους

1. https://www.pcbs.gov.ps/site/lang_en/1405/Default.aspx
2. https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/07/04/gazan-orphans-face-suffering-beyond-territory-s-borders_6676664_4.html
3. https://www.pcbs.gov.ps/site/lang_en/1405/Default.aspx
4. Freedman, Jane (2020) La violencia femenina en los conflictos armados y la (no)reacción de los organismos internacionales. *Etnografías Contemporáneas*, 6(10), 210-223; Sweetman, Caroline (2005). *Gender, Peacebuilding and Reconstruction*. Oxford: Oxfam GB
5. Müller, C., & Barhoum, L. (2015). *Violence Against Women in the Gaza Strip After the Israeli Military Operation Protective Edge 2014*. Alianza por la Solidaridad and ActionAid. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: https://actionaid.org/sites/default/files/study_vaw_gaza_after_israeli_military_operation_protection_edge_2014_ap.pdf.
6. Παγκόσμια Τράπεζα (Απρίλιος 2024). Joint World Bank, UN Report Assesses Damage to Gaza's Infrastructure. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2024/04/02/joint-world-bank-un-report-assesses-damage-to-gaza-s-infrastructure>.
7. Eifler, C., Seifert, R. (2021). *Gender Dynamics and Post-Conflict Reconstruction*. Berlin, Germany: Peter Lang Verlag. Ανακτήθηκε στις 17 Ιουνίου 2024, από <https://www.peterlang.com/document/1106362>.
8. Shalhoub-Kevorkian; Wing (July 2015). *Violence against Palestinian women in the West Bank. Comparative Perspectives on Gender Violence: Lessons from efforts worldwide*. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://academic.oup.com/book/25512/chapter-abstract/192745224?redirectedFrom=fulltext>.
9. Πριν από τις 7 Οκτωβρίου 2023, λειτουργούσαν τρία χερσαία περάσματα στη Γάζα: Ερέζ, Κερέμ Σαλόμ και Ράφα, με το τελευταίο να ελέγχεται επίσημα από την Αίγυπτο.
10. Γραφείο Συντονισμού Ανθρωπιστικών Υποθέσεων των Ηνωμένων Εθνών (Φεβρουάριος 2023). *Movement in and out of Gaza in 2022*. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.ochaopt.org/content/movement-and-out-gaza-2022>.
11. Γραφείο Συντονισμού Ανθρωπιστικών Υποθέσεων των Ηνωμένων Εθνών (Ιούνιος 2015). *Key Figures on the 2014 Hostilities*. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ochaopt.org/content/key-figures-2014-hostilities>.
12. Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών (Μάρτιος 2019). *Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Protests in the occupied Palestinian territory*. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: https://www.ohchr.org/sites/default/files/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session40/Documents/A_HRC_40_74_CRP2.pdf.
13. Για παράδειγμα, οι ΗΠΑ έχουν στείλει χιλιάδες κατευθυνόμενες βόμβες και πυραύλους στο Ισραήλ από τις 7 Οκτωβρίου, ενώ το Ηνωμένο Βασίλειο έχει εκδώσει τουλάχιστον 42 άδειες εξαγωγής για στρατιωτικά αγαθά. Πηγή: <https://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-68737412>
14. <https://unosat.org/products/3861>
15. Ηνωμένα Έθνη (Ιανουάριος 2024). *As Israel's Aerial Bombardments Intensify, 'There Is No Safe Place in Gaza', Humanitarian Affairs Chief Warns Security Council*. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://press.un.org/en/2024/sc15564.doc.htm#:~:text=A%20staggering%2085%20per%20cent,προτείνοντας%20that%20Palestinians%20should%20be>.
16. <https://www.wfp.org/emergency/palestine-emergency>
17. Παγκόσμιο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Δεκέμβριος 2023). *Gaza Grapples with Catastrophic Hunger as New Report Predicts Famine if Conflict Continues*. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.wfp.org/news/gaza-grapples-catastrophic-hunger-new-report-predicts-famine-if-conflict-continues>.
18. Save the Children (Ιούνιος 2024). *"Devastating New Figures Reveal Gaza's Child Hunger Catastrophe"*. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.savethechildren.org/us/about-us/media-and-news/2024-press-releases/devastating-new-figures-reveal-gazas-childhunger#:~:text=More%20than%2013%2C800%20children%20in,and%2033%20children%20in%20Israel>.
19. Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο (Μάιος 2024). *Statement of ICC Prosecutor Karim A.A. Khan KC: Applications for Arrest Warrants in the Situation in the State of Palestine*. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.icc-cpi.int/news/statement-icc-prosecutor-karim-aa-khan-kc-applications-arrestwarrants-situation-state>.
20. UNICEF (Ιανουάριος 2024). *UNICEF in the State of Palestine Escalation Humanitarian Situation Report No.15*. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.unicef.org/sop/reports/unicef-state-palestine-escalation-humanitarian-situation-report-no15>.
21. Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (Δεκέμβριος 2023). *Lethal Combination of Hunger and Disease to Lead to More Deaths in Gaza*. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.who.int/news/item/21-12-2023-lethal>

[combination-of-hunger-and-disease-to-lead-to-more-deaths-in-gaza.](#)

22. <https://www.reuters.com/world/middle-east/polio-vaccination-starts-north-gaza-despite-obstacles-2024-09-10/>
23. Associated Press, 8 Ιουνίου 2024. Takeaways from AP analysis of Gaza Health Ministry's death toll data. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://apnews.com/article/israel-palestinians-gaza-deaths-women-children-e258a4c14641978a00dfb957ce348957#>.
24. Γραφείο του Ύπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (Φεβρουάριος 2024). Israel/oPt: UN Experts Appalled by Reported Human Rights Violations against Palestinian Women and Girls. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/02/israelopt-un-expertsalled-reported-human-rights-violations-against>.
25. UN Women, 19 Ιανουαρίου 2024. Δελτίο τύπου: Two mothers are killed in Gaza every hour as fighting exceeds 100 days. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.unwomen.org/en/news-stories/press-release/2024/01/press-release-two-mothers-are-killed-in-gaza-every-hour-as-fighting-exceeds-100-days>.
26. Η αντίδραση πάλης ή φυγής - επίσης γνωστή ως υπερδιέγερση ή οξεία απόκριση οξέος στρες - αναφέρεται σε μια κατάσταση διέγερσης κατά την οποία ένας οργανισμός αντιδρά σε μια εκλαμβανόμενη απειλή με αυξημένη ενεργοποίηση του συμπαθητικού νευρικού συστήματος και απελευθέρωση ορμονών (π.χ., κορτιζόλη, οιστρογόνα, τεστοστερόνη) και νευροδιαβιβαστών (π.χ. ντοπαμίνη, σεροτονίνη), που προετοιμάζουν τον οργανισμό να επιτεθεί ή να διαφύγει (Cannon, 1915).
27. Για λεπτομερή ανάλυση της κλίμακας και του αντίκτυπου της μαζικής αναγκαστικής εκτόπισης στα Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη, βλ. ActionAid, al Mezan και Oxfam, Μάρτιος 2024. Compelled to Flee. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://actionaid.org/publications/2024/forced-flee-cycles-israeli-forced-displacement-palestinians>.
28. UNRWA (Ιανουάριος 2023). Bombardment, displacement and collapsed health care: a crisis for women and girls in Gaza. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.unrwa.org/newsroom/features/bombardment-displacement-and-collapsed-health-care-crisis-women-and-girls-gaza>
29. UNHCR. Έμφυλη βία. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.unhcr.org/uk/what-we-do/safeguard-human-rights/protection/gender-based-violence>.
30. Quisumbing et al. 2008. Helping Women Respond to the Global Food Price Crisis. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://ebrary.ifpri.org/utils/getfile/collection/p15738coll2/id/22850/filename/22851.pdf>.
31. UN Women (Απρίλιος 2024). Facts and figures: women and girls during the war in Gaza. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.unwomen.org/en/newsstories/feature-story/2023/10/facts-and-figures-women-and-girls-during-the-war-in-gaza>.
32. Διεθνής Επιτροπή Διάσωσης (Απρίλιος 2024). Pregnant Women and Mothers in Gaza Are Fighting to Keep Themselves and Their Babies Alive Amidst Healthcare Collapse, the IRC Warns. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.rescue.org/press-release/pregnant-women-and-mothers-gaza-are-fighting-keep-themselves-and-their-babies-alive>.
33. Reuters (Νοέμβριος 2023). Gaza Hospital Procedures Without Anaesthetics Prompted Screams, Prayers. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.reuters.com/world/middle-east/gaza-hospital-procedures-without-anaesthetics-prompted-screams-prayers-2023-11-10/>.
34. Sky News (Ιανουάριος 2024). Women and Girls in Gaza Using Scraps of Tent Material in Place of Period Products. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://news.sky.com/story/women-and-girls-in-gaza-using-scraps-of-tent-material-in-place-of-period-products-13053083>.
35. UNRWA (Ιανουάριος 2024). Bombardment, Displacement and Collapsed Health Care: A Crisis for Women and Girls in Gaza. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.unrwa.org/newsroom/features/bombardment-displacement-and-collapsed-health-care-crisis-women-and-girls-gaza>.
36. Γραφείο του Ύπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (Μάιος 2024). Onslaught of Violence Against Women and Children in Gaza Unacceptable: UN Experts. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/05/onslaught-violence-against-womenand-children-gaza-unacceptable-un-experts#:~:text=In%20addition%2C%20an%20estimated%20690%2C000,avoid%20the%20unhygienic%20menstrual%20conditions>.
37. Ibid.
38. Το δείγμα γυναικών και κοριτσιών που συμμετείχαν στις συζητήσεις των ομάδων εστίασης ήταν 81 συμμετέχουσες. Παρόλο που το εν λόγω μέγεθος δείγματος δεν είναι αρκετά μεγάλο για να εξαχθούν επιστημονικά συμπεράσματα για τον ευρύτερο πληθυσμό, ο σύμβουλος παρατήρησε ότι το ποσοστό των γυναικών με προηγούμενη γνώση των υπηρεσιών προστασίας μπορεί να είναι κάπως υπερβολικό. Με βάση τη συνέπεια των δεδομένων, το πραγματικό ποσοστό είναι πιθανόν χαμηλότερο.
39. Η2 είναι το όνομα που δόθηκε στο ανατολικό τμήμα της πόλης της Χεβρώνας, το οποίο βρίσκεται υπό τον πλήρη

έλεγχο του ισραηλινού στρατού και είναι μία από τις πιο περιορισμένες περιοχές εντός της Δυτικής Όχθης.

40. Στη συντριπτική τους πλειονότητα υπήρξαν αντικείμενο «διοικητικής κράτησης, χωρίς απαγγελία κατηγοριών ή δίκη. Σύμφωνα με τη Διεθνή Αμνηστία, μεταξύ της 1ης Οκτωβρίου και της 1ης Νοεμβρίου 2023, ο αριθμός των διοικητικών κρατουμένων Παλαιστινίων αυξήθηκε από 1.319 σε 2.070.
41. Al Dameer Prisoner Support and Human Rights Association (Μάρτιος 2024). On International Women’s Day 2024: the deadliest year for Palestinian women. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.addameer.org/media/5287>
42. Γραφείο του Ύπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (Φεβρουάριος 2024). Israel/oPt: UN Experts Appalled by Reported Human Rights Violations Against Palestinian Women and Girls. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/02/israelopt-un-expertsalled-reported-human-rights-violations-against>.
43. <https://www.addameer.org/statistics>
44. Addameer Prisoner Support and Human Rights Association (Νοέμβριος 2018). Imprisonment of women and girls. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: https://www.addameer.org/the_prisoners/women.
45. Νορβηγικό Συμβούλιο Προσφύγων (Μάρτιος 2023). Area C is Everything: planning for the future of Palestine. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/area-c-is-everything/area-c-is-everything-v2.pdf>.
46. Demolition Orders against Palestinian Structures in Area C – Israeli Civil Administration data | United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - occupied Palestinian territory (ochaopt.org)
47. Γραφείο Συντονισμού Ανθρωπιστικών Υποθέσεων των Ηνωμένων Εθνών (2024). Data on Demolition and Displacement in the West Bank. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.ochaopt.org/data/demolition>
48. https://palestine.un.org/sites/default/files/2021-12/un%20women%20gender%20alert%20analysis-11121_compressed.pdf.
49. Heneiti. Bedouin Communities in Greater Jerusalem: planning of forced displacement? Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: https://www.palestine-studies.org/sites/default/files/jq-articles/6_Heneiti_-_Bedouin_Communities_0.pdf.
50. Times of Israel (Ιανουάριος 2024). West Bank Settler Population Grew by Nearly 3% in 2023: Report. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.timesofisrael.com/west-bank-settler-population-grew-by-almost-3-in-2023-report/>.
51. Fionnuala Ní Aoláin, 2024. A Zone of Silence: Obstetric Violence in Gaza and Beyond. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.justsecurity.org/92562/azone-of-silence-mametric-violence-in-gaza-and-beyond/>
52. Το ψήφισμα 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ απαιτεί από όλα τα μέρη που εμπλέκονται στη σύγκρουση να σέβονται πλήρως το διεθνές δίκαιο που ισχύει για τα δικαιώματα και την προστασία των γυναικών και των κοριτσιών και να λαμβάνουν ειδικά μέτρα για να διασφαλίζουν την προστασία των γυναικών και των κοριτσιών από κάθε μορφή έμφυλης βίας.
53. Research: Women Are Better Leaders During a Crisis - ZENGER FOLKMAN
54. Ryan. UN Women. Νοέμβριος 2020. New Insights on WPS. Women’s Post-War Economic Empowerment.
55. Ryan. UN Women. Νοέμβριος 2020. New Insights on WPS. Women’s Post-War Economic Empowerment.
56. O’Reilly; Ó Súilleabháin; Paffenholz. Διεθνές Ινστιτούτο Ειρήνης. Ιούνιος 2015. Reimagining Peacemaking: Women’s Roles in Peace Processes. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.ipinst.org/wp-content/uploads/2015/06/IPI-E-pub-Reimagining-Peacemaking-rev.pdf>.